

جمهوری اسلامی ایران

آیین نامه راهنمایی و رانندگی

فهرست

صفحه	فصل عنوان
۱	فصل اول - تعریف ها
۱۱	فصل دوم - شماره گذاری
۱۵	فصل سوم - گواهی نامه رانندگی
۲۰	فصل چهارم - معاینه و آزمایش فنی وسایل نقلیه
۲۱	فصل پنجم - تجهیزات
۲۱	بخش اول - تجهیزات وسایل نقلیه موتوری
۲۵	بخش دوم - تجهیزات اختصاصی موتورسیکلت و دوچرخه
۲۶	فصل ششم - مقررات حمل بار
۲۸	فصل هفتم - تصادفات
۲۹	فصل هشتم - علایم راهنمایی و رانندگی
۳۴	فصل نهم - مقررات رانندگی
۳۴	بخش اول - مسیر و جهت عبور
۳۵	بخش دوم - سرعت
۳۶	بخش سوم - سبقت
۳۷	بخش چهارم - حق تقدم عبور
۳۸	بخش پنجم - استفاده از چراغ ها
۳۹	بخش ششم - گردش
۴۰	بخش هفتم - توقف
۴۲	بخش هشتم - مقررات اختصاصی موتور سیکلت و دوچرخه
۴۳	فصل دهم - مقررات مختلف
	پیوست ۱ - طبقه بندی انواع گواهی نامه
	پیوست ۲ - معاینات پزشکی و مراجع انجام آن
	پیوست ۳ - ضوابط و مقررات حمل بار
	پیوست ۴ - علایم راهنمایی و رانندگی

جمهوری اسلامی ایران

شماره : ۲۰۷۳/ت/۵۲۹۱۶۹
تاریخ : ۸۴/۴/۸

رئیس جمهور
تصویب نامه هیات وزیران

بسمه تعالی

وزارت کشور

هیات وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۴/۳/۱۸ بنا به پیشنهاد مشترک وزارتخانه های راه و ترابری و کشور و به استناد بند (۴) ماده (۱۸) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت- مصوب ۱۳۸۰-، آیین نامه راهنمایی و رانندگی را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین نامه راهنمایی و رانندگی

فصل اول - تعریف ها

ماده ۱- اصطلاحاتی که در این آیین نامه، دستورالعمل ها و پیوست های مربوط به کار رفته اند، دارای معانی مشروح زیر می باشند :

۱- آزادراه: آزادراه به راهی گفته می شود که حداقل دارای دو خط اتومبیل رو و یک شانه حداقل به عرض ۳ متر برای هر طرف رفت و برگشت بوده و دو طرف آن به نحوی محصور بوده و در تمام طول آزادراه از هم کاملاً مجزا باشد و ارتباط آنها با هم تنها به وسیله راه های فرعی که از زیر یا بالای آزادراه عبور کند تامین شود و هیچ راه دیگری آن را قطع نکند.

۲- ابطال گواهی نامه: سلب اعتبار قانونی گواهی نامه رانندگی.

۳- اتومبیل: هر نوع خودرو که لااقل دارای دو چرخ در جلو و دو چرخ دیگر در عقب بوده و برای حمل بار یا انسان به کار رود.

۴- اتومبیل آموزشی: خودرویی است که برای آموزش رانندگی اختصاص داده شده و باید دارای دو پدال کلاچ و دو پدال ترمز ، دو آئینه، تابلوی ویژه روی سقف و علائم مشخص روی بدنه و متعلق و یا تحت پوشش یکی از آموزشگاه های مجاز آموزش رانندگی باشد.

۵- اتومبیل مدارس: خودرویی جمعی است که برای رفت و آمد دانش آموزان مدارس اختصاص داده شده است و دارای رنگ و علائم مشخص کننده می باشد.

۶- ارتفاع چراغ: فاصله مرکز چراغ خودرو بدون بار یا مسافر تا کف راه.

۷- اعتبار برگ معاینه فنی: زمان درج شده در متن برگ معاینه فنی وسیله نقلیه است.

- ۸- **اوراق کردن وسیله نقلیه:** عبارت است از جدا کردن قطعات اصلی وسیله نقلیه، امحای شماره های شناسایی (درمورد شاسی به صورت برش) و بریدن سقف یا ستون های اتاق و یا پرس اتاق آن و فک و اخذ پلاک ها و ابطال اسناد مربوط.
- ۹- **ایستادن:** ایست وسیله نقلیه در زمان کوتاه.
- ۱۰- **ایستادن ممنوع (توقف مطلقاً ممنوع):** ایست وسیله نقلیه برای هر مدت ممنوع است.
- ۱۱- **بارکش:** هر نوع خودرویی که برای حمل بار ساخته شده است، و دارای انواع زیر است:
- الف- کامیون: وسیله نقلیه موتوری باری که قسمت بارگیر آن به صورت پیوسته به کشنده متصل است. کامیون ها به طور کلی با وضعیت حداقل دو محور وجود داشته و ظرفیت حمل ۶ تن بار و بیشتر دارند.
- الف-۱- کامیون اتاق دار: کامیونی که حداکثر ارتفاع دیواره مقاوم اتاق بار آن از کف اتاق ۱/۵ متر باشد.
- الف-۲- کامیون لبه دار: کامیونی که حداکثر ارتفاع دیواره مقاوم اتاق بار آن از کف اتاق ۸۰ سانتیمتر باشد.
- الف-۳- کامیون تیغه دار: کامیونی که قسمت بار آن به وسیله تیغه ای طولی به دو نیمه مساوی تقسیم شده باشد.
- الف-۴- کامیون کفی: کامیونی که قسمت بار آن دیواره نداشته باشد.
- الف-۵- کامیون سقف دار (مسقف): کامیونی که قسمت بار آن به صورت محفظه سرپوشیده ساخته شده است.
- الف-۶- کامیون یخچال دار: کامیون سقف داری که قسمت بار آن دارای تجهیزات سرد کننده باشد.
- الف-۷- کامیون تانکر (باری مخزنی): کامیونی که قسمت بار آن به صورت مخزن بسته و برای حمل انواع مایعات ساخته شده است.
- الف-۸- کامیون بونکر: کامیونی که قسمت بار آن به صورت مخزن بسته و برای حمل انواع جامدات شکل پذیر (فله) ساخته شده است.
- الف-۹- کامیون مخلوط کن (میکسر): کامیونی که قسمت بار آن به صورت مخزن بسته و دارای دستگاه مخلوط کن باشد.
- الف-۱۰- کامیون کمپرسی: کامیون اتاق داری که تخلیه بار آن به وسیله دستگاه کمپرس انجام می شود.
- الف-۱۱- کامیونت: به دو صورت زیر وجود دارد:
- ۱-۱۱- خودروی ون باربری: وسیله نقلیه موتوری باری است که اتاق راننده و اتاق بار به صورت دو محفظه جداگانه و بر روی یک شاسی باشد و مجموع وزن وسیله نقلیه و ظرفیت حمل بار آن از ۳/۵ تن تا کمتر از ۵ تن است.

۱۱-۲- لوری: وسیله نقلیه موتوری باری است که اتاق راننده و اتاق بار به صورت دو محفظه جداگانه و بر روی یک شاسی باشد و مجموع وزن وسیله نقلیه و ظرفیت حمل بار آن از ۵ تن تا کمتر از ۶ تن است.

الف-۱۲- کشنده: وسیله نقلیه ایست که یدک و یا نیمه یدک را به دنبال خود کشیده و به حرکت در می آورد.

الف-۱۳- وانت دو کابین: وسیله نقلیه موتوری دو منظوره که اتاق راننده و سرنشینان و اتاق بار به صورت دو محفظه جداگانه باشد و برای حمل بار و اشخاص به کار می رود.

الف-۱۴- وانت یک کابین: وسیله نقلیه موتوری که اتاق راننده و اتاق بار به صورت دو محفظه جداگانه و بر روی یک شاسی باشد و برای حمل بار ساخته شده و مجموع وزن خودرو و ظرفیت حمل بار آن کمتر از ۳/۵ تن است.

ب- تریلر (یدک): عبارت از وسیله نقلیه است که با یک وسیله نقلیه موتوری کشیده می شود.

پ- نیمه تریلر (نیمه یدک): عبارت از یدکی است که به یک وسیله نقلیه دیگر به طوری متصل می گردد که بخشی از وزن بار آن به وسیله کامیون یا کامیون های کشنده حمل می شود.

۱۲- **برگ یا برچسب معاینه فنی**: گواهی انجام معاینه فنی که از سوی ستادهای معاینه فنی خودرو یا مراکز فنی مجاز صادر و برگه به درخواست کننده تحویل و برچسب به سمت راست شیشه جلو الصاق می گردد.

۱۳- **بزرگراه**: راهی است که حداقل دارای دو خط عبور در هر طرف بوده و ترافیک دو طرف آن به وسیله موانع فیزیکی از هم جدا شده باشد و به طور معمول دارای تقاطع های غیر همسطح است. بزرگراه می تواند تعداد معدودی تقاطع همسطح کنترل شده داشته باشد.

۱۴- **پلاک**: قطعه فلزی است با ابعاد، طرح و رنگ های زمینه مختلف که شماره روی آن حک می شود و انواع آن عبارتند از: شخصی، دولتی، عمومی، سیاسی، سرویس، کنسولی، نظامی - انتظامی، تعمیری، گذر موقت، بین المللی، ترانزیت، کشاورزی - عمرانی و ویژه.

۱۵- **پلاک غیر مجاز**: پلاک های غیر مجاز عبارتند از:

الف- پلاکی که به موجب آگهی قبلی راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، که از این پس در این آیین نامه به اختصار راهنمایی و رانندگی گفته می شود، باید تجدید گردد.

ب- پلاکی که در کشور خارجی روی وسیله نقلیه نصب شده و پس از ورود به ایران با وجود سپری شدن مدت اعتبار آن تعویض نشده باشد.

پ- پلاک بین المللی که برای مسافرت با اتومبیل به خارج از کشور از سوی راهنمایی و رانندگی صادر و به اتومبیل های پلاک داخلی داده می شود و استفاده از آن در کشور ممنوع است.

ت- پلاکی که اشخاص در ارقام و مشخصات اولیه آن تغییر ایجاد کنند و یا پلاک وسیله نقلیه دیگری به یک وسیله نقلیه الصاق گردد و یا برای آن پلاک تقلبی به کار برده شود.

ث- پلاک دست ساز و دست نوشته ای که بدون مجوز راهنمایی و رانندگی به کار برده می شود.

ج- پلاک خودرویی که با اعلام مراجع صلاحیت دار فرسوده اعلام می شود.

- ۱۶- پلیس راه: واحدهایی از راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران که نظارت و کنترل بر اجرای قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی در جاده های کشور دارند.
- ۱۷- پلیس مدرسه: دانش آموز آموزش دیده ای که با لباس ویژه و تجهیزات تعیین شده از طرف مسئولین مدرسه برای عبور ایمن دانش آموزان از عرض سواره رو راه ها مامور می گردد.
- ۱۸- پیاده: شخصی غیر سوار که بدون استفاده از هیچ نوع وسیله نقلیه موتوری یا غیر موتوری حرکت می نماید و یا مبادرت به جا به جایی کالسکه، چرخ دستی، جامه دان، سبدهای چرخ دار و مانند آن می نماید.
- ۱۹- پیاده رو: بخشی جدا شده از خیابان که در امتداد آن واقع شده و برای عبور و مرور پیادگان اختصاص یافته است.
- ۲۰- پیچ (قوس افقی): انحراف مستقیم راه در سطح افق.
- ۲۱- ترافیک (شد آمد): آمد و شد وسایل نقلیه و اشخاص و حیوانات در راه ها.
- ۲۲- تراموا (قطار خیابانی): قطاری شهری است که به طور معمول در خطوط ریلی واقع در سطح سواره رو وسایل نقلیه دیگر حرکت می نماید.
- ۲۳- تقاطع: محدوده ای است که در آن دو یا چند مسیر به صورت همسطح یا غیر همسطح با یکدیگر تلاقی می کنند.
- ۲۴- توقف: ایست وسیله نقلیه در زمان طولانی بدون حضور راننده.
- ۲۵- توقف سنج (پارکومتر): دستگاهی است که با انداختن سکه یا پرداخت حق توقف، استفاده از کارت های اعتباری یا روش های دیگر، اجازه توقف را در زمان معین به خودرو می دهد.
- ۲۶- توقف ممنوع (پارکینگ ممنوع): توقف وسیله نقلیه ممنوع است، جز برای سوار و پیاده کردن، مشروط به استقرار راننده در پشت فرمان.
- ۲۷- توقیف گواهی نامه رانندگی: اخذ و ضبط گواهی نامه رانندگی و محروم نمودن موقت دارنده از مزایای قانونی آن.
- ۲۸- جاده: راه خارج از شهر برای عبور و مرور.
- ۲۹- جاده اصلی: راهی است که در برخورد با راه دیگر به طور معمول عریض تر است و با نصب علائم راهنمایی و رانندگی، اصلی تلقی می گردد.
- ۳۰- جاده خصوصی: راهی که اشخاص یا موسسات برای کاربرد شخصی ساخته اند و استفاده دیگران از آن منوط به اجازه مالک است.
- ۳۱- جاده فرعی: راهی که از راه اصلی منشعب شده و یا به آن می پیوندد و به طور معمول کم عرض تر است و با نصب علائم راهنمایی و رانندگی، فرعی تلقی می شود.
- ۳۲- چراغ توقف (چراغ ترمز): عبارت از چراغ هایی است که هنگام به کار بردن ترمز پایی برای کاهش سرعت یا توقف به کار می رود تا توجه لازم را به استفاده کنندگان از راه در پشت سر وسیله نقلیه بدهد.

- ۳۳- چراغ جانبی جلو (چراغ های کوچک جلو): عبارت از چراغ هایی است که حضور وسیله نقلیه و عرض آن را از سمت جلو نشان می دهد.
- ۳۴- چراغ جانبی عقب (چراغ های کوچک عقب): عبارت از چراغ هایی است که حضور وسیله نقلیه و عرض آن را از سمت عقب نشان می دهد.
- ۳۵- چراغ جانبی وسایل نقلیه طویل: عبارت از چراغ هایی است که در امتداد طول وسایل نقلیه طویل به کار می رود تا رانندگان وسایل نقلیه دیگر قادر به تشخیص طول آن شوند. این چراغ ها برای هر دو طرف در نظر گرفته شده و در قسمت عقب قرمز رنگ و در قسمت جلو زرد رنگ می باشند و در حدود هر ۳ متر از طول وسیله نقلیه نصب می شوند.
- ۳۶- چراغ دنده عقب: عبارت از چراغی است که راننده وسیله نقلیه به کار می برد تا راه را به طرف عقب وسیله نقلیه روشن کرده و به این ترتیب به دیگر استفاده کنندگان از راه اخطار نماید که وسیله نقلیه در حال راندن به عقب بوده و یا می خواهد به عقب براند.
- ۳۷- چراغ رانندگی (نور بالا): عبارتست از چراغ هایی که جلوی وسیله نقلیه را تا فاصله دور روشن می کند.
- ۳۸- چراغ راهنما: عبارت از چراغی است که راننده وسیله نقلیه به کار می برد تا به دیگر استفاده کنندگان از راه اخطار نماید که راننده قصد تغییر جهت به راست و یا چپ، گردش و یا توقف را دارد.
- ۳۹- چراغ عبور (نور پایین): عبارتست از چراغ هایی که جلو وسیله نقلیه را در فاصله نزدیک روشن می کند و موجب خیره شدن چشم یا ناراحتی رانندگانی که از طرف مقابل می آیند و دیگر استفاده کنندگان از راه نخواهد شد.
- ۴۰- چراغ مه: عبارت از چراغی است که در اتومبیل نصب شده و برای بهتر دیدن راه در هنگام مه و برف و باران سیل آسا و گرد و غبار و مانند آن به کار می رود.
- ۴۱- چرخ فلزی: چرخي است که محل تماس آن با سطح زمین فلزی باشد.
- ۴۲- حریم تقاطع: محدوده ای است در تقاطع راه ها که به منظور سهولت حرکت و ایمنی تردد اختصاص می یابد.
- ۴۳- حق تقدم عبور: اولویت حق عبور وسیله نقلیه ای نسبت به وسایل نقلیه دیگر یا نسبت به پیادگان و بالعکس.
- ۴۴- خط ایست: خط کشی عرضی است که در ورودی تقاطع و به منظور تعیین مرز توقف وسایل نقلیه پیش از گذرگاه پیاده بر سطح راه ترسیم می شود.
- ۴۵- خط تغییر سرعت: نوعی خط عبور که خودروهای ورودی به مسیر اصلی یا خروجی از آن می توانند در طول آن، سرعت خود را برای همگرایی و یا واگرایی با جریان ترافیک افزایش یا کاهش دهند.

۴۶- خط عبور: بخشی از سواره رو است که در طول مسیر، به عبور یک ستون وسیله نقلیه اختصاص یافته و با خط کشی حدود آن مشخص می گردد. یک راه می تواند در هر جهت یک یا چند خط عبور داشته که این خط های عبور از سمت راست به چپ از شماره یک به بالا شماره گذاری می شوند.

۴۷- خط عبور دوچرخه: عبارتست از مسیر ویژه دو چرخه در سطح معابر که با تابلو، خط کشی و یا رنگ حدود آن مشخص می گردد.

۴۸- خط کمکی: خط عبوری است که به منظور تغییر سرعت، انجام حرکات گردش و یا افزایش ظرفیت راه، در کنار خط عبور ایجاد می شود.

۴۹- خط ویژه: مسیری است که به وسیله خط کشی با رنگ متفاوت از خطوط دیگر و یا علائم و یا موانعی از بقیه مسیرها مشخص گردیده و برای عبور و مرور یک یا چند نوع وسیله نقلیه اختصاص دارد.

۵۰- خم (قوس عمودی): انحراف مسیر مستقیم راه در سطح قائم.

۵۱- خودرو: هر نوع وسیله نقلیه قابل حرکت در راه ها که نیروی محرکه آن از موتور باشد، به استثناء وسایل نقلیه ریل رو و عبارتند از:

الف- سواری: خودرویی است که برای حمل انسان ساخته شده و ظرفیت آن با راننده حداکثر ۶ نفر است.

ب- سواری استیشن (سفری): نوعی خودرو سواری است که فضای بار با فضای سرنشین یکسره باشد و ظرفیت آن با راننده حداقل ۷ و حداکثر ۹ نفر است.

پ- سواری کار: اتومبیلی است دو دیفرانسیل کمک دار با اتاق جدا از شاسی یا اتومبیلی که ظرفیت آن با راننده بین ۱۰ تا ۱۵ نفر باشد.

ت- اتوبوس: هر نوع وسیله نقلیه موتوری مسافربری که ظرفیت آن با راننده و کمک راننده ۲۷ نفر یا بیشتر باشد.

ث- اتوبوس برقی: اتوبوسی که نیروی محرکه آن به وسیله باتری یا نیروی برق تامین می شود.

ج- اتوبوس دو طبقه: وسیله نقلیه موتوری مسافربری که قسمت حمل مسافر آن در دو طبقه جداگانه روی هم و با یک سازه مشترک بوده و ظرفیت آن با راننده حداقل ۲۷ نفر است.

چ- مینی بوس: خودروی مسافربری است که ظرفیت آن با راننده بین ۱۶ تا ۲۶ نفر می باشد.

ح- تراکتور: نوعی خودرو است که برای کارهای کشاورزی، صنعتی و عمرانی مانند شخم زدن، حفاری، بارگیری و کشیدن دنباله بند و غیره به کار می رود.

۵۲- خیابان: راه عبور و مرور در محل سکونت و فعالیت مردم که عرض آن بیش از ۶ متر باشد.

۵۳- خیابان اصلی: راهی است که در برخورد با راه های دیگر، عرض سواره روی آن بیشتر است و یا با نصب علائم راهنمایی و رانندگی، اصلی تلقی شده و در غیر این صورت در سمت راست راه دیگر قرار دارد.

- ۵۴- خیابان فرعی:** راهی است که در برخورد با راه های دیگر، عرض سواره روی آن کمتر است و یا با نصب علائم راهنمایی و رانندگی، فرعی تلقی شده و در غیر این صورت در سمت چپ راه دیگر قرار گرفته باشد.
- ۵۵- دستگاه تهویه:** به دستگاه هایی اعم از پنکه، کولر و یا بخاری گفته می شود که هوای درون وسیله نقلیه را جا به جا و یا دمای آن را کاهش یا افزایش دهد.
- ۵۶- راننده:** کسی که هدایت وسیله نقلیه موتوری و غیر موتوری و همچنین حرکت دادن حیوانات را به صورت واحد یا گله و رمه بر عهده داشته باشد.
- ۵۷- راه:** عبارتست از تمامی سطح خیابان، جاده، کوچه و کلیه معابری که برای عبور و مرور عموم اختصاص داده می شود.
- ۵۸- راه آهن:** ریل های آهنی موازی ثابتی که قطار و وسایل نقلیه ریلی دیگر بر روی آن حرکت می کنند.
- ۵۹- راه عمومی:** به راه هایی گفته می شود که برای عبور و مرور عموم مورد استفاده قرار می گیرد.
- ۶۰- روز:** از طلوع تا غروب آفتاب.
- ۶۱- سازنده وسایل نقلیه:** شخص یا موسسه یا کارخانه ای که وسایل نقلیه ای را که مطابق آیین نامه باید شماره گذاری شود می سازد، یا قطعات ساخته شده آنها را سوار (مونتاژ) می نماید.
- ۶۲- ستاد معاینه فنی:** تشکیلات متمرکز برای برنامه ریزی، هدایت، نظارت و کنترل فعالیت مراکز فنی معاینه خودرو و مراکز معاینه فنی مجاز که از سوی شهرداری ها و سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای ایجاد می گردد.
- ۶۳- سطح روشن:** در مورد چراغ ها عبارت از سطح قابل دیدی است که نور از آن منتشر می شود و در مورد منعکس کننده نور عبارت از سطح قابل دیدی است که نور را منعکس می کند.
- ۶۴- شانه راه:** بخشی از بدنه راه است که در دو طرف خط های عبور رفت و برگشت قرار داشته و برای توقف اضطراری وسایل نقلیه به کار می رود.
- ۶۵- شب:** از غروب تا طلوع آفتاب.
- ۶۶- شماره وسیله نقلیه:** عدد یک یا چند رقمی و حروفی که از طرف راهنمایی و رانندگی روی پلاک های ویژه منقوش و در عقب و جلوی وسیله نقلیه نصب می شود.
- ۶۷- شناسنامه خودرو:** سندی است که مشخصات خودرو، مالک و نشانی کامل محل سکونت وی و تاریخ انتقالات و تغییرات انجام شده از سوی راهنمایی و رانندگی در آن درج و به آخرین مالک تسلیم می گردد.
- ۶۸- شیب (سربالایی - سرازیری):** تغییر تدریجی ارتفاع سطح تمام شده راه در امتداد طولی مسیر.

- ۶۹- ظرفیت وسیله نقلیه:** وزن بار یا تعداد مسافری که از طرف کارخانه سازنده با تایید وزارت صنایع و معادن برای وسیله نقلیه تعیین گردیده است.
- ۷۰- علایم:** هر نوع علامت عمودی و افقی مانند تابلو، چراغ راهنمایی و رانندگی، خط کشی، نوشته و ترسیم، و همچنین تجهیزات هدایت کننده، سوت و حرکت دست و غیره که به وسیله مقامات صلاحیت دار برای کنترل و تنظیم عبور و مرور تعیین و به کار برده می شود.
- ۷۱- قطار شهری:** نوعی وسیله حمل و نقل عمومی است که در شهرها و حومه به جا به جایی مسافر پرداخته و به طور معمول با چرخ های فلزی بر روی ریل حرکت می کند.
- ۷۲- قطعات و قسمت های اصلی:** کلیه قسمت های اساسی وسیله نقلیه شامل محور، موتور، شاسی، اتاق و رنگ که تعویض آنها باعث تغییر مشخصات اساسی وسیله نقلیه می گردد.
- ۷۳- کارت پارک:** کارت یا برگه ای است که با پرداخت پول تهیه می گردد و به وسیله آن اجازه توقف در مکان و زمان معین به خودرو داده می شود.
- ۷۴- کارت شناسایی خودرو:** کارتی که مشخصات مالک و وسیله نقلیه شماره گذاری شده در آن ثبت و از سوی راهنمایی و رانندگی صادر و به مالک وسیله نقلیه تسلیم می گردد.
- ۷۵- کاروان:** کاروان یا خانه سیار وسیله نقلیه غیر موتوری است که برای سکونت و یا کار استفاده شده و عرض آن از ۲/۶ متر و طول آن از ۱۲ متر بیشتر نباشد.
- ۷۶- کلاه ایمنی:** کلاهی است که راننده و سرنشین موتورسیکلت ها آن را برای محافظت سر خود در برابر ضربات احتمالی ناشی از بروز سوانح به کار می برند.
- ۷۷- کمربند ایمنی:** تسمه ای که نیم تنه بالای راننده و هریک از سرنشینان را تحت کنترل و مهار ایمن خود قرار می دهد تا در هنگام ضرورت، همچون کاهش ناگهانی سرعت یا توقف آنی خودرو که ممکن است ناشی از ترمز یا برخورد با جسم دیگر یا حوادث دیگر باشد، مانع از جدا شدن سرنشینان و راننده از صندلی خود و اصابت به شیشه جلو یا دیگر قسمت های درونی و یا پرتاب شدن به بیرون خودرو شود و حداقل دارای دو نقطه اتکا باشد.
- ۷۸- کوچه:** راهی در مناطق مسکونی که عرض آن حداکثر ۶ متر باشد.
- ۷۹- گذرگاه پیاده:** گذرگاهی در تقاطع راه ها، امتداد پیاده روها، سواره روها، روگذرها یا زیر گذرها یا هر محل دیگری از سواره رو که به وسیله خط کشی یا میخکوبی یا علایم دیگر، برای عبور پیادگان اختصاص داده شده است.
- ۸۰- گواهی نامه بین المللی رانندگی:** گواهی نامه ای است که به اعتبار گواهی نامه داخلی طبق مفاد قانون الحاق ایران به کنوانسیون عبور و مرور در جاده ها و کنوانسیون مربوط به علائم راهها - مصوب ۱۳۵۴- توسط راهنمایی و رانندگی صادر می گردد و مدت اعتبار آن یک سال می باشد.
- ۸۱- گواهی نامه رانندگی (پروانه رانندگی):** اجازه نامه برای رانندگی وسایل نقلیه که از طرف راهنمایی و رانندگی به نام افراد صادر می شود.

۸۲- مجوز رانندگی با وسایل نقلیه عمومی: اعم است از پروانه تاکسی رانی، بهره برداری، کارت و یا دفتر چه کار (برگ فعالیت) که از طرف مراجع صلاحیت دار به نام اشخاص صادر و اجازه رانندگی با وسایل نقلیه عمومی را به آنان می دهد.

۸۳- مرجع صلاحیت دار: وزارتخانه، سازمان، نهاد و دیگر دستگاه های مسئول که به موجب قانون و یا تصویب هیات وزیران در موردی خاص وظایف و مسئولیت هایی به عهده آنها گذاشته شده است.

۸۴- مراکز فنی مجاز: مراکزی که به وسیله اشخاص حقیقی یا حقوقی با رعایت ضوابط و مقررات ستاد معاینه فنی وابسته به شهرداری و یا سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای، حسب مورد برای انجام معاینه فنی وسایل نقلیه درون شهری و برون شهری ایجاد می گردد.

۸۵- راههای شریانی درجه یک: معابری هستند که در طراحی و بهره برداری از آنها به جا به جایی وسایل نقلیه موتوری برتری داده می شود. این معابر ارتباط با راه های برون شهری را تامین می نمایند. راه های شریانی درجه یک بر اساس نحوه کنترل دسترسی تقاطع ها به دو گروه آزادراه و بزرگراه تقسیم می گردند که ضوابط اجرایی آنها را شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور تعیین می نماید.

۸۶- راههای شریانی درجه دو: معابری هستند که در طراحی و بهره برداری از آنها به جا به جایی و دسترسی وسایل نقلیه موتوری برتری داده می شود. برای رعایت این برتری حرکت پیادگان از عرض خیابان کنترل می شود. راه های شریانی درجه دو شبکه اصلی راه های شهری را تشکیل می دهند که ضوابط اجرایی آنها را شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور تعیین می نماید و عبارتند از:

الف- شریانی اصلی: راهی است که ارتباط بین خیابان های جمع و پخش کننده و بزرگراه ها را برقرار می کند. در این معابر فاصله های بین تقاطع ها نسبت به بزرگراه ها کمتر است.

ب- شریانی فرعی (خیابان جمع و پخش کننده): راهی است که ارتباط بین خیابان های محلی و خیابان های شریانی اصلی را برقرار می کنند. در این خیابان ها محل عبور عابران پیاده از عرض خیابان باید مشخص باشد.

۸۷- معابر محلی: راه هایی هستند که در طراحی و بهره برداری از آنها نیازهای وسایل نقلیه و عابران پیاده، با اهمیت یکسان در نظر گرفته می شود و ارتباط بین کوچه ها و خیابان های شریانی فرعی را برقرار می کنند.

۸۸- معاینه فنی: بازدید ظاهری و آزمایش های فنی برای تشخیص اصالت خودرو و سنجش میزان سلامت فنی، ایمنی و زیست محیطی وسیله نقلیه.

۸۹- منطقه ممنوعه: منطقه و محلی که آمد و شد وسایل نقلیه در آنها به وسیله علائم خاص و یا اعلام قبلی مراجع صلاحیت دار ممنوع شده باشد.

۹۰- منعکس کننده نور: عبارت از بازتاب کننده ای است که حضور وسیله نقلیه را از طریق انعکاس نوری که از چراغ وسیله نقلیه دیگر به آن تابیده می شود و یا از طریق انعکاس نور محیط، اعلام می دارد.

- ۹۱- مواد خطرناک:** هر نوع مواد رادیو اکتیو، منفجره، محترقه، مایعات و جامدات آتش زا یا سمی و یا اسیدی، گاز های فشرده، زباله ویژه و فاضلاب و مانند آن.
- ۹۲- موتورسیکلت:** وسیله نقلیه ای برای حمل انسان که دارای دو یا سه چرخ با اتاقک پهلو (ساید کار) یا بدون آن و مجهز به یک موتور محرکه باشد.
- ۹۳- موتورسیکلت گازی (موتور گازی):** موتورسیکلتی است که هم دارای موتور و هم دارای ادوات پایی برای راندن باشد.
- ۹۴- نقص فنی:** هر نوع نقصان یا تغییر در وضعیت ظاهری و فنی وسیله نقلیه که موجب کاهش ضریب ایمنی در رانندگی و یا افزایش بیش از حد مجاز گازهای آلاینده هوا و یا آلودگی بیش از حد مجاز صدا گردد.
- ۹۵- واحد انتظامی:** منظور واحدهای نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران که به صورت پاسگاه ها و کلانتری ها در نقاط مختلف کشور مستقر هستند.
- ۹۶- وزن با بار:** وزن وسیله نقلیه به اضافه وزن بار آن.
- ۹۷- وزن بارگیری شده:** عبارت است از مجموع وزن مسافران و کارکنان و محمولات.
- ۹۸- وزن بدون بار:** عبارت است از وزن وسیله نقلیه بدون راننده و مسافر و بار ولی با مخزن پر از سوخت و با ابزار و آلاتی که به طور معمول وسیله نقلیه همراه دارد.
- ۹۹- وسیله نقلیه:** وسایل موتوری و غیر موتوری و موتورسیکلت که برای جا به جایی انسان و کالا در راه به کار می رود.
- ۱۰۰- وسیله نقلیه امدادی:** وسیله ویژه خدمات انتظامی، ترافیکی، پزشکی، آتش نشانی و امداد اضطراری آب، برق و گاز که به وسیله راهنمایی و رانندگی تعیین و با علایم ویژه مشخص می شود.
- ۱۰۱- وسیله نقلیه طویل (Long Vehicle):** وسیله نقلیه ای است که طول آن بیش از ۱۲/۵ متر باشد.
- ۱۰۲- وسیله نقلیه عمرانی:** وسیله نقلیه موتوری است که ویژه انجام کارهای فنی، عمرانی و مانند آن می باشد و شامل بلدوزر، گریدر، غلطک، اسکرپر (زمین تراش) و غیره است.
- ۱۰۳- وسیله نقلیه غیر موتوری:** هر نوع وسیله نقلیه ای که نیروی محرکه آن از موتور نباشد.
- ۱۰۴- وسیله نقلیه فوق سنگین:** انواع خودرو و ادوات مربوط است که توانایی حمل محمولات وزین با وزن ناخالص بالاتر از ۴۰ تن و حجیم با حجمی با ابعاد مازاد بر اندازه های زیر را داشته باشد: طول ۱۶/۵ متر، عرض ۲/۶ متر و ارتفاع ۴/۵ متر.
- ۱۰۵- وسیله نقلیه کشاورزی:** به وسایل نقلیه موتوری گفته می شود که علاوه بر حمل و نقل خود، ادوات دیگر و دنباله بندهای کشاورزی را نیز جا به جا نموده و یا از نیروی محرکه تولیدی آنها برای انجام عملیات مختلف کشاورزی استفاده می شود و شامل انواع تراکتور، کمباین، تیلر و ماشین های خود کشی دیگر در بخش کشاورزی است.

۱۰۶- وسیله نقلیه مرکب: عبارت است از چند وسیله نقلیه متصل به هم که به عنوان واحد در راه حرکت کنند.

۱۰۷- وسیله نقلیه مفصل دار: وسیله نقلیه ای است که شامل یک کشنده و یا وسیله نقلیه موتوری و یک نیمه یدک متصل به آن باشد که با بار یا محفظه حمل مسافر دارای عرض حداکثر ۲/۶ متر، طول حداکثر ۱۸/۳۵ متر، ارتفاع حداکثر ۴/۵ متر و وزن حداکثر ۴۰ تن است.

۱۰۸- وسیله نقلیه موتوری: هر نوع وسیله نقلیه ای که دارای حداقل یک چرخ در جلو و دو چرخ در عقب بوده و دارای موتور و سامانه انتقال قدرت است و برای حمل بار یا انسان به کار می رود که به آن خودرو نیز گفته می شود.

فصل دوم - شماره گذاری

ماده ۲- هر وسیله نقلیه موتوری و غیر موتوری و یدک متصل که در راه ها حرکت می کند و همچنین وسایل نقلیه موتوری ویژه کشاورزی، صنعتی و عمرانی باید دارای شماره باشند. رانندگی با وسایل نقلیه ای که شماره یا پلاک نداشته یا دارای شماره و یا پلاک غیر مجاز باشند، ممنوع است، مگر این که پیشتر مجوز حرکت از راهنمایی و رانندگی دریافت کرده و همراه داشته باشند. ماموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه از تردد خودروهای متخلف از این ماده، تا انجام شماره گذاری جلوگیری به عمل خواهند آورد.

تبصره ۱- تا زمانی که انجام عملیات شماره گذاری وسایل نقلیه کشاورزی، صنعتی و عمرانی به طور کامل از سوی راهنمایی و رانندگی صورت نپذیرفته است و پس از آن، تردد این وسایل بر اساس دستورالعملی که به تایید وزارتخانه های کشور و راه و ترابری می رسد، انجام خواهد شد.

تبصره ۲- خودروها و موتورسیکلت ها و دوچرخه های ساخت داخل و وارداتی از نظر ایمنی و کیفیت باید استانداردهای مصوب موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران را دارا باشند و به علاوه از نظر آلودگی های زیست محیطی، استانداردهای مصوب شورای عالی حفاظت محیط زیست را رعایت نموده باشند.

تبصره ۳- تشخیص انواع وسایل نقلیه غیر موتوری که باید شماره گذاری شوند با راهنمایی و رانندگی است، مگر در مواردی که قانون خاصی وجود داشته باشد.

ماده ۳- مالک وسیله نقلیه موضوع ماده قبل مکلف است خود و یا به وسیله نماینده قانونی خود، با مراجعه به نزدیکترین واحد شماره گذاری یا مرکزی که به همین منظور تعیین و اعلام می گردد، مدارک لازم را ارائه نماید. واحد شماره گذاری پس از بررسی آنها، اقدام به تخصیص پلاک به شخص و تحویل آن می نماید. نصب پلاک با نظارت نماینده راهنمایی و رانندگی صورت می پذیرد. چگونگی انجام شماره گذاری شامل مدارک مورد نیاز و خدمات پس از شماره گذاری و عوارض و مالیات مصوب و مانند آنها در دستورالعمل مربوط از سوی راهنمایی و رانندگی مشخص و اعلام خواهد شد.

تبصره ۱- انواع پلاک ها و ابعاد و رنگ های آنها برای وسایل نقلیه مختلف در دستورالعمل یاد شده مشخص می گردد.

تبصره ۲- هرگاه اشخاص دیگری در مالکیت وسیله نقلیه شریک بوده و یا نسبت به آن حق عینی داشته باشند، نام و نشانی دقیق آنان نیز باید در درخواست قید شود.

ماده ۴- در موارد زیر راهنمایی و رانندگی از انجام عمل شماره گذاری خودداری می نماید:
الف- در صورتی که مفاد تبصره (۲) ماده (۲) رعایت نشده باشد و یا اصالت وسیله نقلیه هنگام بازدید به وسیله ماموران مربوط تایید نگردد.

ب- چنانچه مشخصات وسیله نقلیه با آنچه در اسناد مربوط ذکر شده مطابقت نداشته باشد.

پ- اگر تخصیص شماره به نام مالک به دلایل قانونی ممنوع باشد.

ت- چنانچه وسیله نقلیه، علایم و تجهیزات پیش بینی شده در این آیین نامه را نداشته باشد.

ث- هرگاه حقوق دولتی و عوارضی که به طور قانونی به وسیله نقلیه تعلق گرفته پرداخت نشده باشد.

ج- در صورت نداشتن برگ معاینه فنی به استثناء وسایل نقلیه ای که از تاریخ ساخت آنها دو سال سپری نشده است.

ماده ۵- به هنگام نقل و انتقال مالکیت، اوراق شدن و یا از بین رفتن وسیله نقلیه، پلاک ها در واحد شماره گذاری یا مراکز مجاز از روی وسیله نقلیه فک و نزد راهنمایی و رانندگی نگهداری می شود.

تبصره- در صورت خرید خودرو، صاحب پلاک ها یا نماینده قانونی وی باید برای دریافت مجوز نصب پلاک بر روی وسیله نقلیه خریداری شده به واحد شماره گذاری یا مراکز مجاز مراجعه نماید.

ماده ۶- اشخاص حقیقی یا حقوقی دارنده پلاک، مکلف اند پس از گذشت حداکثر ده روز از زمان تغییر محل اقامت یا فعالیت، نشانی و کد پستی خود را به طور کتبی به نزدیکترین واحد شماره گذاری اعلام نمایند. مسئولیت های قانونی مربوط به اطلاع ندادن تغییر محل اقامت یا مرکز فعالیت به عهده مالک یا نماینده قانونی وی خواهد بود.

ماده ۷- در صورتی که وسیله نقلیه از سوی مراجع صلاحیت دار توقیف، تملیک، ضبط یا مصادره شود، باید مراتب حداکثر ظرف ۱۵ روز از سوی مرجع مربوط و یا منتقل الیه یا نماینده قانونی وی به واحد شماره گذاری محل اعلام گردد.

ماده ۸- چنانچه پلاک به نام شخص حقوقی باشد، مدیر مربوط مکلف است حداکثر ظرف ۴۸ ساعت پس از تاریخ درج آگهی انحلال در روزنامه، مراتب را به نزدیکترین واحد شماره گذاری به طور کتبی اعلام نماید.

ماده ۹- در صورت فوت یا محجور شدن مالک وسیله نقلیه، بر حسب مورد، نماینده قانونی وراثت با ارائه گواهی تسلیم دادخواست حصر وراثت به دادگاه، و یا وصی و یا قیم مکلف است حداکثر ظرف مدت دو ماه از تاریخ فوت یا حجر به نزدیکترین واحد شماره گذاری برای اعلام استفاده کننده مجاز از وسیله نقلیه مراجعه نماید.

ماده ۱۰- اشخاص مندرج در مواد (۸ و ۹) فوق مکلفند حداکثر ظرف مدت شش ماه، برای معرفی مالک و یا متصرف قانونی جدید وسیله نقلیه، به منظور تغییر مالکیت و ثبت آن، به راهنمایی و رانندگی مراجعه نمایند. مراجعه نکردن در مهلت مقرر و سپری شدن مدت یاد شده موجب خواهد شد پلاک های وسیله نقلیه از درجه اعتبار ساقط و غیر مجاز تلقی شود.

ماده ۱۱- سازمان ثبت احوال کشور موظف است از طریق شبکه رایانه ای، اطلاعات فوت شدگان را حداکثر ظرف مدت یک هفته از تاریخ فوت در اختیار راهنمایی و رانندگی محل قرار دهد.

ماده ۱۲- نصب پلاک بر روی وسیله نقلیه به طریق زیر انجام می گیرد:

الف- برای وسایل نقلیه سه چرخ یا بیشتر با وزن خالی بیش از ۴۰۰ کیلوگرم، یک پلاک در جلو و پلاک دیگر در عقب آن نصب می شود.

ب- بر روی وسایل نقلیه دو چرخ تنها یک پلاک، آن هم در عقب وسیله نقلیه نصب می گردد.

پ- بر روی یدک ها و نیمه یدک ها یک پلاک در عقب نصب می گردد.

ت- پلاک یا پلاک ها باید در محل تعیین شده نصب شوند.

ماده ۱۳- به همراه یک زوج پلاک، پلاک سوم وسیله نقلیه نیز به صورت برجسته از سوی راهنمایی و رانندگی یا اشخاص مورد تایید او صادر و بر روی شیشه جلو یا عقب وسیله نقلیه نصب می گردد. این برجسته دارای اطلاعات شماره پلاک، تاریخ سپری شدن اعتبار پلاک، کد واحد شماره گذاری و شماره شناسایی وسیله نقلیه (Vehicle Identification Number - VIN) می باشد. پلاک سوم با هر بار تمدید اعتبار پلاک، نقل و انتقال مالکیت و تعویض قطعات اصلی و رنگ وسیله نقلیه با اطلاعات جدید تولید و جایگزین پلاک سوم پیشین خواهد شد. زمان اجرای این ماده را راهنمایی و رانندگی تعیین می نماید.

ماده ۱۴- در صورت مفقود شدن و یا سرقت پلاک، شماره پلاک یاد شده از فهرست پلاک های فعال خارج و در فهرست پلاک های سرقتی و مفقود شده قرار داده خواهد شد. تخصیص پلاک جدید به مالک وسیله نقلیه پس از سیر مراحل موضوع دستورالعمل ماده (۳) این آیین نامه صورت خواهد گرفت.

تبصره- برای پلاکی که زایل می شود، بنا به درخواست مالک و با مراجعه به واحد شماره گذاری بر اساس دستورالعمل یاد شده پلاک جدید صادر می شود.

ماده ۱۵- راهنمایی و رانندگی پس از تخصیص شماره پلاک به مالک وسیله نقلیه و ورود اطلاعات مالک (شماره ملی) و وسیله نقلیه به سامانه، کارت مشخصات و شناسنامه مالکیت وسیله نقلیه را صادر و بر حسب مورد، به نشانی (کدپستی) مالک ارسال و یا به وی تسلیم می نماید.

ماده ۱۶- هرگاه پلاک، کارت مشخصات یا شناسنامه مالکیت وسیله نقلیه مفقود و یا از بین برود مالک یا نماینده قانونی وی مکلف است مراتب را حداکثر ظرف (۴۸) ساعت به واحد شماره گذاری راهنمایی و رانندگی و یا مراکز مجاز اعلام کند و اقدام به دریافت پلاک جدید، کارت مشخصات یا شناسنامه مالکیت المثنی نماید.

ماده ۱۷- سازندگان و فروشندگان وسایل نقلیه موتوری موظفند به منظور عرضه و انتقال وسایل نقلیه از محلی به محل دیگر یا برای انجام آزمایش فنی وسیله نقلیه بدون انجام تشریفات شماره گذاری از

راهنمایی و رانندگی پلاک ویژه دریافت نمایند. دستورالعمل مربوط به مدت اعتبار و همچنین نحوه استفاده از پلاک ویژه و چگونگی ارائه اطلاعات مورد نیاز از سوی راهنمایی و رانندگی تعیین و اعلام می گردد.

ماده ۱۸- راهنمایی و رانندگی می تواند پلاک ویژه تحویلی به سازندگان یا فروشندگان وسایل نقلیه را، به علت نداشتن نیاز به استفاده یا استفاده برخلاف مقررات پس بگیرد.

ماده ۱۹- کلیه کارخانجات سازنده و مونتاژ خودرو و موتورسیکلت مکلفند تولیدات خود را پیش از عرضه به بازار و فروش به اشخاص، با نظارت و برابر دستورالعمل اعلامی راهنمایی و رانندگی شماره گذاری نمایند.

ماده ۲۰- هنگام نقل و انتقال مالکیت وسایل نقلیه، متعاملین یا قائم مقام قانونی آنها ابتدا درخواست خود را به راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی یا مراکز مجاز تعیین شده ارائه می نمایند تا پس از احراز اصالت خودرو و تطبیق مدارک آنها، نسبت به فک پلاک منصوبه بر روی خودروی مورد معامله و اختصاص پلاک جدید و صدور شناسنامه جدید و ثبت تغییرات مزبور در نظام رایانه ای راهنمایی و رانندگی اقدام گردد. سپس مراتب به طور کتبی توسط راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی یا مراکز مجاز تعیین شده به دفتر اسناد رسمی جهت تنظیم سند رسمی انتقال، منعکس می گردد. کارت خودرو از سوی راهنمایی و رانندگی بعد از تایید مراتب تنظیم سند در دفترخانه اسناد رسمی که بوسیله پست سفارشی یا رایانه ای به سیستم راهنمایی و رانندگی منعکس می شود، به خریدار تحویل می گردد. گواهی راهنمایی و رانندگی و شناسنامه صادره تا ۲ ماه اعتبار دارد و در خلال مدت مذکور متعاملین یا قائم مقام قانونی آنها موظفند برای ثبت معامله و درج آن در ذیل شناسنامه (محل مخصوص) به دفتر اسناد رسمی مراجعه نمایند.

تبصره- شرایط و نحوه احراز صلاحیت مراکز مجاز موضوع این فصل و نحوه نظارت بر آنها به موجب دستورالعملی خواهد بود که با پیشنهاد راهنمایی و رانندگی به تصویب وزیر کشور می رسد.

ماده ۲۱- مالک وسیله نقلیه چنانچه قصد تغییر رنگ یا تعویض هر یک از قطعات اصلی وسیله نقلیه شامل موتور، شاسی و اتاق را داشته باشد باید پیشتر مجوز لازم را از واحد شماره گذاری راهنمایی و رانندگی دریافت نماید.

تبصره- وسایل نقلیه عمومی باری و مسافری مشمول مقررات مربوط می باشند.

ماده ۲۲- تعویض قطعات اصلی و همچنین تغییر رنگ وسایل نقلیه وارداتی پیش از شماره گذاری نیز منوط به دریافت مجوز کتبی از واحد های شماره گذاری می باشد.

ماده ۲۳- در صورت سرقت، مفقود شدن و یا اگر به هر علتی وسیله نقلیه ای مورد تصرف غیر قانونی قرار گیرد، مالک و یا نماینده قانونی وی مکلف است بلافاصله مراتب را به نزدیکترین واحد انتظامی اعلام نماید.

ماده ۲۴- هرگاه پلاک به اشتباه بر روی وسیله نقلیه نصب شده باشد، راهنمایی و رانندگی موظف است پلاک مالک وسیله نقلیه را اخذ و پس از رفع اشتباه پلاک را بازگرداند.

ماده ۲۵- هر شخص حقیقی یا حقوقی می تواند به تعداد وسایل نقلیه ملکی خود مطابق ماده (۳) پلاک دریافت نماید. نقل و انتقال هر یک از وسایل نقلیه تابع مقررات این آیین نامه خواهد بود.

فصل سوم - گواهی نامه رانندگی

ماده ۲۶- هرکس بخواهد با هر نوع وسیله نقلیه موتورزی زمینی رانندگی نماید باید گواهی نامه متناسب رانندگی با آن وسیله نقلیه را دارا باشد. با متخلفان برابر قوانین و مقررات رفتار می شود.

ماده ۲۷- انواع گواهی نامه های رانندگی به شرح جدول پیوست شماره (۱) و توضیحات آن است، که با شرایط زیر از سوی راهنمایی و رانندگی صادر می شود:

الف- شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه موتورسیکلت گازی یا موتور گازی (گواهی نامه الف-۱)

۱- حداقل سن ۱۵ سال تمام

۲- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

۳- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی رانندگی با موتور گازی

ب- شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه موتورسیکلت های با حجم موتور تا

۲۰۰ سی سی (گواهی نامه الف-۲)

۱- حداقل سن ۱۷ سال تمام

۲- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

۳- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی رانندگی با موتورسیکلت مربوط

پ- شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه موتورسیکلت های با حجم موتور

بالای ۲۰۰ سی سی و سه چرخ با وزن تا ۴۰۰ کیلوگرم (گواهی نامه الف-۳)

۱- حداقل سن ۱۸ سال تمام

۲- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

۳- دارا بودن گواهی نامه موتورسیکلت تا ۲۰۰ سی سی حجم موتور (الف-۲) که حداقل یک سال

تمام از تاریخ صدور آن گذشته باشد

۴- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی رانندگی با وسیله نقلیه مربوط

ت- شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه (گواهی نامه ب-۱)

۱- حداقل سن ۱۸ سال تمام

۲- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

۳- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی رانندگی با وسیله نقلیه مربوط، این نوع

گواهی نامه برای درخواست کنندگان در اولین مرحله با اعتبار موقت یک ساله صادر می شود و در مدت

یاد شده دارنده آن مکلف به رعایت محدودیت ها و شرایط ویژه ای می باشد که در صورت رعایت آنها و

رعایت مقررات این آیین نامه و مرتکب نشدن تخلف، به گواهی نامه رانندگی با اعتبار موضوع تبصره (۶) این ماده تبدیل خواهد شد. شرایط و ضوابط مربوط به رانندگی با گواهی نامه موقت و نحوه تبدیل آن، به موجب دستورالعملی است که به پیشنهاد راهنمایی و رانندگی و تصویب وزیر کشور، مشخص و اعلام می گردد.

ث- شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه (ب-۲)

۱- حداقل سن ۲۱ سال تمام

۲- سپری شدن حداقل دو سال تمام از تاریخ دریافت گواهی نامه رانندگی (ب-۱)

۳- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

۴- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی رانندگی با وسیله نقلیه مربوط

ج- شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه (پ-۱)

۱- حداقل سن ۲۳ سال تمام

۲- سپری شدن حداقل دو سال تمام از تاریخ دریافت گواهی نامه رانندگی (ب-۱)

۳- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

۴- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی رانندگی با وسیله نقلیه مربوط

چ- شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه (پ-۲)

۱- حداقل سن ۲۳ سال تمام

۲- سپری شدن حداقل دو سال تمام از تاریخ دریافت گواهی نامه رانندگی (ب-۲)

۳- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

۴- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی با وسیله نقلیه مربوط

ح- شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه (ت-۱)

۱- حداقل سن ۲۵ سال تمام

۲- سپری شدن حداقل دو سال تمام از تاریخ دریافت گواهی نامه رانندگی (پ-۱)

۳- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

۴- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی با وسیله نقلیه مربوط

خ- شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه (ت-۲)

۱- حداقل سن ۲۵ سال تمام

۲- سپری شدن حداقل دو سال تمام از تاریخ دریافت گواهی نامه رانندگی (پ-۲)

۳- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

۴- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی رانندگی با وسیله نقلیه مربوط

د- شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه رانندگی ویژه وسایل نقلیه سبک

عمرانی و کشاورزی

۱- حداقل سن ۱۸ سال تمام

۲- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

۳- قبول شدن در آزمون های آیین نامه و مهارت عملی رانندگی با وسیله نقلیه مربوط
ذ- شرایط شرکت در آزمایش ها و صدور گواهی نامه رانندگی ویژه وسایل نقلیه سنگین
عمرانی و کشاورزی و وسایل نقلیه فوق سنگین

۱- حداقل سن ۲۳ سال تمام

۲- ارائه گواهی سلامت جسمی و روانی از مراجع صلاحیت دار پزشکی

۳- قبول شدن در آزمون های آیین نامه رانندگی و مهارت عملی رانندگی با وسیله نقلیه مربوط
درگواهی نامه های رانندگی ویژه، نوع وسیله نقلیه ای که دارنده می تواند با آن رانندگی کند، قید
می شود. برای رانندگی با وسایل نقلیه ویژه ای که سرعت آنها از ۳۰ کیلومتر در ساعت تجاوز می کند،
در شهرها و راه های عمومی، علاوه بر داشتن گواهی نامه ویژه، داشتن گواهی نامه (پ-۱) نیز ضروری
است.

تبصره ۱- در کلیه موارد بالا علاوه بر رعایت شرایط تعیین شده، ارائه گواهی طی دوره آموزش
آیین نامه و مقررات راهنمایی و رانندگی و همچنین ارائه گواهی طی دوره کسب مهارت عملی رانندگی،
از آموزشگاه های رانندگی مجاز الزامی می باشد. درخواست کنندگان یا دارندگان گواهی نامه های (ب، پ
و ت) که خواستار رانندگی با وسیله نقلیه دارای یدک هستند، باید آموزش های لازم را کسب نمایند.
برای وسایل نقلیه ویژه با توجه به کاربری مربوط، ارائه گواهی کسب مهارت عملکرد ویژه از مراکز مجاز
یاد شده الزامی است.

تبصره ۲- راهنمایی و رانندگی می تواند در صورت لزوم آزمایش مجدد مقررات راهنمایی و
رانندگی را پیش از انجام آزمون مهارت عملی از درخواست کنندگان به عمل آورد.

تبصره ۳- مراجع انجام معاینات پزشکی و همچنین ضوابط احراز سلامت جسمی و روانی
درخواست کنندگان و هرگونه تغییر در آن به پیشنهاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی توسط
کارگروهی متشکل از نمایندگان وزارتخانه های کشور، راه و ترابری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و
راهنمایی و رانندگی تعیین می گردد (پیوست شماره ۲).

تبصره ۴- در کلیه موارد بالا آزمون آیین نامه و مقررات راهنمایی و رانندگی به صورت نوشتاری و
یا رایانه ای انجام می گیرد.

تبصره ۵- مدت اعتبار انواع گواهی نامه رانندگی ۵ سال است و پس از پایان اعتبار آن و در
صورت احراز سلامت جسمی و روانی، برای دوره های ۵ ساله تمدید می گردد. برای افرادی که سن آنها
بیش از ۷۰ سال تمام باشد، لازم است سلامت جسمی و روانی هر دو سال بررسی و احراز گردد.

ماده ۲۸- وضعیت ظاهری درخواست کننده (نقص عضو) با گواهی سلامت جسمی و روانی صادره
از مراکز پزشکی مجاز تعیین شده به وسیله افسران کارشناس تطبیق داده می شود و در صورت وجود
مغایرت موضوع به کمیسیون پزشکی نیروی انتظامی ارجاع می گردد.

ماده ۲۹- درخواست کننده هر نوع گواهی نامه رانندگی باید مدارکی را که از طرف راهنمایی و
رانندگی اعلام می شود به مراجع آگهی شده ارائه کند.

ماده ۳۰- مندرجات گواهی نامه رانندگی شامل نوع و یا پایه و گروه گواهی نامه رانندگی، مدت اعتبار، مشخصات راننده (کد ملی)، نام واحد صادر کننده، امضای صادر کننده، شماره مسلسل، تاریخ و شماره صدور، عکس درخواست کننده، مهر واحد صدور و مشخصات ضروری دیگر می باشد.

ماده ۳۱- هرگاه درخواست کننده گواهی نامه رانندگی در آزمایش های مربوط موفق گردد، گواهی نامه رانندگی پس از رویت مدارک لازم صادر و به او تسلیم خواهد شد. دارنده گواهی نامه موظف است ظرف یک ماه پیش از پایان مهلت مقرر، برای تمدید مدت اعتبار یا تعویض آن به گواهی نامه معادل به راهنمایی و رانندگی مراجعه نماید. راهنمایی و رانندگی هنگام تمدید یا تعویض گواهی نامه، ضمن دریافت گواهی سلامت جسمی و روانی از درخواست کننده، می تواند آزمون های لازم را از وی به عمل آورد. ماموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه هنگام کنترل گواهی نامه رانندگان موظفند در صورتی که تاریخ اعتبار آن سپری شده باشد، گواهی نامه رانندگی را با ارائه رسید اخذ و پس از اعمال قانون، گواهی نامه یاد شده را برای تمدید و یا تجدید به اداره مربوط ارسال نمایند. دارنده گواهی نامه موظف است حداکثر ظرف مدت یک ماه با مراجعه به واحد مربوط برای دریافت گواهی نامه رانندگی جدید اقدام نماید.

تبصره ۱- دارندگان گواهی نامه پایه بالاتر در گروه مربوط، می توانند رانندگی وسایل نقلیه موضوع گواهی نامه های پایه پایین تر، به جز پایه (الف)، را انجام دهند.

تبصره ۲- دستورالعمل نحوه زمان بندی و ضوابط چگونگی انجام آزمون ها، تمدید اعتبار، تجدید آزمون در صورت مردود شدن درخواست کننده و نحوه و میزان عوارض و مالیات مصوب قابل دریافت و نظایر آن از سوی راهنمایی و رانندگی تهیه و به اطلاع عموم رسانده می شود.

ماده ۳۲- در صورتی که دارنده گواهی نامه بخواهد برای دریافت گواهی نامه از انواع دیگر اقدام نماید، موظف است در آزمون های مربوط شرکت کند. پس از قبول شدن چنانچه گواهی نامه قبلی پیشیناز گواهی نامه مورد درخواست باشد، از درخواست کننده اخذ و گواهی نامه جدید صادر و به وی تحویل می گردد.

ماده ۳۳- رانندگی با هر نوع تاکسی و وسایل نقلیه عمومی در شهرها و وسایل نقلیه عمومی جاده ای، علاوه بر گواهی نامه رانندگی متناسب، حسب مورد، نیازمند داشتن مجوز از شهرداری و یا دفترچه کار یا برگ فعالیت صادره از سوی وزارت راه و ترابری می باشد.

ماده ۳۴- در صورتی که گواهی نامه رانندگی مفقود شود یا از بین برود، دارنده آن می تواند درخواست صدور المثنی نماید. پس از احراز درستی ادعای درخواست کننده، با دریافت مدارک لازم و گواهی سلامت جسمی و روانی درخواست کننده و با رعایت ضوابطی که راهنمایی و رانندگی اعلام می نماید، گواهی نامه المثنی صادر و به وی تسلیم می گردد.

ماده ۳۵- دارندگان گواهی نامه های معتبر خارجی (اعم از ایرانیان یا خارجیان) می توانند تا شش ماه پس از ورود در ایران رانندگی نمایند. ولی در صورت تمایل به ادامه رانندگی در ایران باید پیش از سپری شدن مدت یاد شده گواهی نامه خارجی خود را به گواهی نامه ایرانی تبدیل نمایند.

تبصره- دارندگان گواهی نامه رانندگی کشورهای غیر از متعهدین کنوانسیون های ۱۹۶۸ وین (قانون الحاق ایران به کنوانسیون عبور و مرور در جاده ها و کنوانسیون مربوط به علایم راهها - مصوب ۱۳۵۴ -)، باید ترجمه معتبر گواهی نامه را همراه داشته باشند.

ماده ۳۶- تبدیل گواهی نامه های رانندگی معتبر صادر شده از کشورهای خارجی، که گواهی نامه صادره از ایران در قلمرو سرزمینی آنان برای رانندگی معتبر محسوب می شود و یا آن کشور از متعهدین کنوانسیون های ۱۹۶۸ وین راجع به مقررات عبور و مرور در راه ها و علایم راه ها به شمار می آید، با رویت اصل گواهی نامه خارجی و با احراز سلامت جسمی و روانی درخواست کننده صورت می پذیرد. در موارد دیگر تبدیل گواهی نامه های رانندگی با تایید وزارت کشور صورت می پذیرد.

ماده ۳۷- ماموران سیاسی و کنسولی و اعضای سازمان های بین المللی می توانند برای تبدیل گواهی نامه های خود مدرک مندرج در ماده (۳۵) را از طریق وزارت امور خارجه به راهنمایی و رانندگی ارسال دارند.

ماده ۳۸- صدور گواهی نامه مجدد برای کسانی که گواهی نامه رانندگی آنان اخذ و یا توقیف شده باشد ممنوع است و در صورت صادر شدن از درجه اعتبار ساقط می باشد و به وسیله راهنمایی و رانندگی اخذ و ابطال خواهد شد.

ماده ۳۹- راهنمایی و رانندگی موظف است در صورتی که گواهی نامه رانندگی اشتباه یا ناقص صادر شده باشد از دارنده آن اخذ و پس از رفع اشتباه و نقص، گواهی نامه صحیح را صادر و به وی بازگرداند.

ماده ۴۰- هرگاه دارنده گواهی نامه یکی از شرایط پزشکی موضوع تبصره (۳) ماده (۲۷) را از دست بدهد، موظف است حداکثر ظرف یک ماه به راهنمایی و رانندگی مراجعه نماید. راهنمایی و رانندگی دارنده گواهی نامه را برای انجام معاینات و آزمایش های ضروری پزشکی به مراکز پزشکی مجاز معرفی می نماید. در صورتی که نداشتن شرایط و صلاحیت رانندگی ضمن آزمایش جدید محرز گردد، گواهی نامه از وی اخذ و گواهی نامه متناسب با شرایط جسمانی وی تعیین و پس از صدور به وی تسلیم می شود و در صورت نداشتن صلاحیت رانندگی، گواهی نامه ابطال می گردد.

تبصره- در صورت کشف نقص عضو موثر، از سوی ماموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه، گواهی نامه رانندگی اخذ و تا زمان بررسی های پزشکی و اعلام امکان صدور گواهی نامه مجدد، دارنده گواهی نامه حق رانندگی ندارد.

ماده ۴۱- در صورتی که راننده به علت تکرار ارتکاب تخلفات مهم و حادثه ساز در یک سال، حد نصاب نمره منفی را دریافت نماید، گواهی نامه رانندگی وی به استناد قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرایم رانندگی-مصوب ۱۳۵۰-، ضبط یا ابطال خواهد شد.

ماده ۴۲- نحوه شرایط و مسئول صدور گواهی نامه راهبران انواع وسایل حمل و نقل ریلی شهری و حومه، برابر دستورالعملی خواهد بود که به تصویب شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور برسد.

فصل چهارم - معاینه و آزمایش فنی وسایل نقلیه

ماده ۴۳- رانندگی با وسیله نقلیه ای که برگ معاینه فنی معتبر نداشته باشد، ممنوع است. دارندگان وسایل نقلیه مکلفند وسایل نقلیه خویش را برای انجام معاینه فنی در مراکز فنی مجاز تعیین شده حاضر و پس از احراز شرایط لازم، برگ یا برچسب معاینه دریافت نمایند. این گواهی که مدت اعتبار آن و مشخصات وسیله نقلیه در آن درج می شود باید بر سطح درونی قسمت بالای سمت راست شیشه جلو و یا بر روی پلاک وسیله نقلیه، بر حسب اعلام مراجع مربوط، نصب یا قرار داده شود، به نحوی که برای کنترل ماموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه قابل دیدن باشد.

تبصره- در طول مدتی که برچسب یا برگ معاینه فنی اعتبار دارد، در صورت بروز نقص فنی، مالک موظف است برای رفع نقص اقدام نماید.

ماده ۴۴- معاینه و آزمایش فنی وسایل نقلیه اعم است از: تشخیص اصالت، سلامت زیست محیطی، فنی، تجهیزاتی و ایمنی وسایل نقلیه.

ماده ۴۵- ضوابط ایجاد، تشخیص صلاحیت، اختیارات، نحوه صدور مجوز و نظارت بر مراکز فنی مجاز و قسمت هایی که باید مورد معاینه قرار گیرند، بر اساس دستورالعملی خواهد بود که از سوی کارگروهی با مسئولیت وزارت کشور و عضویت وزارتخانه های راه و ترابری، صنایع و معادن، سازمان حفاظت محیط زیست و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران تهیه و ابلاغ می شود.

تبصره- معاینه فنی می باید به وسیله مهندسان یا کاردان های فنی و یا افراد با تجربه دارای گواهی انجام کار از مراجع صلاحیت دار صورت پذیرد.

ماده ۴۶- ستادهای معاینه فنی و مراکز معاینه فنی مجاز به منظور تشخیص اصالت خودرو در هنگام معاینه فنی ضمن هماهنگی با راهنمایی و رانندگی از کارشناسان واجد شرایط استفاده می نمایند.

ماده ۴۷- دوره های معاینه فنی انواع خودروها به شرح زیر می باشد:

الف- انواع وسایل نقلیه عمومی مسافربری و باربری در فاصله های سه ماهه یا بیشتر.
ب- وسایل نقلیه متعلق به دولت، نهادهای عمومی غیر دولتی مانند شهرداری ها، نیروهای نظامی و انتظامی در فاصله های سه ماهه یا بیشتر.

پ- وسایل نقلیه دیگر و موتورسیکلت ها در فاصله های شش ماهه یا بیشتر.

تبصره- خودروهای نو تا دو سال پس از تولید، نیاز به دریافت برچسب یا برگ معاینه فنی ندارند.

ماده ۴۸- در شهرهایی که امکانات معاینه و آزمایش فنی وجود ندارد رانندگان وسایل نقلیه عمومی باید بر اساس مفاد ماده (۴۷) این آیین نامه برای معاینه فنی وسیله نقلیه خود و دریافت گواهی معاینه به نزدیکترین محلی که امکانات لازم برای معاینه وجود دارد و یا محلی که از طرف مراجع صلاحیت دار تعیین و اعلام شده است مراجعه نمایند.

ماده ۴۹- مراکز مجاز معاینه فنی برای وسایل نقلیه ای که سالم و بدون نقص فنی تشخیص داده شوند، برگ معاینه فنی صادر می نمایند. چنانچه ضمن معاینه، وسیله نقلیه ای معیوب یا ناقص تشخیص داده شود، راننده یا مالک تنها می تواند وسیله نقلیه را تا تاریخی که در برگ اجازه نامه صادر شده به وی تسلیم می گردد، به تعمیرگاه یا توقفگاه منتقل سازد.

تبصره- چنانچه وسیله نقلیه ای بدون اصالت تشخیص داده شود، ضمن صادر نکردن برگ معاینه فنی، مراتب به مراجع انتظامی اطلاع داده می شود.

ماده ۵۰- ستاد معاینه فنی خودرو، شهرداری ها و سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای با همکاری نمایندگان سازمان حفاظت محیط زیست و نیروی انتظامی موظفند بر نحوه عملکرد مراکز صدور برگ معاینه فنی بر اساس دستورالعمل موضوع ماده (۴۵) نظارت مستمر اعمال نمایند و در صورت مشاهده رعایت نکردن ضوابط و مقررات مربوط، برای جلوگیری از ادامه تخلف و رفع آنها اقدام و در صورت تکرار، مجوز مرکز برای انجام معاینه و صدور برگ معاینه ابطال می گردد.

ماده ۵۱- تا پایان برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، در شهرهایی که تجهیزات کامل انجام معاینه فنی وجود ندارد، مراکز مجاز معاینه فنی می توانند با تایید کارگروه موضوع ماده (۴۵) برای انجام معاینه فنی با رعایت حداقل شرایط مورد قبول شورای هماهنگی ترافیک استان، اقدام نمایند.

ماده ۵۲- برگ و برچسب های معاینه فنی مورد استفاده در مراکز مجاز معاینه فنی سراسر کشور بر اساس طرح نمونه مورد تایید کارگروهی متشکل از سازمان شهرداری های کشور، سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای، راهنمایی و رانندگی و سازمان حفاظت محیط زیست می باشد.

تبصره- برگ و برچسب معاینه فنی که از طریق ستاد معاینه فنی و مراکز مجاز صادر می شود، در سراسر کشور معتبر است.

ماده ۵۳- در مواردی که حرکت وسیله نقلیه در راه های عمومی طبق نظر کارشناس راهنمایی و رانندگی یا پلیس راه به علت معایب و نواقص فنی، خطرناک تشخیص داده شود ضمن اعمال قانون، پلاک آن اخذ، و با نصب پلاک تعمیری به تعمیرگاه اعزام می شود. پس از رفع عیب و نقص فنی لازم است مالک و یا نماینده قانونی وی برای پس گرفتن پلاک به راهنمایی و رانندگی محل مراجعه نماید.

فصل پنجم - تجهیزات

بخش اول - تجهیزات وسایل نقلیه موتوری

ماده ۵۴- اشخاص حق ندارند وسیله نقلیه ای را که لوازم و تجهیزات یاد شده در مقررات و روش اجرایی تایید نوع وسایل نقلیه موتوری و تریلر های آنها، موضوع استاندارد ملی ایران و این فصل را نداشته یا دارای لوازم و تجهیزات مخالف آن باشد، در راه های عمومی برانند و یا این گونه وسایل نقلیه را برای

رانندگی در اختیار دیگری بگذارند. در صورت وجود مغایرت بین مفاد این فصل و استاندارد ملی، ملاک عمل استاندارد ملی مربوط می باشد.

ماده ۵۵- کلیه وسایل نقلیه و یدک کش ها و تراکتورهای بارکش حداقل باید دارای چراغ هایی به شرح زیر باشند:

الف- دو چراغ بزرگ با نور سفید یا زرد با قابلیت تبدیل به نور بالا و پایین در دو طرف جلو.
ب- دو چراغ جانبی کوچک با نور زرد یا سفید برای تشخیص عرض جلو وسیله نقلیه در منتهی الیه هر یک از دو سمت جلو.

پ- دو چراغ جانبی کوچک با نور قرمز برای تشخیص عرض عقب وسیله نقلیه در منتهی الیه هر یک از دو سمت عقب.

ت- دو چراغ کوچک با نور قرمز برای توقف (چراغ ترمز) در عقب وسیله نقلیه که همزمان با گرفتن ترمز روشن شده و از فاصله ۳۵ متری دیده شود.

ث- یک چراغ کوچک با نور سفید در عقب برای تشخیص شماره پلاک. نور این چراغ باید برای تشخیص شماره پلاک از فاصله ۲۵ متری کافی باشد.

ج- دو چراغ کوچک به رنگ سفید یا زرد برای نشان دادن حرکت با دنده عقب (چراغ دنده عقب). این چراغ ها باید طوری نصب گردد که تنها هنگام راندن به عقب روشن شده و خیرگی و ناراحتی برای چشم دیگر استفاده کنندگان از راه فراهم ننماید.

چ- دو چراغ راهنمای الکتریکی یا الکترونیکی با نور زرد در دو طرف جلو و دو تای دیگر از آن با رنگ قرمز یا زرد در دو طرف عقب برای اعلام قصد گردش به چپ یا به راست و یا تغییر خط حرکت. نور این چراغ ها در روز باید از فاصله ۳۵ متری قابل دیدن باشد.

ح- یدک و نیمه یدک های متصل باید دارای چراغ های مندرج در بند های (ت) و (ث) و (ج) و دو راهنمای عقب موضوع بند (چ) این ماده باشند. اگر وسیله نقلیه ای دارای چند یدک زنجیری باشد چراغ های یاد شده باید در عقب آخرین یدک نصب گردد.

خ- دو چراغ چشمک زن در جلو و دو چراغ چشمک زن در عقب که به طور هم زمان برای اعلام هشدار، احتیاط و یا خطر به رانندگان دیگر به کار برده می شوند.

تبصره ۱- به کار بردن چراغ های جانبی در وسایل نقلیه طویل، موضوع بند (۳۵) ماده (۱) الزامی است.

تبصره ۲- وسایل نقلیه سواری که پس از ابلاغ این آیین نامه تولید می شوند، باید دارای یک چراغ ترمز در پشت شیشه عقب (چراغ ترمز سوم) باشند.

ماده ۵۶- نور چراغ های کوچک جلو و خطر عقب باید در شرایط جوی معمولی از فاصله ۱۵۰ متری دیده شود. نور چراغ های راهنما و ایست نبایستی خیره کننده باشد.

ماده ۵۷- سامانه روشنایی چراغ های وسیله نقلیه باید طوری تعبیه و تنظیم گردد که هر وقت راننده چراغ های جلو و یا چراغ های کمکی را روشن نماید چراغ های عقب نیز همزمان روشن شود.

ماده ۵۸- ارتفاع چراغ های جلو نباید از ۱۳۵ سانتیمتر بیشتر و از ۷۰ سانتیمتر کمتر باشد. ارتفاع چراغ های عقب نیز نباید از یک متر بیشتر و از ۵۰ سانتیمتر کمتر باشد.

ماده ۵۹- چراغ های بزرگ جلو بایستی دارای وسیله تبدیل نور باشند که تابش نور را به بالا یا پایین به ترتیب زیر عوض کنند:

الف- نور بالا (چراغ رانندگی) باید طوری تنظیم گردد که به وسیله آن وجود اشخاص یا اشیا از فاصله ۱۵۰ متری تشخیص داده شود.

ب- نور پایین (چراغ عبور) باید به نحوی تنظیم شود که به وسیله آن اشخاص یا اشیا از فاصله ۳۵ متری مشخص شوند.

ماده ۶۰- کلیه وسایل نقلیه انتظامی، بازرسی، امدادی و خدماتی ویژه باید در مرتفع ترین نقطه خود دارای چراغ خطر گردان همراه با آژیر که تولید صدای مشخص نماید، باشند. نور این چراغ ها باید هنگام روشن بودن از فاصله ۱۵۰ متری قابل دیدن باشد. دستورالعمل استفاده از چراغ گردان، شامل انواع، رنگ، ابعاد و ضوابط دیگر بنا به پیشنهاد راهنمایی و رانندگی به تصویب شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور می رسد.

ماده ۶۱- داشتن تجهیزات زیر برای وسایل نقلیه مجاز است:

الف- دو عدد چراغ ویژه مه با نور زرد در دو طرف قسمت جلو که ارتفاع این چراغ ها نباید از یک متر بیشتر و از ۴۰ سانتیمتر کمتر باشد. نور این چراغ ها باید طوری تنظیم گردد که در طول ۱۰ متر، از سطح افقی محل نصب چراغ بالاتر نیاید. هنگام به کار بردن چراغ های مه باید از نور پایین چراغ های بزرگ نیز استفاده شود.

ب- دو چراغ رانندگی اضافی با نور سفید در جلو (چراغ کمکی) که ارتفاع آن نباید از ۱/۵ متر بیشتر و از ۴۰ سانتیمتر کمتر باشد. این چراغ ها در صورت لزوم می توانند همراه با چراغ های بزرگ جلو به کار روند.

پ- دو چراغ کوچک با نور زرد یا سفید روی گلگیر و یا دو طرف سپر که خیره کننده نباشد.

ت- چراغ های کوچک اضافی در جلو با نور سفید یا زرد و در عقب با نور قرمز که هنگام استفاده باید به طور مرتب روشن و خاموش شده و از فاصله ۱۵۰ متری دیده شوند.

ماده ۶۲- تمام وسایل نقلیه موتوری و انواع یدک ها و نیمه یدک ها که در جاده های عمومی عبور می نمایند باید دو نورتاب (رفلکتور) به رنگ قرمز یا شبرنگ قرمز در دو طرف قسمت عقب خود داشته باشند. هرگاه نور تاب هایی در سمت جلو نصب شوند باید رنگ آنها زرد باشد. ارتفاع نورتاب ها بیشتر از ۱/۵ متر و کمتر از ۶۰ سانتیمتر نخواهد بود، مگر آنکه بلندی خود وسیله نقلیه از کف زمین کمتر از ۶۰ سانتیمتر باشد. نورتاب های عقب یدک های مستقل ممکن است در دو طرف آن یا در دو طرف بار نصب شود. در تمام موارد یاد شده باید نورتاب ها به طور کامل قابل دیدن بوده و صفحه های آنها دارای اندازه و ویژگی هایی باشد که هنگام شب در مقابل نور چراغ های وسایل نقلیه دیگر از فاصله ۱۵۰ متری به طور کامل دیده شود.

ماده ۶۳- هرگونه وسیله نقلیه موتوری غیر از موتورسیکلت باید دارای ترمزهایی باشد که به راحتی بتوان در حال راندن و در صورت لزوم آن را به کار برد. این ترمزها باید قادر باشند وظایف سه گانه ترمز را به شرح زیر انجام دهند:

الف- ترمز پایی باید بتواند سرعت وسیله نقلیه را به هر صورتی که بارگیری شده و یا مسافر را حمل می کند و در سربالایی و یا سرازیری که حرکت می نماید کاهش داده و آن را به طور سریع و موثر و با ایمنی متوقف نماید. شتاب منفی این گونه ترمزها نباید کمتر از استاندارد تعیین شده باشد.

ب- ترمز دستی باید بتواند وسیله نقلیه را به هر صورتی که بارگیری شده و یا مسافر حمل می نماید، در شیب ۱۶ درصد سربالایی و یا سرازیری در حال توقف نگهدارد. در وسایل نقلیه ای که کمک ترمز و یا ترمز موتور پیش بینی شده است، این گونه ترمزها باید در فاصله مناسبی حتی در صورت پایی بودن بتواند سرعت وسیله نقلیه را به هر صورتی که بارگیری یا مسافرگیری شده باشد کاهش داده و در نهایت متوقف سازد.

ماده ۶۴- ترمز پایی باید روی تمام چرخ های وسیله نقلیه موثر بوده و عمل نماید. با وجود این اگر وسیله نقلیه دارای بیش از دو محور باشد میتواند اجازه داد که روی چرخ های یکی از محورها عمل ننماید. کمک ترمز و یا ترمز موتور و همچنین ترمز دستی باید حداقل روی یکی از چرخ های هر طرف مقطع طولی وسیله نقلیه عمل نمایند.

ماده ۶۵- ترمزهای یدک ها به استثنای یدک سبک باید دارای شرایط زیر باشند:

الف- ترمز پایی که قادر باشد سرعت وسیله نقلیه را به هر صورتی که بارگیری شده و در هر شیبی که باشد کاهش داده و آن را به طور سریع و موثر و با ایمنی متوقف سازد.

ب- ترمز دستی که قادر باشد وسیله نقلیه را به هر صورتی که بارگیری شده باشد در شیب ۱۶ درصد سربالایی و یا سرازیری در حال توقف نگهدارد و سطوح ترمز کننده آن با وسیله ای که تنها مکانیکی بوده، مورد استفاده قرار گیرد. این مقررات در مورد یدک هایی که نمی توان بدون استفاده از ابزار و آلاتی، آن را از وسیله نقلیه کشنده جدا نمود، به کار برده نمی شود، مشروط به این که آنچه از ترمز دستی انتظار می رود برای وسیله نقلیه مرکب موثر باشد.

پ- تجهیزاتی که وظیفه ترمز پایی و ترمزدستی را انجام می دهند می توانند دارای اجزای مشترکی باشند.

ت- ترمز پایی باید روی کلیه چرخ های یدک عمل نماید.

ث- ترمز پایی یدک باید به وسیله ترمز پایی وسیله نقلیه کشنده مورد عمل قرارگیرد. در هر حال اگر حداکثر وزن مجاز یدک از ۳۵۰۰ کیلوگرم تجاوز ننماید، می توان ترمزها را طوری ترتیب داد که با کم شدن فاصله بین یدک در حال حرکت و وسیله نقلیه کشنده عمل نمایند.

ج- ترمز پایی و ترمز دستی باید روی سطوح ترمز کننده، که به طور دایم با کمک اجزایی با نیروی کافی به چرخ ها متصل بوده، عمل نمایند.

چ- ترمزها باید به نحوی باشند که در صورت شکستن یا پاره شدن وسایل اتصال با یدک در حال حرکت، یدک به طور خودکار توقف نماید.

ماده ۶۶- کلیه وسایل نقلیه موتوری تولیدی و یا وارداتی باید مجهز به کمربند ایمنی استاندارد برای سرنشینان باشد.

ماده ۶۷- رانندگی با وسایل نقلیه ای که دارای ترمزهای استاندارد ملی و یا با مشخصات و شرایط یاد شده در این آیین نامه نباشد، ممنوع است.

ماده ۶۸- هر وسیله نقلیه موتوری باید حداقل به یک وسیله اخطار شنیداری (بوق) با صدای استاندارد مجهز باشد. این گونه تجهیزات باید تولید صدای مداوم و یکنواخت نموده و ایجاد صدای خشن و ناهنجار ننماید. ولی وسایل نقلیه ای که دارای حق تقدم عبور می باشند (وسایل نقلیه امدادی و خدماتی و پلیس و مانند آن) می توانند علاوه بر دارا بودن بوق، وسایل اخطار شنیداری دیگری که مقید به این ویژگی ها نباشد برای استفاده هنگام لزوم داشته باشند. همچنین وسایل نقلیه مسافری و باربری عمومی برون شهری نیز می توانند وسایل اخطار شنیداری استاندارد دیگری داشته باشند تا در زمان لازم در بیرون شهرها و مناطق غیر مسکونی استفاده نمایند.

ماده ۶۹- هر وسیله نقلیه موتوری باید مجهز به لوله خروجی گاز و صدای موتور باشد به نحوی که مانع خروج صدای ناهنجار در بیرون وسیله نقلیه و انتشار گاز ناشی از سوخت موتور در درون وسیله نقلیه گردد.

ماده ۷۰- روی چرخ های وسایل نقلیه یا کنار آنها نباید اجسام اضافی و زائد مانند میخ و پیچ بلند یا هر شیئی که از سطح بیرونی چرخ ها تجاوز کند وجود داشته باشد، مگر آنکه در تراکتورهای زراعتی و انواع کمباین لازم باشد.

ماده ۷۱- کلیه وسایل نقلیه شب ها هنگام حرکت در جاده ها باید سه چراغ یا سه مشعل الکتریکی با نور قرمز یا دو مثلث شبرنگ ایمنی که در شرایط جوی معمولی از فاصله ۱۵۰ متری قابل دیدن باشند همراه داشته باشند تا هنگام ضرورت، بر حسب مورد، از آنها استفاده نمایند.

ماده ۷۲- وسایل نقلیه ای که مواد خطرناک حمل می کنند ضمن رعایت مفاد آیین نامه حمل مواد خطرناک، باید سه چراغ قرمز الکتریکی و دو مثلث شبرنگ را همراه داشته باشند. حمل فانوس برای این گونه وسایل نقلیه ممنوع است. به علاوه باید دارای دستگاه پمپ آتش نشانی آماده به کار باشند. این پمپ ها باید در محل هایی نصب شوند که هنگام ضرورت بتوان به سرعت آنها را مورد استفاده قرار داد.

ماده ۷۳- به منظور جلوگیری از انتشار گل و لای، سنگ ریزه و مانند آن نصب تجهیزات مناسب لاستیکی، فلزی و مانند آن در قسمت بیرونی آخرین محور انواع وسایل نقلیه به ویژه کامیون، تریلر و اتوبوس الزامی است.

بخش دوم - تجهیزات اختصاصی موتورسیکلت و دوچرخه

ماده ۷۴- تجهیزات اختصاصی موتورسیکلت و دوچرخه باید بر اساس استاندارد مورد تایید موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران بوده و از نظر عدم آلودگی های زیست محیطی، استانداردهای مصوب شورای عالی حفاظت محیط زیست را رعایت نموده باشند .

ماده ۷۵- موتورسیکلت باید دارای دو نوع ترمز باشد که یکی از آنها حداقل روی چرخ عقب و یا همه چرخ ها و دیگری روی چرخ جلو و یا همه چرخ ها عمل نماید. اگر موتورسیکلت دارای اتاقک پهلو (سایدکار) باشد ترمز چرخ اتاقک پهلو ضروری نمی باشد. این ترمزها باید قادر باشند سرعت موتورسیکلت را به صورتی که دارای سرنشین می باشد، در هر شیبی کاهش داده و آن را سریعاً و به طور موثر و با ایمنی متوقف سازد. موتورسیکلت های سه چرخ که چرخ های آنها در ارتباط با محور طولی وسط موتورسیکلت به طور قرینه قرار گرفته باشد باید مجهز به یک ترمزدستی همانند وسایل نقلیه موتوری دیگر باشند.

ماده ۷۶- موتورسیکلت ها باید حداقل دارای یک چراغ با نور سفید در جلو، یک چراغ قرمز عقب همراه با چراغ قرمز ترمز، دو چراغ راهنما در جلو و دو چراغ راهنما در عقب و یک نورتاب قرمز در عقب باشند.

ماده ۷۷- دوچرخه باید دارای تجهیزات زیر باشد:

الف- یک چراغ سفید یا زرد در جلو که هنگام شب تا مسافت ۱۵ متری جلوی آن را به قدر کافی روشن سازد.

ب- یک چراغ با نور قرمز در عقب که در هنگام شب از فاصله ۱۵۰ متری دیده شود.

پ- یک نورتاب به رنگ قرمز در عقب و همچنین یک نورتاب به رنگ زرد در جلو که نور وسایل نقلیه پشت سر و جلو را از فاصله ۲۰ متری منعکس نماید.

ت- یک زنگ یا بوق که صدای آن از فاصله ۳۰ متری شنیده شود. نصب و استفاده از زنگ های صوتی یا آژیر یا بوق خطر برای دوچرخه ها ممنوع است.

ث- ترمزی که به هنگام گرفتن آن دوچرخه در فاصله مناسبی متوقف گردد.

فصل ششم - مقررات حمل بار

ماده ۷۸- طول، عرض، ارتفاع و ظرفیت وسیله نقلیه بر طبق مشخصات (کاتالوگ) به وسیله کارخانه سازنده که به تایید وزارت صنایع و معادن می رسد تعیین می گردد. در هر حال حداکثر ظرفیت تعیین شده نباید از مشخصات مندرج در کاتالوگ تجاوز نماید. تطبیق این مشخصات با افسر کارشناس راهنمایی و رانندگی می باشد.

ماده ۷۹- ظرفیت، ابعاد و وزن های مجاز وسایل نقلیه باری و مسافری در جاده ها تابع ضوابط وزارت راه و ترابری و در شهرها تابع مقررات وزارت کشور می باشد. این مقررات در پیوست شماره ۳ این آیین نامه ذکر گردیده است.

ماده ۸۰- وسایل نقلیه مسافربری حق ندارند حیوانات و بارهایی را که برای مسافران ایجاد مزاحمت یا تولید بوی نامطبوع و آلودگی می نمایند و همچنین بارهایی که از گلگیرها و یا از درون اتاق به اطراف تجاوز نماید، حمل نمایند.

ماده ۸۱- مقامات صلاحیت دار می توانند برای حمل محمولاتی که قابل تجزیه نبوده و بیش از ظرفیت یا بزرگتر از حجم معین است پروانه ویژه ای که حاوی مشخصات و ظرفیت وسیله نقلیه حمل کننده و وزن و حجم بار و مسیر و تعداد دفعات و شرایط رفت و آمد یا مدت حمل و یا مستمر بودن آن است صادر کنند. این پروانه باید تا پایان مدت اعتبار آن نزد راننده موجود باشد و هنگام مراجعه به ماموران ارائه گردد.

ماده ۸۲- وسایل نقلیه ای که در حدود ضوابط مندرج در پیوست شماره ۳ این آیین نامه حمل بار می کنند باید دارای شرایط زیر باشند:

الف- شب ها دو چراغ قرمز در آخرین نقطه دو طرف عقب بار نصب نمایند به طوری که از فاصله ۱۵۰ متری دو طرف و عقب وسیله نقلیه دیده شود.

ب- روزها دو پارچه قرمز رنگی که سطح هر یک حداقل نیم متر مربع باشد در انتهای بار آویزان کنند به نحوی که رانندگان پشت سر بتوانند آن را از فاصله ۱۵۰ متری ببینند.

پ- دارای حفاظ و پوشش لازم و مناسب برای بار بوده و حفاظ نباید مانع دید راننده و یا پوشانیدن چراغ ها و یا موجب خطر برای دیگران باشد.

ماده ۸۳- نصب مخزن (باک) اضافی و یا غیر استاندارد برای مصرف سوخت وسایل نقلیه عمومی باربری و مسافربری ممنوع است و همچنین حمل مواد خطرناک در جاده ها تنها با وسایل نقلیه ویژه و با رعایت مقررات مربوط مجاز است. اشخاص حقیقی و حقوقی مکلفند پیشتر اجازه این کار را از وزارت راه و ترابری دریافت نمایند.

تبصره- حمل مواد سوختی خارج از مخزن (باک) و استفاده از وسایل آتش زا مانند: اجاق گاز سفری (پیک نیکی)، بخاری و مانند آن در وسایل نقلیه ممنوع است.

ماده ۸۴- موسسات باید بارهای وسایل نقلیه را طوری بارگیری نمایند و محکم ببندند که هیچگونه خطر جا به جایی یا افتادن یا ریزش کردن یا باز شدن و یا پخش شدن در هوا وجود نداشته باشد و به طور کامل ثابت باشد. در هر حال راننده نیز مکلف است پس از اطمینان از درستی بارگیری و استحکام آن، وسیله نقلیه را به حرکت درآورد.

ماده ۸۵- یدک یا هر نوع وسیله نقلیه ای که با وسیله نقلیه دیگری کشیده می شود باید با وسایل اطمینان بخشی که خطر باز شدن یا گسیختن یا شکستن نداشته باشد طوری متصل گردند که هنگام یدک کشی با کاهش سرعت وسیله نقلیه کشنده فاصله اولیه حفظ گردد. در هر حال هر نوع وسیله نقلیه ای که کشیده می شود باید یک نفر راننده دارای پروانه مجاز رانندگی هدایت آن را به عهده گیرد تا در صورت وقوع خطر بتواند آن را بدون وقوع حادثه کنترل نماید. وسایل نقلیه ای که به وسیله جرثقیل با جدا کردن محور یا محورهایی از زمین کشیده می شود، از شرط داشتن راننده مستثنی هستند.

ماده ۸۶- وسایل نقلیه باربری پس از بارگیری باید توزین شوند و راننده برگه توزین را تا مقصد همراه داشته باشد. رانندگان موظفند به دستور ماموران صلاحیت دار، وسیله نقلیه را برای توزین به روی باسکول ببرند. هرگاه ضمن توزین معلوم شود که بیش از ظرفیت مقرر بارگیری شده است بار اضافی

تخلیه می شود. در این صورت مسئولیت انبار کردن و حفظ آن به عهده مالک و راننده است. ادامه مسیر وسیله نقلیه متخلف، مشروط به پرداخت خسارت به وزارت راه و ترابری و یا شهرداری است.

فصل هفتم - تصادفات

ماده ۸۷- راننده هر وسیله نقلیه ای که مرتکب تصادف منجر به جرح یا فوت گردد، موظف است بلافاصله وسیله نقلیه را در محل تصادف متوقف ساخته و با نصب علائم ایمنی هشدار دهنده برابر ماده (۷۱) این آیین نامه، رانندگان وسایل نقلیه دیگر را از وقوع حادثه آگاه سازد و تا هنگامی که تشریفات مربوط به رسیدگی از سوی راهنمایی و رانندگی و پلیس راه پایان نیافته از تغییر وضع وسیله نقلیه یا صحنه تصادف خودداری نموده و بلافاصله اقدام به انتقال مجروحان به مراکز درمانی نماید.

تبصره- در تصادفات منجر به جرح در صورتی که وسیله نقلیه دیگری برای انتقال فوری مجروحان به مراکز درمانی موجود نباشد، راننده وسیله نقلیه در تصادف می تواند با علامت گذاری محل قرار گرفتن چرخ ها در سطح راه، اقدام به حمل مجروحان با وسیله نقلیه خود نماید.

ماده ۸۸- واحدهای راهنمایی و رانندگی و پلیس راه موظفند پس از اطلاع از وقوع تصادف، در اسرع وقت اقدام به اعزام کارشناس تصادف به همراه تجهیزات و امکانات نظیر کمک های اولیه، دوربین عکاسی و فیلمبرداری، آمبولانس، جک بادی و یا جرثقیل و مانند آنها، بر حسب نیاز نمایند. کارشناس رسیدگی کننده به تصادف موضوع را به نزدیکترین واحد انتظامی اعلام و در صورت ضرورت و بر حسب مورد، برای درخواست کمک از نزدیکترین واحد فوریت های پزشکی (اورژانس)، امداد و نجات، آتش نشانی، مرکز راهداری، شهرداری و یا دهیاری اقدام نموده و تا پایان رسیدگی به تصادف و برقراری ایمنی تردد در محل وقوع، سانحه را مدیریت می نماید.

تبصره- نحوه همکاری و وظیفه دستگاه های یاد شده و همچنین اعمال مدیریت از سوی کارشناس تصادف، برابر دستورالعملی خواهد بود که به تصویب کمیسیون ایمنی راه های کشور می رسد.

ماده ۸۹- هرگاه تصادف تنها منجر به خسارت مالی شود به نحوی که امکان حرکت از وسیله نقلیه سلب نشده باشد، رانندگان موظفند بلافاصله وسیله نقلیه را برای رسیدگی و بازدید کارشناس تصادفات در محل حادثه، به کنار راه منتقل کنند تا موجب سد معبر نگردد.

ماده ۹۰- در نقاطی که کارشناس راهنمایی و رانندگی و یا پلیس راه وجود ندارد و یا حضور به هنگام آنان مقدور نباشد مسئولان امر می توانند از نظرات مستدل حداقل سه نفر از رانندگان پایه یکم و یا پایه (ت) استفاده نمایند.

ماده ۹۱- رانندگان وسایل نقلیه هنگام تصادف منجر به جرح یا فوت مکلفند بلافاصله نام و نشانی صحیح و مشخصات گواهی نامه رانندگی وسیله نقلیه خود را به ماموران انتظامی اعلام دارند و در صورت درخواست مدارک قانونی اعم از گواهی نامه، کارت شناسایی خودرو و بیمه نامه از سوی ماموران مربوط، این مدارک را به آنان تسلیم نمایند.

ماده ۹۲- رانندگانی که با وسیله نقلیه متوقفی که سرنشین ندارد تصادف می نمایند نباید محل وقوع تصادف را ترک کنند و در صورت مراجعه نکردن راننده و یا مالک آن، باید صاحب یا راننده وسیله نقلیه و یا ماموران راهنمایی و رانندگی و یا پلیس راه را از هویت و نشانی کامل خود آگاه سازند و در صورت دسترسی نداشتن به ایشان، نام و نام خانوادگی و نشانی دقیق خویش و شماره و مشخصات دیگر وسیله نقلیه خود را بر روی کاغذی نوشته و در محلی قابل دیدن بر روی وسیله نقلیه متوقف، الصاق نمایند.

ماده ۹۳- رانندگانی که با حیوانات، اشیاء، تاسیسات و مانند آنها تصادف و ایجاد خسارت می نمایند، باید به منظور جلوگیری از بسته شدن راه و پیشگیری از بروز حوادث احتمالی دیگر، در صورت امکان حیوان مرده یا مصدوم و همچنین اشیاء باقی مانده در محل تصادف را از سطح سواره رو بیرون برده و موظفند صاحبان و مالکان آنها یا ماموران راهنمایی و رانندگی و یا پلیس راه را از وقوع تصادف آگاه نمایند.

ماده ۹۴- هرگاه راننده وسیله نقلیه در اثر تصادف توانایی اجرای مقررات مندرج در مواد (۹۲) و (۹۳) این آیین نامه را نداشته باشد موظف است در اولین فرصت مراتب را به ماموران مربوط اعلام دارد. اگر مالک وسیله نقلیه فردی غیر از راننده باشد پس از آگاهی از واقعه و در صورتی که راننده مراتب را به ماموران مربوط اطلاع نداده باشد، مالک موظف است در اسرع وقت ماموران مربوط را از واقعه آگاه سازد.

ماده ۹۵- تعمیرگاه ها و توقفگاه ها موظفند ظرف ۲۴ ساعت پس از دیدن وسیله نقلیه ای که آثار تصادف یا جای گلوله در آن وجود دارد مراتب را با ذکر مشخصات وسیله نقلیه و در صورت امکان با ذکر نام و نشانی راننده به واحد انتظامی محل اعلام دارند.

فصل هشتم - علایم راهنمایی و رانندگی

ماده ۹۶- علایم راهنمایی و رانندگی مانند انواع چراغ ها، تابلوها، خط کشی ها، نوشته ها، ترسیم ها و نیز علایم تعیین سمت عبور که باید روی راه ها کشیده شود، بر اساس قانون الحاق ایران به کنوانسیون عبور و مرور در جاده ها و کنوانسیون مربوط به علایم راهها - مصوب ۱۳۵۴ - تهیه شده اند، و همچنین رنگ زمینه و شکل علایم و تابلوها، مطابق نمونه های (پیوست شماره ۴) این آیین نامه است.

ماده ۹۷- تشخیص، انتخاب، تهیه، جانمایی، نصب، ترسیم و نگهداری علایم عمودی و افقی راهنمایی و رانندگی در شهرها بر اساس دستورالعملی خواهد بود که به پیشنهاد شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور به تصویب وزیر کشور می رسد و در جاده ها به عهده وزارت راه و ترابری می باشد. در مواقع اضطراری راهنمایی و رانندگی و پلیس راه می توانند خود اقدام به انتخاب نوع علایم و محل استفاده و در صورت لزوم تهیه و نصب آنها به طور موقت نموده و مراتب را بر حسب مورد، به شهرداری و یا وزارت راه و ترابری اعلام نمایند.

تبصره- مفاهیم رنگ و شکل علائم و تابلوها و چگونگی رفتار رانندگان پس از دیدن آنها، که در کتاب های آموزشی باید ارائه شود، از سوی کار گروهی متشکل از نمایندگان وزارت کشور، وزارت راه و ترابری و راهنمایی و رانندگی تهیه و به همراه این آیین نامه برای اطلاع عمومی در اختیار مراجع صلاحیت دار و با همکاری شوراهای اسلامی شهرها در اختیار عموم مردم قرار می گیرد.

ماده ۹۸- رانندگان کلیه وسایل نقلیه و اشخاص اعم از پیاده یا سوار بر حیوانات، و یا اشخاصی که مسئول هدایت انفرادی و یا دسته جمعی پیادگان و یا حیوانات در راه ها میباشند موظفند از علائم و مقررات مربوط تبعیت نمایند، مگر این که ماموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه به دلایلی رعایت نکردن آنها را در محل، مجاز اعلام کنند.

ماده ۹۹- کنترل و تنظیم عبور و مرور ممکن است به وسیله چراغ ها یا خط کشی یا تابلوها، نوشته ها و ترسیم ها، یا ماموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه و یا به هر وسیله دیگری که بر حسب مورد لازم باشد، به عمل آید. در هر حال فرمان پلیس راهنما که ممکن است مغایر با پیام علائم یا مقررات در محل باشد مقدم خواهد بود.

ماده ۱۰۰- در دو طرف عقب وسایل نقلیه طویل باید دو عدد علامت نشان دهنده وسیله نقلیه طویل (مستطیل زرد یا سفید رنگ که دارای حاشیه قرمز است) الصاق گردد تا رانندگان وسایل نقلیه پشت سر را از طویل بودن آنها آگاه گرداند.

ماده ۱۰۱- در محل هایی که عبور و مرور به وسیله چراغ راهنمایی و رانندگی کنترل می شود، رنگ های زیر برای مقاصدی که معین شده است به کار می رود:

الف- چراغ سبز برای حرکت- رانندگان وسایل نقلیه ای که با چراغ سبز روبرو می شوند حق عبور یا گردش دارند، مگر آنکه گردش به وسیله علامت دیگری ممنوع شده باشد. در هر حال وسایل نقلیه در حال گردش باید حق تقدم عبور وسایل نقلیه ای را که در مسیر مجاز خود مستقیم می روند و حق تقدم پیادگانی را که از گذرگاه پیاده در حرکتند رعایت نمایند. با وجود این اگر جریان ترافیک در جهتی که آنها در حال پیش رفتن هستند آنچنان متراکم باشد که چنانچه وارد تقاطع گردند با تغییر و تبدیل بعدی رنگ چراغ نتوانند از آن خارج شوند، چراغ سبز در تقاطع، رانندگان را برای ادامه حرکت مجاز نخواهد ساخت.

ب- چراغ زرد برای احتیاط- رانندگان وسایل نقلیه ای که با این چراغ روبرو می گردند نباید از خط ایست یا از تراز چراغ راهنمایی و رانندگی عبور کنند، مگر آنکه آنچنان به خط ایست تقاطع و یا چراغ راهنمایی و رانندگی نزدیک شده باشند که پیش از عبور از خط ایست یا از تراز چراغ راهنمایی و رانندگی نتوانند به آسانی توقف نمایند. در هر حال در صورت ورود قبلی به تقاطع موظفند به حرکت خود ادامه داده و با رعایت مقررات دیگر از تقاطع یا گذرگاه عبور کنند.

پ- چراغ قرمز برای ایست- رانندگان وسایل نقلیه ای که با چراغ قرمز برخورد می کنند باید پیش از خط ویژه ایست، توقف کامل نمایند و در صورت نبودن خط ایست در فاصله ۵ متری چراغ راهنمایی و رانندگی بایستند و تا روشن شدن چراغ سبز و تخلیه تقاطع از وسایل نقلیه منتظر بمانند.

ت- چراغ چشمک زن زرد برای عبور با احتیاط- رانندگان وسایل نقلیه مکلفند با دیدن این چراغ از تقاطع و گذرگاه پیاده با احتیاط و سرعت کم عبور نمایند.

ث- چراغ چشمک زن قرمز برای ایست و عبور- رانندگان وسایل نقلیه در صورت برخورد با این چراغ نباید از خط ایست و یا در صورت نبودن خط ایست از تراز چراغ راهنمایی و رانندگی فراتر روند و باید توقف نموده و پس از اطمینان از نبودن خطر تصادف، حرکت و عبور نمایند. همین اقدامات هنگام دیدن تابلوی ایست باید انجام شود.

ماده ۱۰۲- در تقاطع هایی که مسیر جداگانه گردش به راست به وسیله جدول یا خط کشی تعبیه نشده است، در هنگامی که چراغ راهنمایی و رانندگی قرمز است، رانندگانی که قصد گردش به راست داشته باشند در صورت نصب تابلوی ویژه ای که گردش به راست را مجاز اعلام می نماید، می توانند از منتهی الیه سمت راست راه و با رعایت احتیاط و حق تقدم عبور وسایل نقلیه و پیادگانی که با چراغ سبز در حال عبور می باشند، وارد راه مجاور سمت راست شوند.

ماده ۱۰۳- در چراغ هایی که به عنوان چراغ راهنمای عابر پیاده مورد استفاده قرار می گیرند، رنگ ها دارای معانی زیر است:

چراغ سبز- پیادگان مجاز به عبور از عرض راه می باشند.

چراغ قرمز- عبور پیادگان از عرض راه ممنوع است.

ماده ۱۰۴- هدایت و کنترل ترافیک از سوی ماموران صلاحیت دار با فرمان های زیر انجام می گیرد:

الف- بلند کردن دست به طور عمودی- مفهوم این حرکت برای کلیه استفاده کنندگان از راه به معنای (توجه توقف) خواهد بود. اما رانندگانی که توقف وسایل نقلیه آنها ایمنی کافی ندارد مستثنی هستند. این علامت، رانندگانی را که پیشتر وارد محوطه تقاطع شده اند ملزم به توقف نمی سازد.

ب- بلند کردن دست یا دست های مامور به دو طرف و به طور افقی- مفهوم این حرکت برای کلیه استفاده کنندگان از راه که جهت حرکت آنها در امتداد جهت نشان داده شده با دست یا دست های مامور صلاحیت دار می باشد، به معنای ایست خواهد بود. ممکن است مامور پس از دادن این علامت دست یا دست های خود را پایین بیاورد. این حرکت نیز برای رانندگانی که در سمت جلو و عقب مامور قرار دارند به منزله علامت ایست می باشد.

ماده ۱۰۵- در خیابان ها و یا تقاطع هایی که سطح آنها به شکل شطرنجی و به رنگ زرد و سیاه نقاشی شده، هنگامی که تراکم خودروها زیاد است و امکان تخلیه به هنگام تقاطع وجود ندارد، رانندگان موظفند پیش از محل نقاشی شده متوقف شوند و مسیر حرکت دیگر خودروها را باز نگه دارند.

ماده ۱۰۶- نصب آگهی یا علامت یا تابلو یا وسایلی که دارای شباهت با علائم و یا تابلوهای راهنمایی و رانندگی باشد یا از آنها تقلید شود و یا منظور از آن هدایت و کنترل وسایل نقلیه باشد و یا به طریقی باعث جلوگیری از دیدن علائم و تابلو های راهنمایی و رانندگی گردد و همچنین نصب چراغ های رنگی تبلیغاتی در کنار چراغ های راهنمایی و رانندگی به طوری که موجب اشتباه رانندگان گردد ممنوع است. مقامات صلاحیت دار می توانند در صورت دیدن چنین اشیایی برای رفع آنها اقدام نمایند.

تبصره ۱- ممکن است از طرف موسسات یا اشخاص با اجازه مراجع صلاحیت دار علایمی برای هدایت مراجعه کنندگان به مکان های اطراف راه نصب گردد، مشروط به این که این تابلوها مانع دیدن تابلوهای راهنمایی و رانندگی نشوند و ایمنی راه را به خطر نیندازند.

تبصره ۲- ضوابط و چگونگی تهیه، نصب و یا الصاق آگهی های تبلیغاتی و تابلوهای هدایت به مکان ها در شهرها و جاده ها، بر حسب مورد، به وسیله شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور در شهرها و وزارت راه و ترابری در جاده ها تعیین خواهد شد.

ماده ۱۰۷- هیچکس حق ندارد بدون اجازه راهنمایی و رانندگی و پلیس راه در علایم راهنمایی و رانندگی و دیگر وسایل تنظیم عبور و مرور وسایل نقلیه تغییراتی بدهد و یا در متن آن تصرفاتی نماید، مگر اشخاصی که در دستورالعمل های موضوع ماده (۹۷) این آیین نامه مشخص شده اند.

ماده ۱۰۸- رانندگانی که قصد گردش به راست یا به چپ یا توقف یا تغییر مسیر را دارند مکلفند از فاصله حدودی ۱۰۰ متر به محل گردش یا توقف به وسیله چراغ راهنما به ترتیب زیر علامت دهند:

الف- برای گردش به راست، چراغ راهنمای سمت راست وسیله نقلیه را روشن کنند.

ب- برای گردش به چپ، چراغ راهنمای سمت چپ را روشن نمایند.

پ- برای توقف، چراغ راهنمای سمت راست را روشن نمایند.

ت- برای تغییر مسیر و یا تغییر خط حرکت، در فاصله مناسب، چراغ راهنمای سمت راست یا چپ را بر حسب مورد، روشن کنند.

ماده ۱۰۹- رانندگان وسایل نقلیه موتوری که چراغ راهنما نداشته و همچنین وسایل نقلیه غیر موتوری و موتورسیکلت ها و دوچرخه ها باید با دست به شرح زیر علامت بدهند:

الف- برای گردش یا تغییر مسیر به راست، دست چپ را به طرف بالا نگهدارند.

ب- برای گردش یا تغییر مسیر به چپ، دست چپ را به طور افقی نگهدارند.

پ- برای توقف، دست چپ را به طرف پایین نگهدارند.

ت- برای کاستن سرعت، دست چپ را به طور افقی از بالا به پایین به طور متناوب حرکت دهند.

ماده ۱۱۰- علایم آگاه سازی (اخبار) و همچنین علایم لازم برای سبقت به شرح زیر می باشد:

الف- در روز بوق کوتاه

ب- در شب چند بار تبدیل و تعویض نور چراغ بالا و پایین.

پ- هنگام سبقت گرفتن اعم از این که روز باشد یا شب، برای جلب توجه وسایل نقلیه پشت سر، استفاده از چراغ راهنما ضروری است.

ماده ۱۱۱- وسایل نقلیه امدادی، بازرسی، انتظامی، سازمان های خدمات رسانی و مدارس باید دارای دستگاه آگاه سازی شنیداری و دیداری مندرج در ماده (۶۰) این آیین نامه و تجهیزات ایمنی باشند و روی بدنه وسیله نقلیه هم عبارات و علایم مشخص کننده نقش و یا نصب نمایند.

ماده ۱۱۲- رانندگان وسایل نقلیه که مواد خطرناک حمل می کنند باید در دو طرف و عقب وسیله نقلیه تابلویی که روی آن کلمه (خطر) با حروف درشت و به دو زبان فارسی و انگلیسی و به رنگ قرمز

نوشته شده باشد نصب کنند. مسئولان شرکت ها و موسسات حمل بار و رانندگان وسایل نقلیه مکلفند مقررات خاص حمل مواد خطرناک را رعایت نمایند.

ماده ۱۱۳- هرگاه وسیله نقلیه ای شب در کنار و بیرون سطح راه توقف نماید به طوری که کناره وسیله نقلیه متوقف مماس بر حاشیه سواره رو باشد و نور کافی در آن محل برای تشخیص اشیا یا اشخاص از فاصله ۱۵۰ متری وجود نداشته باشد، راننده یا متصدی وسیله نقلیه (اعم از این که درون وسیله نقلیه باشد یا بیرون آن) مکلف است چراغ های کوچک جلو و خطر عقب وسیله نقلیه را روشن نگهدارد. چنانچه چراغ کوچک خراب شده باشد، چراغ های بزرگ را با نور پایین روشن سازد.

ماده ۱۱۴- هرگاه در راه ها خرابی و نقص پیش بینی نشده برای وسیله نقلیه موتوری ایجاد شود، راننده مکلف است آن را از مسیر عبور و مرور بیرون برده و در محل مناسبی که موجب سد راه و مزاحمت برای وسایل نقلیه دیگر و پیادگان نباشد متوقف سازد. در این مورد و در موارد دیگری که وسیله یاد شده قادر به حرکت نباشد و انتقال آن به محل مناسبی مقدور نگردد، در صورت نبودن نور کافی در راه باید به منظور آگاه ساختن رانندگان دیگر، علایم ایمنی به ترتیب زیر در محل قرار دهد:

الف- در وسط راه چراغ الکتریکی و یا مشعل نورانی قرمز در فاصله های ۷۰ متری جلو و عقب و یکی دیگر در پهلو وسیله نقلیه از کار افتاده بگذارد. در راه هایی که به وسیله موانع فیزیکی مسیر رفت و برگشت وسایل نقلیه از هم جدا شده است قراردادن علایم مندرج درفوق در عقب و پهلو وسایل متوقف کافی خواهد بود.

ب- هرگاه وسیله نقلیه سر پیچ یا تپه ای از کار بیفتد علایم باید درفاصله های مناسبی قرارداده شود تا رانندگان وسایل نقلیه دیگر، از فاصله ۲۰۰ متری متوجه خطر شوند.

ماده ۱۱۵- هرگاه وسیله نقلیه موتوری در راه ها از کار بیفتد و به علت کافی بودن روشنایی محل احتیاجی به استفاده از چراغ یا مشعل نباشد، راننده باید در وسط جاده مثلث های شبرنگ متساوی الاضلاع دارای زمینه سفید یا زرد با حاشیه قرمز از نوع علامت احتیاط به ابعاد حداقل ۳۰ سانتیمتر در فاصله ۷۰ متری جلو و عقب آن به نحوی که قابل دیدن باشد قرار دهد.

ماده ۱۱۶- اگر وسیله نقلیه حامل مواد خطرناک در ساعات و شرایط مندرج در مواد(۱۱۳) و(۱۱۴) در راه ها از کار بیفتد، راننده یا متصدی وسیله نقلیه موظف است که در وسط جاده چراغ های الکتریکی به رنگ قرمز با باتری در فاصله های ۷۰ متری جلو و عقب و دیگری در پهلو وسیله از کار افتاده بگذارد. استفاده از فانوس یا چراغ یا مشعل و هرگونه علامت آتش زا برای این گونه وسایل نقلیه ممنوع است.

ماده ۱۱۷- روی یدک و هر نوع وسیله نقلیه ای که وسیله نقلیه دیگری آن را می کشد باید یک پرچم سفید به ابعاد حداقل ۵۰ سانتیمتری طوری نصب شود تا رانندگان دیگر از فاصله دور و از دو طرف جاده آن را ببینند.

فصل نهم - مقررات رانندگی

بخش اول - مسیر و جهت عبور

ماده ۱۱۸- رانندگان کلیه وسایل نقلیه موظفند از خط عبور یا مسیر عبوری سمت راست راه حرکت نمایند، مگر در موارد زیر:

الف- هنگام سبقت گرفتن از وسیله نقلیه جلو

ب- هنگامی که سمت راست راه به هر علتی بسته شده و امکان عبور نباشد.

پ- هنگام گردش به چپ

ماده ۱۱۹- در راه هایی که خط کشی شده، وسایل نقلیه باید در مسیر بین خطوط حرکت کنند و از آن خارج نشوند و در صورت نیاز به خروج و تغییر خط حرکت، احتیاط کامل را نموده و ابتدا با استفاده از چراغ راهنما و یا با دادن علامت، رانندگان وسایل نقلیه دیگر را از قصد خود آگاه سازند و سپس با رعایت حق تقدم عبور وسایل نقلیه ای که در خطوط کناری در حرکت هستند وارد خط های عبور دیگر شوند. در راه هایی که خط کشی ندارند، هرگونه تغییر مسیر حرکت به چپ و راست ممنوع است، مگر با رعایت احتیاط و دادن علامت و رعایت حق تقدم عبور وسایل نقلیه هم مسیر و مجاور. همچنین انحراف و تجاوز وسایل نقلیه به مسیر مقابل (مخالف) ممنوع است، مگر در موارد سبقت مجاز و با رعایت ضوابط سبقت.

ماده ۱۲۰- رانندگی در بخش وسط راه هایی که به وسیله خط کشی یا علائم دیگر به سه بخش تقسیم شده اند، به جز برای سبقت گرفتن یا گردش به چپ، بر حسب مورد با رعایت علائم و مقررات مربوط، ممنوع است.

ماده ۱۲۱- در راه هایی که به وسیله علائم، مانند خط کشی های یک خط ممتد و یا دو خط ممتد و یا موانع فیزیکی به دو بخش تقسیم شده اند، رانندگان موظفند از بخش راست راه حرکت کنند و حق ندارند از روی آنها بگذرند. در برخی از بخش های راه که یک خط از دو خط ممتد به خط بریده تبدیل شده است، رانندگانی که در سمت خط بریده در حرکتند مجاز به سبقت گرفتن و یا گردش به چپ، بر حسب مورد و با توجه به طول خط بریده و با رعایت مقررات بخشهای سبقت و گردش، می باشند.

ماده ۱۲۲- در راه های یک طرفه رانندگان وسیله نقلیه باید در جهت و مسیر مجاز عبور کنند و حرکت برخلاف مسیر تعیین شده به هر شکل ممنوع است.

ماده ۱۲۳- در میدان هایی که به وسیله علائم، مانند خط کشی و یا موانع فیزیکی مشخص شده اند رانندگان وسایل نقلیه موظفند از سمت راست آنها گردش نمایند و حرکت برخلاف جهت تعیین شده ممنوع است، مگر آنکه به وسیله علائم دیگر، عبور از سمت چپ مجاز اعلام شود.

ماده ۱۲۴- در راه هایی که عبور وسایل نقلیه کندرو مجاز اعلام گردیده، رانندگان این گونه وسایل نقلیه در هر حال مکلفند از اولین خط عبور سمت راست یا محل هایی که برای عبور آنها تعیین شده حرکت نمایند.

ماده ۱۲۵- هنگامی که وسیله نقلیه ای از روبروی وسیله نقلیه دیگری در جهت مخالف حرکت می کند، راننده هر یک از آنها بایستی تا حد امکان در طرف راست خود حرکت نماید و در صورت لزوم به حاشیه بخش سواره رو در جهت حرکت خود نزدیک شود. اگر در انجام این عمل مانع وجود داشته باشد و یا وسیله نقلیه دیگری مانع حرکت او شود، باید از سرعت خود کاسته و در صورت لزوم توقف نماید تا به وسایل نقلیه جهت مقابل اجازه عبور دهد.

بخش دوم - سرعت

ماده ۱۲۶- در راه ها و مناطقی که میزان سرعت رانندگی به وسیله تابلو یا علائم دیگر راهنمایی و رانندگی معین نگردیده است، سرعت مجاز برای رانندگان وسایل نقلیه به قرار زیر می باشد:

اول - در شهرها و مناطق مسکونی

الف- معابر شریانی درجه یک

۱- آزادراه ها حداقل ۷۰ و حداکثر ۱۲۵ کیلومتر در ساعت

۲- بزرگراه ها حداکثر ۱۰۰ کیلومتر در ساعت

ب- معابر شریانی درجه دو

۱- خیابان های شریانی اصلی حداکثر ۶۰ کیلومتر در ساعت

۲- خیابان های شریانی فرعی حداکثر ۵۰ کیلومتر در ساعت

پ- معابر محلی- در این معابر و میدان ها حداکثر ۳۰ کیلومتر در ساعت

دوم- در راه های بیرون شهر و مناطق غیر مسکونی

الف- آزادراه ها- حداقل ۷۰ و حداکثر ۱۲۵ کیلومتر در ساعت.

ب- بزرگراه ها- حداکثر ۱۱۵ کیلومتر در ساعت.

پ- جاده ها- روزها حداکثر ۱۰۰ و شب ها حداکثر ۹۰ کیلومتر در ساعت.

تبصره ۱- تردد اتوبوس، مینی بوس، و انواع بارکش ها به استثناء وانت ها در خط سوم (سرعت) آزادراه های شهری و بین شهری ممنوع است.

تبصره ۲- حداکثر سرعت مجاز برای وسایل نقلیه موتوری در هر یک از خط های عبوری آزادراه ها با توجه به شرایط محل به وسیله علائم تعیین می گردد.

تبصره ۳- تغییرات بعدی در میزان سرعت های قید شده در راه های بیرون شهر و مناطق غیر مسکونی از سوی وزارت راه و ترابری تعیین و اعلام می گردد.

ماده ۱۲۷- علاوه بر آزادراه ها در محل هایی که بر حسب ضرورت با نصب تابلو یا علائم دیگر حداقل سرعت نیز معین گردیده است، رانندگی با سرعت کمتر از حداقل، مجاز نخواهد بود.

ماده ۱۲۸- رانندگان حق ندارند در راه‌ها آن قدر با سرعت کم حرکت نمایند که باعث کندی عبور و مرور یا نابسامانی آن بشوند، مگر آنکه برای پرهیز از خطر و تصادف ضروری باشد.

ماده ۱۲۹- رانندگان وسایل نقلیه موظفند در تقاطع‌هایی که چراغ راهنمایی و رانندگی یا مامور راهنمایی و رانندگی یا تابلوی ایست وجود ندارد، در سرپیچ‌ها، جاده‌های تنگ و تپه‌ها و به طور کلی در محل‌هایی که موانعی در مسیر حرکت آنان وجود داشته باشد و همچنین هنگام بارندگی یا مه یا کولاک و مانند آنها از سرعت وسیله نقلیه تا حدی که بر حسب مورد برای پرهیز از خطر یا تصادف ضرورت دارد، بکاهند و با سرعت مطمئن حرکت نمایند.

ماده ۱۳۰- رانندگان وسایل نقلیه هنگام عبور از معابر و گذرگاه‌های تنگ یا پرجمعیت و یا هنگامی که بیشتر از ۵۰ متر مقابل آنها دیده نمی‌شود، مکلفند آهسته و با سرعت مطمئن حرکت کنند و در صورت احتمال وقوع حادثه یا اختلال در نظم و مزاحمت برای پیادگان، بر حسب مورد، حرکت وسیله نقلیه را کند یا آن را متوقف سازند.

ماده ۱۳۱- رانندگی با انواع دوچرخه‌های موتوردار در شب با سرعتی بیش از ۴۰ کیلومتر در ساعت مجاز نیست، مگر این که نور چراغ جلوی آنها برای تشخیص اشیا و انسان از فاصله ۱۰۰ متری کافی باشد که در این صورت هم نمی‌توانند از حداکثر سرعت مقرر تجاوز نمایند.

بخش سوم - سبقت

ماده ۱۳۲- رانندگانی که قصد سبقت گرفتن از وسایل نقلیه‌ای را که در جهت آنان حرکت می‌نمایند دارند، در محل‌های مجاز و در صورت لزوم پس از روشن کردن چراغ راهنما و یا با دادن علامت لازم تنها از سمت چپ آنها سبقت گیرند و پس از سبقت و طی مسافت کافی، بار دیگر با روشن کردن چراغ راهنما و یا با دادن علامت به طرف راست راه متوجه و در مسیر قبلی خود قرار گیرند به نحوی که راه وسیله نقلیه‌ای که از آن سبقت گرفته شده بسته نشود یا موجب تصادف نشود. با وجود این سبقت گرفتن از طرف راست وسیله نقلیه‌ای که در حال گردش به چپ می‌باشد مجاز خواهد بود.

ماده ۱۳۳- مسیری که راننده می‌خواهد برای سبقت گرفتن وارد آن شود باید تا فاصله دور و مطمئنی از طرف مقابل خالی از هرگونه وسیله نقلیه بوده و تفاوت سرعت بین وسیله نقلیه او و وسیله نقلیه جلویی برای سبقت کافی باشد تا به این ترتیب موجب به خطر انداختن خود و ترافیک سمت مقابل نشده باشد.

ماده ۱۳۴- رانندگان وسایل نقلیه‌ای که از آنها سبقت گرفته می‌شود باید راه را برای وسیله نقلیه‌ای که در حال سبقت گرفتن است باز کنند و بر سرعت خود نیفزایند.

ماده ۱۳۵- سبقت گرفتن در موارد زیر ممنوع است:

- الف- در سرپیچ‌های تند و سربالایی که میدان دید راننده کم است.
- ب- از ۵۰ متر مانده به پیچ‌ها تا ۵۰ متر پس از آن یا در تقاطع راه‌ها یا در تقاطع راه آهن، مگر آنکه به وسیله علائم، سبقت مجاز شناخته شده باشد.

- پ- هنگامی که روشنایی و میدان دید به هر علت کافی نباشد.
- ت- سبقت از وسیله نقلیه ای که خود در حال سبقت گرفتن است، مگر در راهی که به دلیل وجود سه خط عبور یا بیشتر، این عمل مجاز باشد.
- ث- برای اتوبوس ها و کامیون ها در معابر شهری.
- ج- از ۱۰۰ متر مانده به ورودی تونل ها و پل ها تا انتهای آنها، مگر آنکه به وسیله علائم، سبقت مجاز شناخته شده باشد.
- چ- در نقاطی که با نصب علائم ویژه سبقت گرفتن ممنوع اعلام شده باشد.
- ح- هنگامی که وسیله نقلیه ای در فاصله ای نزدیک و غیر ایمن از روبرو در حال حرکت می باشد.

بخش چهارم - حق تقدم عبور

- ماده ۱۳۶-** رعایت مقررات مربوط به حق تقدم عبور برای همه اجباری است، مگر در مواردی که به موجب مقررات خاص یا علائم ویژه راهنمایی و رانندگی خلاف این حکم داده شده باشد.
- ماده ۱۳۷-** حق تقدم عبور وسایل نقلیه در تقاطع ها و میدان هایی که هیچگونه علامت و چراغ راهنمایی و رانندگی وجود نداشته باشد، به ترتیب زیر است:
- الف- در تقاطع هم عرض اگر دو وسیله نقلیه ای که روبروی یکدیگر در حرکتند بخواهند با هم وارد خیابان مجاور واحدی شوند، حق تقدم عبور با وسیله ای است که به سمت راست گردش می کند.
- ب- هرگاه دو یا چند وسیله نقلیه از دو یا چند راه مختلف به تقاطع هم عرض برسند، حق تقدم عبور با وسیله نقلیه ای است که در طرف راست وسیله نقلیه دیگر قرار دارد.
- پ- هنگام ورود به میدان ها حق تقدم عبور با وسایل نقلیه ای است که در درون میدان در حال حرکت هستند.
- ت- در سه راه ها حق تقدم عبور با وسیله نقلیه ای است که به طور مستقیم و در سمت و مسیر مجاز حرکت می کند حتی اگر عرض خیابانی که مسیر آن است از عرض راه تلاقی کننده کمتر باشد.
- ماده ۱۳۸-** در برخورد راه اصلی با راه فرعی حق تقدم با وسیله ای است که از راه اصلی عبور می کند. رانندگانی که از راه فرعی وارد راه اصلی می شوند، باید پیش از ورود به راه اصلی، در صورت لزوم توقف نموده و پس از رعایت حق تقدم عبور وسایل نقلیه ای که در مسیر مجاز خود در راه اصلی و با سرعت مجاز عبور می کنند، وارد این راه بشوند.
- ماده ۱۳۹-** رعایت مقررات ماده (۱۳۸) برای وسیله نقلیه ای که از راه خصوصی یا شانه راه یا گاراژ یا کوچه یا تعمیرگاه و مانند آنها به معابر عمومی وارد می شود نیز لازم است.
- ماده ۱۴۰-** وسیله نقلیه ای که در مسیر مجاز در حال حرکت است بر وسایل نقلیه متوقفی که در حال شروع حرکت به جلو یا عقب، گردش و یا دور زدن هستند حق تقدم عبور دارد.
- ماده ۱۴۱-** در گذرگاه پیاده که چراغ راهنمایی و رانندگی نداشته باشد، حق تقدم عبور با پیادگان است.

ماده ۱۴۲- در خیابان یا در تقاطعی که وسایل نقلیه روبروی یکدیگر حرکت می کنند، هرگاه وسیله ای بخواهد گردش به چپ کند حق تقدم با وسیله نقلیه ای است که مستقیم و در مسیر مجاز عبور می نماید. در محل توقف (پارک) کنار خیابان حق تقدم با وسیله ای است که ضمن حرکت به عقب مشغول توقف یا پارک کردن است.

ماده ۱۴۳- در راه هایی که مسیر حرکت وسایل نقلیه به علت وجود موانع ثابت اعم از وسایل نقلیه پارک شده، مصالح ساختمانی، اشیاء، عملیات عمرانی، حفاری و خرابی راه بسته و یا برای عبور از مسیر مجاز کافی نباشد، حق تقدم عبور با وسایل نقلیه ای است که مسیر عبور آنها باز یا سهم عبور بیشتری را دارا می باشد.

ماده ۱۴۴- در راه های کوهستانی و یا راه های شیب دار با ویژگی های مشابه راه های کوهستانی که در آنها عبور از کنار وسایل نقلیه طرف مقابل غیر ممکن و یا مشکل می باشد، راننده ای که در جهت سرازیری در حرکت است باید به کنار راه رفته و به راننده ای که در جهت سربالایی در حرکت است تقدم عبور بدهد.

تبصره- در راه های مسطح که دو طرف راه منتهی به کوه و پرتگاه می باشد حق تقدم عبور با وسایل نقلیه ای است که در طرف پرتگاه قرار دارند.

ماده ۱۴۵- در راه های مندرج در ماده (۱۴۴) که در کنار آن جای توقف (پارک) یا شانه کافی وجود دارد به نحوی که راننده می تواند با استفاده از آن به کنار برود و با استفاده از آن از عقب رفتن یکی از وسایل نقلیه جلوگیری کند، راننده واقع در جهت سربالایی باید با استفاده از آن به راننده واقع در جهت سرازیری اجازه عبور دهد. چنانچه یکی از دو وسیله ای که می خواهند از کنار یکدیگر عبور کنند به منظور امکان عبور، مجبور به عقب رفتن بشود، این عمل را باید وسیله ای که در جهت سرازیری قرار دارد انجام دهد، مگر آنکه به طور آشکار انجام آن از سوی راننده واقع در جهت سربالایی آسانتر باشد.

بخش پنجم - استفاده از چراغ ها

ماده ۱۴۶- راننده وسیله نقلیه ای که شب در حرکت است و همچنین در هر محل یا زمان دیگری که به علت نبودن نور کافی ناشی از ابری بودن هوا، وجود مه، باران، برف، عبور از تونل و مانند آنها دید کافی وجود ندارد، باید چراغ های وسایل نقلیه را به ترتیب مقرر در مواد بعدی روشن نماید.

ماده ۱۴۷- در خیابان ها و جاده هایی که نور کافی وجود دارد باید تنها از چراغ های جانبی جلو و عقب و در صورت خرابی ناگهانی چراغ های جانبی جلو از چراغ عبور (نور پایین) استفاده شود.

ماده ۱۴۸- هنگامی که چراغ ها باید روشن باشند، اگر چند وسیله نقلیه متصل به هم حرکت کنند، روشن کردن چراغ هایی که با توجه به محل نصبشان پوشیده می شوند ضرورت ندارد ولی در هر حال چراغ های جلوی وسیله اولی و چراغ های عقب وسیله آخری باید روشن باشند.

ماده ۱۴۹- رانندگان وسایل نقلیه موتوری موظفند که در جاده ها از چراغ رانندگی (نور بالا) استفاده کنند تا بتوانند کلیه اشیا و اشخاص را در فاصله دور ببینند، مگر در موارد زیر که باید از چراغ عبور (نور پایین) استفاده نمایند:

الف- هنگام روبرو شدن با وسیله نقلیه ای که از جهت مخالف حرکت می کند. در این صورت راننده باید از فاصله حداقل ۱۵۰ متری از چراغ عبور (نور پایین) استفاده نماید تا راننده طرف مقابل بتواند به راحتی و بدون خطر به راه خود ادامه دهد. در عین حال برای جلوگیری از تابش خیره کننده نور به چشم رانندگان دیگر، می توان بر حسب مورد از چراغ های کوچک یا چراغ های مه شکن استفاده نمود.

ب- هنگامی که وسیله نقلیه از فاصله نزدیک عقب وسیله نقلیه دیگری که در حال حرکت است عبور می کند، مگر وقتی که در حال سبقت گرفتن باشد.

ماده ۱۵۰- چراغ های جلو وسایل نقلیه ای که در شانه راه ها (به استثنای آزاد راه ها و بزرگراه ها) توقف می نمایند با دیدن حرکت وسایل نقلیه ای که از مقابل در حرکتند باید خاموش شود و برای تشخیص وجود و ابعاد وسیله نقلیه، چراغ های کوچک و جانبی را روشن نمایند.

ماده ۱۵۱- استفاده از چراغ های چشمک زن و رنگارنگ در وسایل نقلیه ممنوع است، مگر در مواردی که به موجب این آیین نامه مجاز باشد.

بخش ششم - گردش

ماده ۱۵۲- قواعد گردش در تقاطع ها به شرح زیر است:

الف- برای گردش به راست باید با توجه به سرعت و جهت و موقعیت وسایل نقلیه ای که در جلو و عقب حرکت می کنند با فاصله کافی و مناسب و با استفاده از چراغ راهنما و یا با دادن علامت، وارد خط عبور سمت راست شده و به طور کامل از کنار تقاطع بگذرند.

ب- برای گردش به چپ باید با توجه به سرعت و جهت و موقعیت وسایل نقلیه ای که در جلو و عقب حرکت می کنند از فاصله کافی و مناسب چراغ راهنما استفاده نموده و یا با دادن علامت وارد مسیر مجاز سمت چپ شده به طوری که پس از ورود به تقاطع، وسیله نقلیه در حدود مرکز تقاطع قرار گیرد و سپس با رعایت حق تقدم عبور وسایل نقلیه ای که مستقیم و در مسیر و محل مجاز در حرکتند با حداقل سرعت به چپ گردش نماید به نحوی که پس از ورود به خیابان مورد نظر در مجاورت محور وسط آن خیابان قرار گیرد.

پ- برای گردش به چپ در راه های بیرون شهر که منحصر به دو خط عبور رفت و برگشت بوده و مانع فیزیکی وسط جاده وجود نداشته باشد، رانندگان وسایل نقلیه موظفند وسیله نقلیه را در شانه راه و در صورت نبودن آن، در منتهی الیه سمت راست راه متوقف نموده و سپس با توجه به سرعت و جهت و موقعیت وسایل نقلیه ای که به طور مستقیم در حال حرکت می باشند و با استفاده از چراغ راهنما و یا با دادن علامت اقدام به گردش نمایند.

ماده ۱۵۳- در راه های یک طرفه برای گردش به چپ، رانندگان موظفند وسیله نقلیه را به منتهی الیه طرف چپ خیابان هدایت و سپس به چپ گردش کنند.

ماده ۱۵۴- دور زدن در فاصله ۱۵۰ متری پیچ ها و سربالایی ها و تونل ها که میدان دید کافی نیست و همچنین از روی خط پر یا ممتد (یک خطه ممتد یا دو خطه ممتد) ممنوع است.

ماده ۱۵۵- به عقب راندن وسیله نقلیه در آزادراه ها و بزرگراه ها و ورودی و خروجی آنها ممنوع می باشد. در راه های دیگر به هنگام ضرورت، با احتیاط کامل برای پرهیز از وقوع هرگونه حادثه و بسته شدن راه عبور وسایل دیگر، مجاز است.

ماده ۱۵۶- در تقاطع هایی که با ترسیم جهت نما بر سطح آنها مسیر حرکت مشخص شده، رانندگان موظفند تنها در همان جهت ترسیم شده بر سطح تقاطع به حرکت خود ادامه دهند. در معابری که با ترسیم جهت نما بر سطح آن مسیر حرکت مشخص شده، رانندگان تا حد امکان مسیر مشخص شده بر سطح معبر را دنبال می کنند، مگر اینکه قصد تغییر خط یا توقف یا گردش داشته باشند که در این صورت با رعایت کامل مقررات، از مسیر مشخص شده خارج می شوند.

بخش هفتم - توقف

ماده ۱۵۷- رانندگان تاکسی های خطی و بیسیم دار هنگامی که مسافر ندارند باید در ایستگاه های تعیین شده توقف کنند.

ماده ۱۵۸- کلیه رانندگان وسایل نقلیه برای سوار و پیاده کردن مسافران و یا سرنشینان خود باید تنها در محل های مجاز و یا در منتهی الیه سمت راست سواره رو توقف نمایند.

تبصره- سوار و یا پیاده کردن مسافران وسایل نقلیه عمومی بین شهری در صورت وجود پایانه مسافربری در شهر، تنها در پایانه یاد شده مجاز است.

ماده ۱۵۹- هرگونه توقف کوتاه یا طولانی وسایل نقلیه در خط های عبور یا مسیر وسایل نقلیه و پیادگان و همچنین توقف وسایل نقلیه در حاشیه راه ها برای عرضه و خرید و فروش کالا که موجب تجمع اشخاص و یا وسایل نقلیه در محل یا انحراف دید و یا کاهش توجه رانندگان از رانندگی و احتمال وقوع تصادف گردد ممنوع است. رانندگان وسایل نقلیه در صورت توقف اضطراری که امکان انتقال وسیله نقلیه به بیرون خط و یا مسیر عبوری وجود نداشته باشد، موظفند با نصب علائم، از فاصله ۷۰ متری رانندگان وسایل نقلیه دیگر و پیادگان را آگاه نمایند.

ماده ۱۶۰- هیچ راننده ای مجاز نیست وسیله نقلیه ای را که موتور آن روشن است حتی در محل مجاز متوقف سازد و خود از آن پیاده و دور گردد. در معابر شیب دار پس از توقف، رانندگان باید چرخ های جلو وسیله نقلیه را به سمت کناره راه بپیچانند و سپس با رعایت دیگر نکات ایمنی، موتور را خاموش و پیاده شوند، مگر در راه هایی که کناره آنها منتهی به پرتگاه باشد.

ماده ۱۶۱- رانندگان وسایل نقلیه در موارد زیر موظفند به ترتیبی که مقرر می شود توقف نمایند:

الف- هنگام برخورد با وسایل نقلیه امدادی که دستگاه های آگاه سازی شنیداری یا دیداری خود را به کار انداخته باشند تا حد امکان وسیله نقلیه را در مسیر مجاز خود به سمت راست راه هدایت و راه را برای آنها باز کنند و در صورت لزوم تا گذشتن وسایل نقلیه امدادی متوقف شوند.

ب- پیش از ورود به تقاطعی که علائم یا مامور راهنمایی و رانندگی ندارند، باید بایستند و سپس با احتیاط کامل از تقاطع بگذرند.

پ- پیش از رسیدن به گذرگاه پیاده و در صورت حضور یا عبور اشخاص باید وسیله نقلیه خود را متوقف سازند و همچنین با دادن علامت رانندگان پشت سر را نیز به توقف دعوت نمایند تا پیادگان با آرامش عبور کنند.

ت- هنگام برخورد با اتومبیل های مدارس که برای سوار و پیاده کردن دانش آموزان در حال توقف می باشند، توقف نمایند تا دانش آموزان با ایمنی کامل از عرض راه عبور کنند.

ث- در تقاطع های همسطح راه آهن و یا راه آهن شهری، هنگامی که علائم الکتریکی یا مکانیکی یا پرچم قرمز یا سوت قطار نزدیک شدن آن را اعلام می دارد یا دروازه عبور بسته شده یا در حال باز و بسته شدن است و یا مسیر عبوری از روی ریل متراکم باشد، باید لااقل در ۵ متری علامت یا دروازه توقف کامل کنند تا قطار بگذرد و تقاطع برای عبور آزاد گردد.

تبصره ۱- حرکت در پوشش وسایل نقلیه امدادی برای وسایل نقلیه دیگر ممنوع است.

تبصره ۲- در معابر متقاطع با راه آهن، حسب مورد، شهرداری ها یا وزارت راه و ترابری موظف به ایجاد گذرگاه غیر همسطح می باشند.

ماده ۱۶۲- رانندگان وسایل نقلیه موتوری به ویژه اتومبیل های مدارس و وسایل نقلیه ای که حامل مواد خطرناک می باشند، در محل تقاطع راه آهن هر چند علامتی وجود نداشته باشد باید به طور کامل توقف کنند و پس از اطمینان از بی خطر بودن معبر، از تقاطع بگذرند. در هر حال هنگام عبور از روی ریل ها، مجاز به تعویض دنده نمی باشند.

ماده ۱۶۳- ایستادن یا توقف وسایل نقلیه در محل های زیر ممنوع است:

الف- پیاده رو و گذرگاه پیاده.

ب- مقابل ورودی خیابان ها و جاده ها و کوچه ها یا ورودی و خروجی اتومبیل رو ساختمان ها.
پ- داخل تقاطع.

ت- در فاصله ۱۵ متری میدان یا تقاطع یا سه راه ها یا تقاطع راه آهن.

ث- در فاصله ۱۵ متری شیرهای آب آتش نشانی و شیرهای آب نصب شده در راه ها.

ج- در فاصله ۱۵ متری اطراف چراغ های راهنمایی و رانندگی و یا محل هایی که توقف وسایل نقلیه مانع دید علائم راهنمایی و رانندگی بشود.

چ- از ابتدا تا انتهای پیچ ها.

ح- در فاصله ۱۵ متری ورودی و یا خروجی مراکز آتش نشانی، پلیس و بیمارستانها و فوریت های

پزشکی.

خ- کنار وسایل نقلیه ای که خود متوقف می باشند (توقف دوبله).

د- روی پل ها و درون تونل ها و معابر در ارتفاع.
ذ- در خیابان هایی که پیاده رو آن قابل عبور نبوده و پیادگان مجبورند از بخشی از سواره رو عبور کنند.

ر- در ایستگاه های وسایل نقلیه همگانی و حریم آنها که با علایم راهنمایی و رانندگی مشخص است.

ز- در محل هایی که علایم راهنمایی و رانندگی مانند تابلوهای توقف ممنوع و یا ایستادن ممنوع و یا خط کشی های شطرنجی در سطح تقاطع و یا معابر نیز دلالت بر ممنوعیت توقف نماید.

ژ- در هر نقطه از معابر در حال تعمیر، شستشو و تعویض روغن و نیز در طول مسیرهای ویژه اتوبوس و دوچرخه و همچنین در طول مسیر و خط های عبور آزادراه ها.

س- در جاهایی که دستگاه توقف سنج (پارکومتر) نصب شده و یا توقف با کارت پارک یا انواع دیگر تجهیزات توقف سنج با علایم مشخص کننده، مجاز می باشد، به علت پرداخت نکردن هزینه توقف و یا نداشتن کارت پارک مجاز و یا پایان زمان توقف.

تبصره- مراجع مسئول موظفند هنگام استفاده از پارکومتر، کارت پارک و مشابه آنها و همچنین در محل هایی که تابلوهای ایستادن ممنوع، توقف ممنوع و حمل با جرثقیل و مانند آن نصب می نمایند، به وسیله تابلو مستطیل شکلی در زیر تابلوهای یاد شده زمان های ممنوعیت توقف و حمل با جرثقیل را اعلان کنند.

بخش هشتم- مقررات اختصاصی موتورسیکلت و دوچرخه

ماده ۱۶۴- رانندگان و سرنشینان هر نوع موتورسیکلت و دوچرخه موتوردار باید به کلاه ایمنی مجهز باشند و در طول حرکت از آن استفاده نمایند.

ماده ۱۶۵- رانندگان موتورسیکلت نباید در یک خط عبور به موازات و در کنار خودروها حرکت کنند.

ماده ۱۶۶- رانندگان موتورسیکلت باید هنگام رانندگی تنها روی زین موتورسیکلت بنشینند و حق ندارند شخص دیگری را بر ترک سوار کنند، مگر آنکه در ترک نیز یک زین کامل برابر استاندارد ساخت موتورسیکلت نصب شده یا موتورسیکلت دارای یدک پهلو (سایدکار) باشد.

ماده ۱۶۷- عبور موتورسیکلت و موتور گازی و دوچرخه سوار از پیاده رو و وسط دستجات، بازار و نقاط شلوغ ممنوع است.

ماده ۱۶۸- موتورسیکلت سواران و دوچرخه سواران حق ندارند هنگام رانندگی بار نامتعارف و اشیای دیگری حمل کنند یا حرکت نمایشی یا اعمالی انجام دهند که نیازمند برداشتن دست های آنان از روی فرمان باشد.

ماده ۱۶۹- رانند موتورسیکلت، موتور گازی و دوچرخه هنگام لغزنده بودن راه ها ممنوع است.

ماده ۱۷۰- رانندگی با دوچرخه فاقد زین ممنوع است.

ماده ۱۷۱- دو ترکه سوار کردن اشخاص روی دوچرخه ممنوع است، مگر آنکه زین اضافی استاندارد برای این کار داشته باشد.

ماده ۱۷۲- دوچرخه سواران مکلفند:

- الف- هنگام حرکت به طور کامل از طرف راست راه عبور نمایند و برای گذشتن از وسایل نقلیه ای که در کنار راه توقف کرده اند منتهای احتیاط را به عمل آورند.
- ب- در صورت زیاد بودن تعداد دوچرخه سواران، باید در یک ردیف حرکت کنند، مگر آنکه معبر ویژه ای بر آنها اختصاص داده شده باشد. در این صورت حق ندارند بیرون معبر ویژه عبور و مرور نمایند.

فصل دهم - مقررات مختلف

ماده ۱۷۳- رانندگان وسایل نقلیه ای که در پشت سر وسیله نقلیه دیگر حرکت می کنند، موظفند فاصله مناسبی را برای جلوگیری از تصادف حفظ کنند. چگونگی رعایت فاصله مناسب به وسیله متن های آموزشی تهیه شده و با روش قاعده دو ثانیه از طریق کتاب های آموزشی موضوع تبصره ماده (۹۷) این آیین نامه، به درخواست کنندگان گواهی نامه آموزش داده می شود.

ماده ۱۷۴- کامیون های بزرگ و وسایل نقلیه دیگری که دارای یدک های طولی هستند و همچنین وسایل نقلیه ای که به صورت کاروان و دسته جمعی در یک ستون در جاده ها حرکت می کنند، هنگام عبور باید فاصله بیشتری با وسایل نقلیه جلوی خود داشته باشند به طوری که وسیله نقلیه دیگری که از آنها سبقت می گیرد، بتواند پس از سبقت بار دیگر در جلو آنها وارد مسیر مجاز عبور خود شوند.

ماده ۱۷۵- سوار کردن بیش از ظرفیت مجاز تعیین شده در وسیله نقلیه و همچنین گذاشتن بار یا اشیا دیگر در قسمت جلو یا عقب آن اعم از درون یا بیرون که مانع دید راننده گردد ممنوع است.

ماده ۱۷۶- رانندگان وسایل نقلیه سنگین هنگام عبور از جاده های کم عرض و باریک یا عقب راندن، باید یک نفر کمک راننده برای پرهیز از هرگونه خطری همراه داشته باشند.

ماده ۱۷۷- حرکت با دنده خلاص در سرازیری ها ممنوع است.

ماده ۱۷۸- وسایل نقلیه نباید از روی لوله های آب آتش نشانی که برای خاموش کردن آتش در خیابان قرار گرفته اند، عبور نمایند، مگر با اجازه متصدیان آتش نشانی.

ماده ۱۷۹- رانندگان تاکسی ها و وسایل نقلیه مسافربری موظفند موارد زیر را رعایت نمایند:

الف- سوار کردن مسافر با داشتن مسافر قبلی در تاکسی های تلفنی، بی سیم و یا موسسات و یا شرکت های تاکسی رانی دربست، ممنوع است.

ب- رانندگان تاکسی ها موظفند پس از سوار شدن مسافر و هنگام شروع به حرکت، تاکسیمتر را به کار اندازند. در صورت نداشتن یا خرابی تاکسیمتر حق کار کردن ندارند، مگر در نقاطی که شهرداری نصب تاکسیمتر را ضروری اعلام نکرده باشد.

پ- رانندگان وسایل نقلیه عمومی دیگر که در بست کرایه داده می شوند نباید بدون رضایت کرایه کننده شخص دیگری را سوار کنند.

ت- خودداری از بردن مسافر برای وسایل نقلیه عمومی و همچنین نرساندن مسافر به مقصد ممنوع است، مگر اینکه بر اساس ضوابط مربوط خارج از خدمت (سرویس) باشند.

ث- رانندگان وسایل نقلیه عمومی و کمک رانندگان آنها نباید با مسافران با خشونت و بی احترامی رفتار نمایند.

ماده ۱۸۰- رانندگان حق ندارند ضمن رانندگی، دخانیات استعمال نمایند یا خوراکی یا آشامیدنی میل کنند و استفاده از هرگونه وسایل و تجهیزات مانند تلفن همراه که باعث انحراف ذهنی و رفتاری راننده گردد ممنوع است. رانندگان موظفند در هر حال به طور کامل به جلو توجه داشته باشند.

ماده ۱۸۱- رانندگی برای کسی که نوشابه الکلی یا مواد مخدر و داروهای خواب آور مصرف کرده تا رفع کامل آثار آن ممنوع است.

تبصره- در مواردی که ماموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه به وجود حالت مستی و یا حالت غیر عادی ناشی از مصرف مواد یاد شده به راننده ای ظنین شوند، موظفند وسیله نقلیه را متوقف ساخته و بلافاصله میزان الکل خون راننده و مانند آن را از طریق آزمایش های لازم تعیین و از رانندگی وی جلوگیری نموده و متخلف را برای تعیین تکلیف به مراجع مربوط معرفی نمایند.

ماده ۱۸۲- سوار کردن اشخاص آلوده به کثافات در وسایل نقلیه عمومی مسافربری مجاز نیست.

ماده ۱۸۳- راننده موظف است هنگام رانندگی، گواهی نامه رانندگی خویش، بیمه نامه شخص ثالث خودرو و کارت شناسایی خودرو را همراه داشته باشد و در صورت درخواست ماموران راهنمایی و رانندگی و یا پلیس راه، آنها را تسلیم نماید. مامور موظف است پس از ملاحظه و بررسی مدارک آنها را بازگرداند، مگر در مواردی که به موجب قانون یا آیین نامه، اخذ گواهی نامه به منظور درج تخلف در آن ضرورت داشته باشد. در این صورت در برابر دادن رسید، گواهی نامه اخذ می گردد.

ماده ۱۸۴- استفاده از بوق های شیپوری، سوت بلبلی و به طور کلی هر نوع وسیله آگاه سازی صوتی با صدای ناهنجار و غیر عادی در مناطق مسکونی و همچنین زدن بوق ممتد یا غیر ضروری یا مکرر و یا زدن بوق در محل هایی که این عمل به وسیله علایم منع شده است، ممنوع است. استفاده از بوق برای مقاصدی مانند صدا زدن افراد، جلب توجه مسافر، اعلام حضور و باز کردن در منزل، خداحافظی و مانند آنها ممنوع است.

ماده ۱۸۵- وسایل نقلیه امدادی که مجاز به داشتن چراغ گردان یا آژیر خطر ویژه می باشند تنها هنگامی که برای انجام ماموریت های مهم و فوری در حرکتند، باید از آنها استفاده نمایند.

ماده ۱۸۶- وسایل نقلیه انتظامی و امدادی، هنگامی که برای انجام ماموریت فوری در حرکتند در صورت به کار بردن چراغ گردان ویژه اعلام خطر یا آژیر، تا حدودی که موجب بروز تصادف نشود، مجاز به انجام اعمال زیر می باشند:

الف- توقف در محل ممنوعه

ب- تجاوز از سرعت مجاز و سبقت از سمت راست وسیله نقلیه دیگر

پ- عبور از طرف چپ راه و همچنین دور زدن در نقاط ممنوعه

ت- گذشتن از چراغ قرمز یا رعایت نکردن علایم دیگر ایست، مشروط به این که از سرعت وسیله نقلیه در این گونه محل ها تا حداقل امکان کاسته شود.

ماده ۱۸۷- درهای وسایل نقلیه در حال حرکت باید به طور کامل بسته باشد و باز کردن آنها پیش از توقف کامل مجاز نیست.

ماده ۱۸۸- اتومبیل های مدارس تنها هنگام سوار و پیاده کردن دانش آموزان حق استفاده از علایم دیداری یاد شده در ماده (۶۰) را دارند.

ماده ۱۸۹- استفاده از لاستیک های فرسوده و غیر استاندارد در وسایل نقلیه ممنوع است. هنگام برف و یخبندان و به طور کلی در صورت اعلام مقامات مرتبط و یا ماموران راهنمایی و رانندگی و یا پلیس راه، رانندگی با وسیله نقلیه ای که چرخ های آن به زنجیر و یا لاستیک یخ شکن مجهز نباشد، ممنوع است.

ماده ۱۹۰- راندن وسیله نقلیه ای که بیش از ظرفیت مندرج در کارت مشخصات، بار یا مسافر گرفته ممنوع است.

ماده ۱۹۱- عبور وسایل نقلیه از میان دستجات ارتش یا ماموران انتظامی یا دانش آموزان یا تشییع کنندگان جنازه ها یا دیگر دستجات تشریفاتی و بوق زدن در این گونه موارد مجاز نیست.

ماده ۱۹۲- عبور وسایل نقلیه از پیاده روها و توقف آنها روی پیاده رو ممنوع است.

ماده ۱۹۳- سوار شدن و سوار کردن اشخاص روی گلگیر یا رکاب یا سایر قسمت های بیرونی وسایل نقلیه ممنوع است.

ماده ۱۹۴- راندن و یا حرکت با اسکیت و اسکوتر و مانند آنها در معابر عمومی ممنوع است، مگر در مسیرهایی که از سوی راهنمایی و رانندگی با نصب تابلو ویژه، مجاز اعلام شده باشد.

ماده ۱۹۵- عبور وسایل نقلیه سنگین که حداکثر سرعت آنها از ۱۵ کیلومتر در ساعت تجاوز نمی کند مانند تراکتورهای زنجیری و غلطک های جاده کوبی و غیره باید پیش از رسیدن آنها به اولین پست راه آهن یا ایستگاه، خبر داده شود تا تدارک احتیاطی لازم برای عبور بی خطر آنها از تقاطع راه آهن فراهم گردد.

ماده ۱۹۶- رانندگان این گونه وسایل نقلیه موظفند هنگامی که عبور آنها از تقاطع راه آهن مجاز است پیش از رسیدن به آن توقف کامل کنند و پس از دیدن دو طرف و اطمینان از نبودن خطر احتمالی از آنجا بگذرند. هنگامی که نزدیک شدن قطار به وسیله علایم یا صدای لکوموتیو اعلام می شود، تا عبور قطار نباید از تقاطع عبور نمایند.

ماده ۱۹۷- هرگاه مامور راهنما در محل تقاطع راه آهن حضور داشته باشد، عبور از تقاطع باید با فرمان او انجام گیرد.

ماده ۱۹۸- هیچکس حق ندارد وسیله نقلیه ای را که متعلق به او نیست یا راننده آن نمی‌باشد، بدون اجازه کسی که آن را در اختیار دارد از محل خود حرکت دهد یا با آن رانندگی کند، مگر ماموران انتظامی با رعایت قوانین و مقررات و در چارچوب وظایف قانونی .

ماده ۱۹۹- هیچکس حق ندارد به شخصی که گواهی نامه رانندگی ندارد اجازه رانندگی با وسیله نقلیه خود را بدهد. با متخلف برابر مقررات کیفری رفتار خواهد شد.

ماده ۲۰۰- هیچکس حق ندارد وسیله نقلیه ای را که طبق نظر کارشناس راهنمایی و رانندگی و یا پلیس راه دارای عیب و نقص فنی بوده یا وسایل ایمنی کامل مقرر در این آیین نامه را نداشته باشد، در راه ها براند.

ماده ۲۰۱- ماموران راهنمایی و رانندگی یا پلیس راه، حسب مورد، پس از اعلام مراجع صلاحیت دار به منظور پیشگیری از حوادث مکلفند از عبور و مرور در راه هایی که به علت خرابی، جاری شدن سیل، ریزش کوه و بهمن و یا علت های دیگر خطرناک می باشند تا تعمیر و رفع علت های خطر، جلوگیری به عمل آورده و یا از حرکت وسایل نقلیه غیر مجهز به تجهیزات لازم ممانعت به عمل آورند.

ماده ۲۰۲- صدور مجوز جا به جایی مسافر در شهرها و حومه آنها با شهرداری محل می باشد.

ماده ۲۰۳- حمل مسافر با وسایل نقلیه باربری ممنوع است. همچنین حمل مسافر با وسایل نقلیه ای که دارای پلاک شخصی بوده و پیشتر مجوز لازم برای جا به جایی مسافر از وزارت راه و ترابری و یا شهرداری دریافت ننموده باشند، ممنوع می باشد، مگر در شرایط اضطراری و با اجازه پلیس راه و یا راهنمایی و رانندگی.

ماده ۲۰۴- در صورت نبود امکانات لازم برای رساندن مجروحان به مراکز درمانی، کلیه رانندگان مکلفند همکاری لازم را برای رساندن مصدومان تصادفات رانندگی به اولین مرکز درمانی انجام دهند.

ماده ۲۰۵- هیچکس حق ندارد در حالی که سوار دوچرخه یا کفش های چرخ دار یا سه چرخه های بدون رکاب مانند اسکوتر یا اتومبیل های اسباب بازی است به وسایل نقلیه در حال حرکت تکیه نماید و آنها را وسیله حرکت خود یا حرکت وسیله ای که بر آن سوار است قرار دهد. تکیه نمودن و آویزان شدن اشخاص نیز به وسایل نقلیه ممنوع است.

ماده ۲۰۶- ریختن شیشه، بطری، میخ، سیم، حلبی، مایعات لزج و چرب، نخاله های ساختمانی و زباله، مصالح ساختمانی، شستشوی وسایل نقلیه، ایجاد موانع و به طور کلی هر عملی که باعث سد راه و ایجاد خطر و انحراف وسایل نقلیه از مسیر حرکت باشد بر روی راه ها، شانه جاده ها و حریم قانونی آنها ممنوع است. همچنین ریختن هرگونه زباله، ضایعات و اشیاء، آب دهان و مانند آن از درون خودرو به وسیله راننده و یا سرنشینان ممنوع است.

ماده ۲۰۷- نصب هر نوع علائم و پلاک های متفرقه و همچنین الصاق یا نصب یا نقش هر نوع آگهی، نوشته، عکس و نوشتن عبارات و ترسیم نقوش روی شیشه ها یا بدنه درونی یا بیرونی وسایل نقلیه به منظور تجارت، تبلیغ، نمایش و مانند آن ممنوع است، مگر بر اساس ضوابطی که به پیشنهاد شورای

عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور به تصویب وزیر کشور خواهد رسید. در مورد جاده ها با تصویب وزارت راه و ترابری اقدام می شود.

ماده ۲۰۸- حرکت وسایل نقلیه دارای چرخ فلزی در معابر شهری مجاز نیست.

ماده ۲۰۹- اعمال زیر در خیابان ها و معابر شهری ممنوع است:

الف- ورزش و مسابقه های ورزشی، مسابقه با اسب یا حیوانات دیگر و وسایل نقلیه، بدون کسب مجوز از مقامات صلاحیت دار.

ب- بستن، خوراک دادن و رها کردن دام ها و پرندگان.

پ- انجام هرگونه حرکات پرشی، نمایشی، تک چرخ، دور زدن درجا، رانندگی همراه با

صدای ناهنجار و ممتد بوق یا صدای آگزوز و اصطکاک چرخ ها و مانند آنها.

ماده ۲۱۰- هرکس که مسئول حرکت و هدایت حیوانات است، هنگام عبور از عرض یا طول معابر در شب باید از علائم سیار مانند (فانوس، چراغ های الکتریکی، دستانه یا راکت شبرنگ دار) استفاده نماید. رانندگان موظفند با دیدن حرکت گله و رمه از سرعت خود کاسته و در صورت لزوم تا عبور احشام توقف نمایند. به هر حال عبور دادن حیوانات از نقاط مشخص شده و تا حد امکان دارای روشنایی ضرورت دارد.

ماده ۲۱۱- دستگاه های مسئول موظفند پیش از بسته شدن تمام یا بخشی از راه برای انجام هر نوع عملیات اجرایی اعم از تعریض، تعمیر، نگهداری، حفاری و مانند آنها، هماهنگی های لازم را انجام داده و با اطلاع ادارات راهنمایی و رانندگی و یا پلیس راه اقدام و مراتب را به آگاهی مردم برسانند.

ماده ۲۱۲- اشخاصی که به هر عنوان روی راه های عمومی کار می کنند، موظفند پیش از شروع به کار، علائم ایمنی عبور و مرور را بر اساس ضوابط و استانداردهای ایمنی در عملیات اجرایی راه ها که به تایید مسئولین مرتبط می رسد در محل نصب و همچنین لوازم کار، لباس های کارگران و وسایل نقلیه خود را به علائم هشدار دهنده مجهز نمایند. در غیر این صورت ماموران راهنمایی و رانندگی و پلیس راه موظفند از کار آنان جلوگیری به عمل آورند.

ماده ۲۱۳- شهرداری ها و ماموران متصدی ایجاد فضای سبز، نصب کننده اتاقت (کیوسک) تلفن و مانند آنها موظفند مثلث دید رانندگان را در تقاطع ها باز نگهدارند.

ماده ۲۱۴- جز ماموران صلاحیت دار هیچکس حق ندارد برای هدایت، حفاظت و کنترل وسایل نقلیه در سواره رو خیابان بایستد یا قدم بزند.

ماده ۲۱۵- پیادگان موظفند که:

الف- در محل هایی که پیاده رو وجود دارد از سطح سواره رو استفاده نکنند.

ب- در محل هایی که پیاده رو وجود ندارد یا در صورت وجود به دلایلی غیر قابل تردد باشد باید از منتهی الیه سمت چپ سواره رو و عکس جهت حرکت وسایل نقلیه عبور نمایند.

پ- برای گذشتن از عرض راه، تنها از گذرگاه های پیاده، پل های هوایی و گذرگاه های زیرزمینی مجاز عبور نمایند.

ت- از دویدن، پریدن و ورود ناگهانی به سطح سواره رو خودداری کرده و مراقب حرکت وسایل نقلیه باشند.

ث- از حصار آزادراه ها نگذرند و در بزرگراه ها و خیابان ها از لابلاي درختان و گل بوته های حاشیه و میانه راه عبور نکنند.

ج- در تقاطع ها با روشن شدن چراغ سبز مقابل خود (چراغ عابر) حرکت نمایند و هنگامی که چراغ عابر قرمز بود عبور نکنند.

چ- از موانع و خط کشی خطوط ویژه، سواره رو خیابان ها و میدان ها عبور نکنند.

ح- در بزرگراه ها و خیابان های اصلی، از خارج از گذرگاه های تعیین شده عبور نکنند.

خ- در سواره رو خیابان برای سوار شدن به وسیله نقلیه و همچنین صحبت کردن یا خرید و فروش با راننده یا سرنشینان وسایل نقلیه، توقف نکنند.

ماده ۲۱۶- رانندگی با وسایل نقلیه دارای پلاک دولتی که علامت مشخص کننده روی شیشه یا دیگر قسمت های تعیین شده آن الصاق یا نصب نشده باشد، ممنوع است.

ماده ۲۱۷- رانندگانی که دچار معلولیت و یا ناشنوایی هستند باید با علامت ویژه ای که روی شیشه عقب وسیله نقلیه الصاق می شود، دیگر رانندگان را از وضعیت خود آگاه سازند تا رانندگان با دیدن آن علامت، علاوه بر رعایت مقررات این آیین نامه، احتیاط لازم را بنمایند.

ماده ۲۱۸- شهرداری ها موظفند پیاده روهای استاندارد، هموار و ایمن با در نظر گرفتن عبور سالخوردهگان و معلولان با صندلی چرخ دار و یا بدون آن، در حاشیه معابر شهری ایجاد کنند و با توجه به موقعیت جغرافیایی شهر، در محل های مناسب نیز مسیر عبور دوچرخه سواران را تا حد امکان و به صورت جداگانه ایجاد نمایند.

ماده ۲۱۹- شهرداری ها موظفند به منظور افزایش ایمنی عبور و مرور، با همکاری زیر مجموعه های وزارت نیرو، برای تامین روشنایی معابر شهرها اقدام نمایند.

ماده ۲۲۰- رانندگان و سرنشینان وسایل نقلیه موظفند هنگام حرکت وسیله نقلیه کمربندهای ایمنی خود را بسته نگاه دارند.

تبصره- سوار کردن کودکان کمتر از ۱۲ سال در صندلی جلو وسیله نقلیه و همچنین در آغوش داشتن کودک هنگام رانندگی ممنوع است.

ماده ۲۲۱- باز گذاشتن در صندوق عقب وسیله نقلیه در حال حرکت، یا نصب پرده یا کرکره یا هر چیز دیگری که مانع دید عقب وسیله نقلیه شود ممنوع است.

ماده ۲۲۲- ریزش روغن، نفت گاز، بنزین و مایعات آلوده و تخریب کننده دیگر در راه ها ممنوع است.

ماده ۲۲۳- زمان لازم الاجرا شدن آن دسته از احکام این آیین نامه که اجرای آنها مستلزم آموزش، اطلاع رسانی عمومی یا کسب مهارت های خاص باشد، اول مهر ماه سال ۱۳۸۴ تعیین می شود.

پیوست شماره ۱

طبقه بندی انواع گواهی نامه

پیوست ۱
طبقه بندی انواع گواهی نامه

پیش نیاز	نوع وسیله نقلیه	گروه	پایه
	موتور گازی (دوچرخه موتوردار)	۱	الف
	موتور سیکلت تا ۲۰۰ سی سی	۲	
الف-۲	موتور سیکلت از ۲۰۰ سی سی به بالا و سه چرخ با وزن تا ۴۰۰ کیلوگرم	۳	
	خودروهای تا ۹ نفر ظرفیت و وانت تا ۳/۵ تن	۱	ب
ب-۱	خودروهای ۱۰ تا ۱۵ نفر ظرفیت و خودروهای خدمات عمومی	۲	
ب-۱	وسایل نقلیه باربری با ظرفیت بیش از ۳/۵ تا ۱۰ تن	۱	پ
ب-۲	وسایل نقلیه مسافربری با ظرفیت ۱۶ تا ۲۶ نفر	۲	
پ-۱	وسایل نقلیه باربری با ظرفیت بیش از ۱۰ تا ۴۰ تن	۱	ت
پ-۲	وسایل نقلیه مسافربری با ظرفیت ۲۷ نفر و بیشتر	۲	
پ-۱	ماشین آلات سبک و سنگین عمرانی و کشاورزی و وسایل نقلیه فوق سنگین		ویژه

پیوست شماره ۲

معاینات پزشکی و مراجع انجام آن

پیوست ۲

ضوابط احراز سلامت جسمانی و روانی (صلاحیت پزشکی) درخواست کنندگان انواع گواهی نامه رانندگی

*بینایی

- ماده ۱-** گواهی نامه های رانندگی پایه الف (گروه ۱ و ۲) و پایه ب (گروه ۱) و ویژه بند ۱- حداقل قدرت بینایی برای مجموع دو چشم با اصلاح یا بدون اصلاح ۱۲/۱۰
بند ۲- حداقل میدان بینایی برای هر چشم ۷۰ درجه
بند ۳- برای افراد تک چشمی حداقل قدرت بینایی ۹/۱۰ و میدان بینایی ۱۰۰ درجه، ضمن رعایت شرایط ویژه در وسیله نقلیه
- ماده ۲-** گواهی نامه های رانندگی پایه الف (گروه ۳)، پایه ب (گروه ۲)، پایه پ (گروه ۱) و مجوزهای صادره در ماده ۳۳ آیین نامه
بند ۱- حداقل قدرت بینایی برای مجموع دو چشم با اصلاح یا بدون اصلاح ۱۴/۱۰
بند ۲- حداقل میدان بینایی برای هر چشم ۷۰ درجه
- ماده ۳-** گواهی نامه های رانندگی پایه پ (گروه ۲)، پایه ت (گروه ۱ و ۲)
بند ۱- حداقل قدرت بینایی برای مجموع دو چشم با اصلاح یا بدون اصلاح ۱۵/۱۰
بند ۲- حداقل میدان بینایی برای هر چشم ۷۰ درجه
- ماده ۴-** آن دسته از بیماری هایی که نیاز به نظریه و تایید پزشک متخصص معتمد چشم را دارد:
بند ۱- افراد دارای میدان بینایی دو چشمی بین ۱۲۰ تا ۱۴۰ درجه
بند ۲- افراد مبتلا به کوررنگی چشم
بند ۳- افراد مبتلا به کاتاراکت (آب مروارید)
بند ۴- افراد مبتلا به گلوکوم (آب سیاه)
بند ۵- مبتلایان به بیماری شبکیه چشم
- تبصره ۱-** ملاک ارزیابی میدان بینایی تست Confrontation می باشد.
- تبصره ۲-** در معاینه چشم و سنجش بینایی رعایت موارد زیر به وسیله پزشک الزامی است:
- سنجش دید (قدرت بینایی) باید طبق استانداردهای بین المللی و با نمودارهای سنجش بینایی استاندارد انجام پذیرد.
  - حداکثر میزان دید برای هر چشم ۱۰/۱۰
  - در صورتی که متقاضی در هر خط دید بیش از ۲ حرف را خطا نماید، آن خط در محدوده دید محاسبه نگردیده و خط درشت تر ملاک ارزیابی قرار می گیرد.

*شنوایی

ماده ۵-

بند ۱- حداکثر افت شنوایی قابل قبول بدون اصلاح در هر گوش تا ۴۰ دسی بل، برای گواهی نامه رانندگی پایه الف (گروه ۳)، پایه ب (گروه ۲)، پایه پ (گروه ۱ و ۲)، پایه ت (گروه ۱ و ۲) و مجوزهای صادره در ماده ۳۳ آیین نامه.

بند ۲- در صورت کر بودن کامل یک گوش، حداکثر افت شنوایی قابل قبول با یا بدون اصلاح در گوش بهتر تا ۴۰ دسی بل، برای گواهی نامه های رانندگی پایه الف (گروه ۱ و ۲) و پایه ب (گروه ۱) و ویژه

ماده ۶- موارد ممنوعیت مطلق صدور و تمدید گواهی نامه رانندگی

*بینایی

بند ۱- میدان بینایی دو چشمی کمتر از ۱۲۰ درجه برای انواع گواهی نامه رانندگی

بند ۲- افراد مبتلا به بیماری های Hemianopia bitemporal , Homonymous hemianopia برای انواع گواهی نامه رانندگی

بند ۳- افراد تک چشمی دارای قدرت بینایی کمتر از ۹/۱۰ برای انواع گواهی نامه رانندگی

بند ۴- افراد تک چشمی دارای میدان بینایی کمتر از ۱۰۰ درجه برای انواع گواهی نامه رانندگی

تبصره ۱- افرادی که به تازگی یک چشم خود را از دست داده اند تا طی زمان لازم برای عادت به دید تک چشمی، حداقل به مدت یک سال ممنوعیت مطلق رانندگی دارند.

بند ۵- افراد تک چشمی با هر قدرت بینایی برای دریافت گواهی نامه رانندگی پایه الف (گروه ۳)، پایه ب (گروه ۲)، پایه پ (گروه ۱ و ۲)، پایه ت (گروه های ۱ و ۲) و مجوزهای صادره در ماده ۳۳ آیین نامه

بند ۶- افراد مبتلا به کوررنگی شدید، دیپلوپیا (دوبینی) و فوریای عمودی برای گواهی نامه های رانندگی پایه الف (گروه ۳)، پایه ب (گروه ۲)، پایه پ (گروه ۱ و ۲)، پایه ت (گروه ۱ و ۲) و مجوزهای صادره در ماده ۳۳ آیین نامه

*شنوایی

بند ۷- در صورت کر بودن کامل یک گوش و افت شنوایی بیش از ۷۵ دسی بل در گوش دیگر، برای گواهی نامه های رانندگی پایه الف (گروه ۱ و ۲)، پایه ب (گروه ۱)، و ویژه

بند ۸- افت شنوایی بیش از ۷۵ دسی بل در هر گوش، برای گواهی نامه های رانندگی پایه الف (گروه ۳)، پایه ب (گروه ۲)، پایه پ (گروه ۱ و ۲)، پایه ت (گروه ۱ و ۲) و مجوزهای صادره در ماده ۳۳ آیین نامه

*اندام های حرکتی فوقانی و تحتانی

برای انواع گواهی نامه های رانندگی

بند ۹- فقدان مادرزادی یا قطع عضو یا فلج (در صورتی که هیچگونه اصلاح در فرد و وسیله نقلیه عملاً امکان پذیر نباشد):

الف- هر دو اندام فوقانی (از ناحیه مچ)

ب- انگشت شصت در هر دو دست

ج- یک اندام فوقانی و یک اندام تحتانی (از ناحیه مچ)

د- اندامی که برای عمل کنترل دستی یا پایی وجود آن الزامی است.

بند ۱۰- ابتلا به Quadriplegia

بند ۱۱- ابتلا به دفرمیتی شدید

بند ۱۲- چرخش مهره های سرویکال به طرف راست و چپ کمتر از ۴۵ درجه

تبصره ۲- بدیهی است مفاد ماده ۸ باید در این موارد مد نظر قرار گیرد.

بند ۱۳- برای گواهی نامه های رانندگی پایه الف (گروه ۳)، پایه ب (گروه ۲)، پایه پ

(گروه ۱ و ۲)، پایه ت (گروه ۱ و ۲) و مجوزهای صادره در ماده ۳۳ آیین نامه:

الف- قطع عضو زیر زانو منجر به پروتز اندام تحتانی

ب- قطع در قسمت قدامی پا، مفصل Metatarsophalangeal و پنجه بزرگ پا

پ- قطع، فلج و ناتوانی کامل کمتر از یک شصت و دو انگشت در هر دو دست

ت- دارا بودن تنها یک اندام فوقانی

ث- ابتلا به پاراپلژی

تبصره ۳- بدیهی است مفاد ماده ۸ باید در این موارد مد نظر قرار گیرد.

برای انواع گواهی نامه های رانندگی

بند ۱۴- افراد مبتلا به اختلالات تنفسی شدید (سطح ۴) و کلیه افرادی که برای رفع

اختلالات تنفسی خود نیازمند استفاده از تجهیزات تامین اکسیژن در زمان

رانندگی هستند.

بند ۱۵- افراد مبتلا به اختلال شدید عملکرد قلب (طبقه ۴ از طبقه بندی عملکرد قلب).

بند ۱۶- اعتیاد به انواع مواد مخدر، مواد و نوشابه های الکلی، استفاده از داروهای تخدیر

کننده و یا محرک سیستم اعصاب و روان (CNS)

بند ۱۷- افراد مبتلا به سایکوز حاد از هر نوع، بیماران (خلقی) Bipolar در فاز حاد.

بند ۱۸- افراد مبتلا به صرع مسلم.

ماده ۷- موارد ممنوعیت مطلق برای صدور گواهی نامه رانندگی می بایستی به تایید سه نفر

پزشک متخصص مربوطه رسیده باشد.

ماده ۸- هرگاه پزشک و افسر کارشناس عالی تصادفات و امور فنی راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی ج.ا.ا. تشخیص دهند که اشخاص مبتلا به ضعف بینایی یا شنوایی به کمک عینک یا لنز و یا سمعک و همچنین اشخاص دارای نقص عضو به کمک وسایل مصنوعی و یا با تعبیه تجهیزات مخصوص در وسیله نقلیه، به طور طبیعی قادر به رانندگی می باشند، صدور گواهی نامه به نام آنان در صورت جمع شرایط لازم دیگر، مانعی ندارد. اما در متن گواهی نامه باید تصریح شود که فقط با عینک، لنز یا سمعک و یا چه نوع وسیله نقلیه ای می توانند رانندگی نمایند. آزمایش عملی رانندگی از درخواست کنندگان دارای نقص عضو باید به وسیله سه نفر افسر کارشناس مذکور انجام پذیرد.

ماده ۹- ارزیابی انواع:

- اختلالات بینایی
- اختلالات شنوایی
- اختلالات غدد آندوکراین (اعم از انواع دیابت نیازمند به درمان انسولینی و غیر انسولینی، هیپوگلیسمی غیر دیابتی، تیروئید، پاراتیروئید، هیپوفیز، اکرومگالی، آدرنال، چاقی و آنسفالوپاتی هیپاتیکی)
- اختلالات کلیوی
- اختلالات تنفسی
- اختلالات نورولوژیکی (مغز و اعصاب)
- اختلالات حرکتی اندام های فوقانی و تحتانی
- اختلالات عصبی - عضلانی
- اختلالات قلبی و عروقی
- اختلالات فشار خون
- اختلالات ناشی از مصرف دارو
- اختلالات روحی و روانی (اعصاب و روان)
- اختلالات خواب (اعم از Sleep apnea و نارکولپسی)
- عفونت ها

بر اساس دستورالعمل اجرایی شرایط احراز سلامت جسمانی و روانی رانندگان، که پس از تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و با هماهنگی نیروی انتظامی ج.ا.ا. برای ابلاغ به کلیه پزشکان معاینه کننده برای معاینات پزشکی درخواست کنندگان انواع گواهی نامه صادر می شود، باید انجام پذیرد.

ماده ۱۰- پزشکان انجام دهنده معاینات درخواست کنندگان گواهی نامه رانندگی، ملزم به شرکت و کسب موفقیت در دوره آموزشی "معاینات رانندگان" که به وسیله وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برگزار می گردد، هستند.

پیوست شماره ۳

ضوابط و مقررات حمل بار

پیوست ۳

ضوابط و مقررات حمل بار در جاده های کشور که توسط وزارت راه و ترابری با استناد به ماده ۱۴ قانون نحوه رسیدگی به تخلفات و اخذ جرایم رانندگی مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰ با اصلاحات بعدی آن و بندهای ۷ و ۱۲ ماده ۷ قانون تغییر نام وزارت راه و ترابری و تجدید تشکیلات و تعیین وظایف آن مصوب ۱۳۵۳/۴/۱۶ تعیین گردیده است، به شرح زیر می باشد:

با توجه به اینکه عدم رعایت مقررات معموله بین المللی از طرف صاحبان وسائط نقلیه سنگین موجب بروز تصادفات و ایجاد خرابی و عدم استحکام و دوام جاده های کشور میگردد، هیات وزیران تصویب نمودند که:

- ۱- وزارت راه می تواند در آزادراه های کشور وسائل لازمه برای توزین و اندازه گیری ابعاد و وزن محور وسائط نقلیه سنگین را تهیه و مورد استفاده قرار دهد.
- ۲- وزارت راه می تواند با جلب مساعدت نیروی انتظامی از عبور و مرور وسائط نقلیه ای که وزن و طرز بارگیری و ظرفیت محموله آن اضافه بر میزان مقرر باشد جلوگیری نماید (مقررات مزبور همان است که بر اساس مصوبات کنفرانس بین المللی ۱۹۴۹ ژنو از طرف وزارت راه تهیه شده است).
- ۳- مالکین وسائط نقلیه سنگین مکلف بر رعایت مقررات فوق الذکر و سایر مقررات بین المللی و مصوبه از طرف وزارت راه بوده و وزارت راه برای اجرای این تصویب نامه با استفاده از نظر سندیکای مالکین کامیونها حدود و نظامات مربوطه را تعیین و آگهی خواهد نمود.
- ۴- وزارت راه در اجرای مقررات این تصویب نامه عده لازم از مهندسين آن وزارت را انتخاب خواهد نمود که با تشریک مساعی نیروی انتظامی اقدام لازم معمول دارند.

مقررات حمل و نقل بار در راهها

باستناد بند ۷ و ۱۲ ماده ۷ قانون تغییر نام «وزارت راه» به «وزارت راه و ترابری» مصوب ۱۳۵۳/۴/۱۶ ضوابط بارگیری انواع وسائط نقلیه باربری جاده ای، وزن، عرض، ارتفاع، طول و فشار مجاز وارد از محورهای آنها بر سطح راه با منظور نمودن آخرین اصلاحات آن بشرح زیر تعیین و جهت اجراء اعلام می گردد.

الف- بار محوری

تعریف: فشار یا نیروی وزن وارده از سوی هر یک از محورهای وسائط نقلیه بر سطح راه را بار محوری می نامند.

حداکثر فشار وارد از محورهای راهنما، منفرد و زوج بر سطح راه نبایستی از حدود ذیل تجاوز نماید.

۱- محور راهنما (دو چرخ) شش تن

۲- محور منفرد (چهار چرخ) سیزده تن

۳- محور زوج (هشت چرخ) بیست تن

تبصره ۱- برای استفاده از حداکثر فشار تعیین شده در فوق اندازه لاستیک چرخها نبایستی از ۷۵۰×۲۰ کمتر باشد.

تبصره ۲- چنانچه فاصله دو محور مجاور از یکدیگر کمتر از دو متر باشد، آن دو محور را رویهم محور زوج نامند و اگر فاصله از دو متر بیشتر باشد هر کدام محور منفرد محسوب می شود.

ب- وزن مجاز کامیونها

حداکثر وزن کامیون با بار آن نبایستی از حدود ذیل تجاوز نماید.

- کامیون دو محور ۱۹ تن

- کامیون سه محور ۲۶ تن

ج: وزن مجاز وسائل نقلیه مفصل دار

۱-ج: کامیون نیمه یدک (بارگیر مستقیما بوسیله چرخ پنجم به کامیون اتصال دارد).

۱- تریلی سه محور ده چرخ بیست و شش تن

۲- چهار محور چهارده چرخ سی و دو تن (چنانچه فاصله بین دو محور عقب تریلی از دو متر تجاوز نماید، حداکثر وزن مجاز (تریلی با محموله)، سی و شش تن می باشد).

۳- تریلی پنج محور دوازده چرخ سی و چهار تن

تبصره- در صورتیکه مشخصات چرخهای تریلی بیش از اندازه معمول باشد، میزان ظرفیت حمل اضافی مشخص و با مجوز واحدهای ذیربط سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور حداکثر وزن (تریلی با محموله) تا ۳۸ تن اجازه عبور داده می شود.

۴- تریلی پنج محور هیجده چرخ چهل تن

۲-ج: کامیون با یدک (بارگیر بطور غیر مستقیم بوسیله صفحه گردان و مالبند و قفل و پین به کامیون متصل می شود).

۱- کامیون دو محور شش چرخ با یدک دو محور شش چرخ سی تن (کامیون شانزده تن - یدک چهارده تن).

۲- کامیون دو محور شش چرخ با یدک سه محور ده چرخ سی و دو تن (کامیون شانزده تن - یدک شانزده تن)

۳- کامیون سه محور ده چرخ با یدک دو محور شش چرخ سی و هشت تن (کامیون بیست و دو تن - یدک شانزده تن)

۴- کامیون سه محور ده چرخ با یدک سه محور ده چرخ چهل تن (کامیون بیست و دو تن - یدک هیجده تن)

تبصره ۱- حداکثر وزن کامیون و یا وسایط نقلیه مفضلدار با بار نبایستی از میزان معین شده در کارت مشخصات آن تجاوز نماید.

تبصره ۲- در بعضی از راههای کشور که دارای شرایط فنی ویژه ای می باشد، سازمان حمل و نقل پایانه های کشور محدودیت بوجود آمده در خصوص ابعاد و وزن وسائل نقلیه را اعلام می نماید.

د: ابعاد

ابعاد وسایط نقلیه با بار آن نبایستی از حدود زیر تجاوز نماید.

۱- حداکثر عرض: دو متر و شصت سانتی متر

۲- حداکثر ارتفاع: چهار متر و نیم (در راههای چالوس و هراز ۳/۸ متر)

۳- حداکثر طول:

- کامیون دو محور با بار آن ده متر

- کامیون سه محور با بار آن دوازده متر

- تریلی با بار آن شانزده متر

- کامیون با یدک هیجده متر و سی و پنج سانتیمتر

تبصره ۱- محموله پس از بارگیری وسایط نقلیه باربری نبایستی از جلو کامیون بیش از پنجاه سانتیمتر و از عقب آن بیش از سه متر بیرون باشد. قسمتی از بار که از کامیون و یا یدک و یا تریلی خارج می شود، بایستی بطور خیلی واضح در شب بوسیله چراغ قرمز و در روز بوسیله پرچم قرمز مشخص گردد.

تبصره ۲- وسایط نقلیه ای که ابعاد و وزن آنها از حدود فوق الذکر تجاوز نماید، بهیچوجه اجازه حرکت در راهها را ندارند، مگر آنکه بار اضافی را تخلیه نمایند.

تبصره ۳- متخلفین از این مقررات ضمن الزام به اجرای تبصره ۲ ملزم به پرداخت حداکثر جریمه قانونی تخلف عدول از مقررات و پرداخت خسارت وارده به راه می باشند که توسط سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور برآورد خواهد شد. لذا لازم است متخلفین به واحدهای سازمان مزبور هدایت شوند.

تبصره ۴- چنانچه حمل محموله هائی که غیر قابل تقسیم بوده، وزن و ابعادشان از حدود فوق الذکر تجاوز نماید و از محلی به محل دیگر از طریق جاده ضرورت یابد، لازم است با مجوز (کامپیوتری) سازمان حمل و نقل و پایانه های کشور و واحدهای تابعه آن در استانها ترتیب حمل و نقل این قبیل اشیاء داده شود. در این قبیل موارد پس از بررسی بر اساس ضوابط تعیین شده شرایط حمل و نقل اعلام خواهد شد. این

شرایط شامل سرعت، ساعت حرکت، مسیر، پیش بینی های لازم بمنظور جلوگیری از تصادم و ایجاد خسارت براه و ابنیه فنی و غیره بوده و واحدهای انتظامی و سازمانهای مسئول مراقبت و نظارت خواهند نمود تا شرایط و ضوابط تعیین شده، دقیقاً اجراء گردد.

تردد تریلی های ۵ محور ۱۲ چرخ با وزن کل حداکثر ۴۰ (چهل) تن با لاستیک های نوع رادیال با عرض حداقل ۳۶/۵ (سی و شش و نیم) سانتی متر برای چرخ های بار گیر، در مسیره های ترانزیتی کشور بلا مانع می باشد.

در خصوص الحاقیه مقررات حمل و نقل بار در راههای کشور موضوع کنترل ظرفیت کل وسایل نقلیه با ظرفیت کمتر از ۱۹ تن نظیر کامیون بنز ۹۱۱ و خاور ۸۰۸ و ۶۰۸ با عنایت به اینکه در تعدادی از وسایل نقلیه مغایرتهایی بین ظرفیت مندرج در کارت مشخصات وسایل نقلیه با ظرفیت نا خالص مشاهده می گردد، به منظور رفع مشکل و تطبیق وسایل نقلیه فوق با استاندارد، ظرفیت کل وسایل نقلیه (وزن نا خالص) به شرح زیر اعلام می گردد.

- کامیون بنز ۹۱۱ ۱۱ تن

- خاور ۸۰۸ ۸/۵ تن

- خاور ۶۰۸ ۷ تن

- بادسان ۶B۱۴ ۷ تن

- بادسان ۸B۱۴ ۸/۵ تن

- دیگر انواع کامیون و کامیونت با ظرفیت کمتر از ۱۹ تن متعاقباً اعلام می گردد.

تصویب نامه منع ورود ماشین هائی که ظرفیت اضافه بر مقررات دارند

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۳۶/۷/۱۳ بنا به پیشنهاد وزارت راه و موافقت وزارت گمرکات و انحصارات مقررات زیر را تصویب نمودند:

۱- از تاریخ اول آذر ماه ۱۳۳۶ ورود کلیه ماشینهائی که ظرفیت بارگیری مجاز و مشخصات فنی آنها طوری است که وزن محور حاصله از آن اضافه بر مقررات تهیه شده از طرف وزارت راه موضوع (تصویبنامه شماره ۱۱۶۸۰ مورخ ۱۳۳۶/۵/۲۲) میباشد ممنوع میگردد.

پیوست شماره ۴

علایم راهنمایی و رانندگی

الف - مفهوم رنگها و علائم عبور و مرور

رنگها در علائم عبور و مرور معنا و مفهوم خاصی دارند، که ذیلا بطور خلاصه به آنها اشاره شده است :

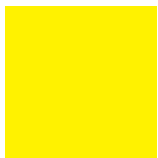
الف - ۱- رنگ قرمز: منع کننده یا ایست.

الف - ۲- رنگ سبز: حرکات مجاز، راهنمای مسیر در بزرگراهها و اماکن مذهبی.

الف - ۳- رنگ آبی: راهنمای خدمات، حرکات مجاز، علائم اخباری و راهنمای مسیر در آزادراهها.

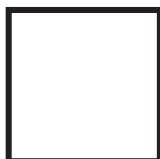
الف - ۴- رنگ زرد: هشدارهای عمومی و هشدار برای انجام ((عملیات ساختمانی)) و یا ((تعمیر و نگهداری)) .

الف - ۵- رنگ نارنجی: راهنما برای مناطق اداری و آموزشی و خدماتی.

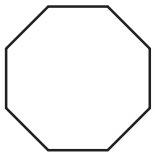
الف - ۶- رنگ قهوه‌ای: راهنما برای مناطق تفریحی و فرهنگی و گردشگری.

الف - ۷- رنگ سیاه و سفید: علامت دستوری و راهنمای مسیر در سایر راهها.

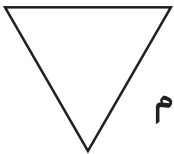
ب - مفهوم شکلها در علائم عبور و مرور

ب-۱- هشت گوشه : صرفاً برای تابلوهای ایست (توقف)

ب-۲- مستطیل افقی : معمولاً برای تابلوهای راهنما و هشدار برای خطرات ناشی از تعمیر و نگهداری

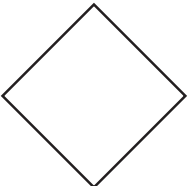
ب-۳- مثلث متساوی الاضلاع (نشسته روی یک راس) : صرفاً برای رعایت حق تقدم

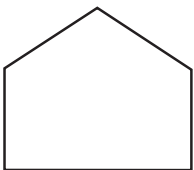
ب-۴- مستطیل قائم : معمولاً برای تابلوهای دستوری و خدمات

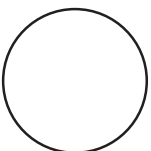
ب-۵- مستطیل پرچمی : معمولاً برای علائم راهنما

ب-۶- لوزی (مربع نشسته روی یک راس) : شروع و پایان حق تقدم مسیر

ب-۷- پنج گوشه با نقطه راس فوقانی : علائم هشدار برای مدرسه و دبیرستان

ب-۸- دایره : علامت دستوری ، بازدارنده

ب-۹- مثلث متساوی الاضلاع (نشسته روی قاعده) : علامت هشدار دهنده برای خطر

تابلوهای اخطاری

پیچ به چپ

پیچ به راست

پیچ های پی در پی
(اولین پیچ به چپ)

پیچ های پی در پی
(اولین پیچ به راست)

شیب سرازیری ده درصد

شیب سربالائی ده درصد

سرازیری خطرناک

سربالائی خطرناک

جاده باریک میشود

راه از چپ باریک میشود

راه از راست باریک میشود

پل متحرک

تابلوهای خطاری

خطر سقوط در آب

دست انداز

برآمدگی

چاله

شانه خطرناک

راه لغزنده

پرتاب سنگ

ریزش سنگ

ریزش سنگ

عبور عابر پیاده

عبور عابر پیاده

گذرگاه عابر پیاده

تابلوهای اخطاری

گذرگاه عابر پیاده

عبور اطفال

عبور اطفال

عبور دوچرخه سوار

عبور دوچرخه سوار

عبور حیوانات اهلی

عبور حیوانات اهلی

عبور حیوانات وحشی

عبور حیوانات وحشی

کارگران مشغول کارند

چراغ راهنما

تقاطع

تابلوهای خطاری

تقاطع

تقاطع

تقاطع

تقاطع

تقاطع

تقاطع

تقاطع

تقاطع

تقاطع فرعی و اصلی

ورود به راه اصلی از چپ

ورود به راه اصلی از راست

ورود به راه اصلی از چپ

تابلوهای خطاری

ورود به راه اصلی از راست

به تابلو رعایت حق تقدم نزدیک میشوید

به تابلو ایست نزدیک میشوید

میدان

جاده دو طرفه

تراکم ترافیک

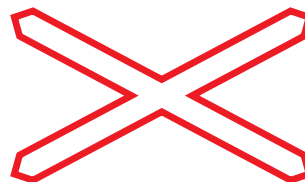
تقاطع راه آهن با راهبند

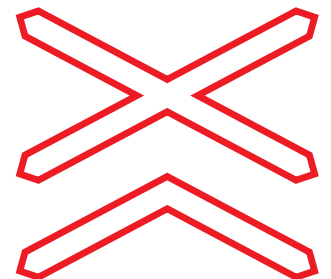
تقاطع راه آهن بدون راهبند

تقاطع مسیر قطار شهری

تقاطع با راه آهن

تقاطع با راه آهن دو خطه

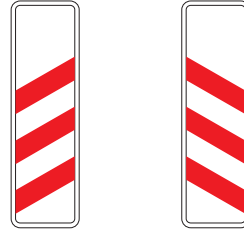
تابلوهای اختاری

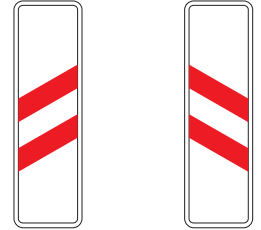
تقاطع جاده و راه آهن
با راهبند
نصب در ۳۰۰ متری

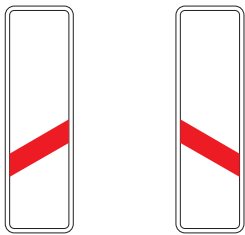
تقاطع جاده و راه آهن
بدون راهبند
نصب در ۳۰۰ متری

تقاطع جاده و راه آهن
در ۳۰۰ متری

تقاطع جاده و راه آهن
در ۲۰۰ متری

تقاطع جاده و راه آهن
در ۱۰۰ متری

پرواز هواپیما در ارتفاع کم

پرواز هواپیما در ارتفاع کم

جهت وزش باد شدید
از راست

جهت وزش باد شدید
از چپ

خطر

تابلوهای انتظامی

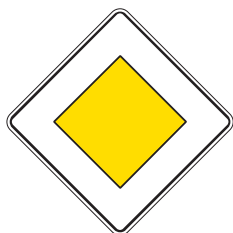
رعایت حق تقدم

ایست

ایست

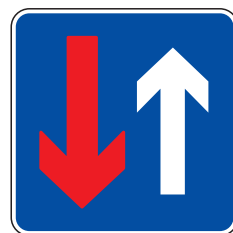
خیابان اصلی

پایان خیابان اصلی

حق تقدم عبور با وسیله
نقلیه مقابل است

حق تقدم عبور با شما

ورود ممنوع

ورود از هر دو طرف ممنوع

عبور سواری ممنوع

عبور موتورسیکلت ممنوع

تابلوهای انتظامی

عبور دوچرخه ممنوع

عبور موتورگازی ممنوع

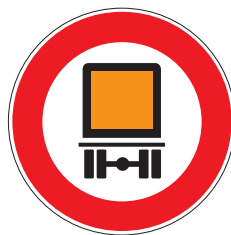
عبور کامیون ممنوع

عبور کامیون یک‌دار ممنوع

عبور خودرو با یک ممنوع

عبور وسائط نقلیه با
محموله خطرناک ممنوع

عبور پیاده ممنوع

عبور گاری ممنوع

عبور چرخ دستی ممنوع

عبور خودروی کشاورزی ممنوع

عبور وسائط نقلیه موتوری ممنوع

عبور کلیه وسائط نقلیه ممنوع

تابلوهای انتظامی

عبور با عرض بیش از ۲ متر ممنوع

عبور با ارتفاع بیش از
۳/۵ متر ممنوع

عبور وسائط نقلیه با
وزن بیش از ۵ تن ممنوع

عبور با بار بیش از ۲ تن
بر هر محور ممنوع

عبور کامیون با طول
بیش از ۱۰ متر ممنوع

رعایت فاصله
کمتر از ۷۰ متر ممنوع

گردش به چپ ممنوع

گردش به راست ممنوع

دور زدن ممنوع

سبققت ممنوع

سبققت برای کامیون ممنوع

سرعت بیش از ۵۰ کیلومتر
بر ساعت ممنوع

تابلوهای انتظامی

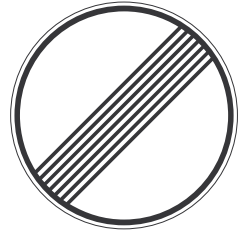
بوق زدن ممنوع

ایست بازرسی (گمرک)

ایست بازرسی (گمرک)

پایان تمام محدودیت ها

پایان محدودیت سرعت
(۴۰ کیلومتر)

پایان سبقت ممنوع

پایان سبقت ممنوع برای کامیون

توقف ممنوع

ایستادن ممنوع

منطقه توقف ممنوع

پایان منطقه توقف ممنوع

توقف در روزهای فرد هفته ممنوع

تابلوهای انتظامی

توقف در روزهای زوج هفته ممنوع

فقط عبور به چپ مجاز

فقط عبور مستقیم مجاز

فقط عبور به راست مجاز

عبور از سمت راست مجاز

عبور از سمت چپ مجاز

فقط گردش به چپ مجاز

فقط گردش به راست مجاز

عبور مستقیم و گردش به چپ مجاز

عبور مستقیم و گردش به راست مجاز

عبور از هر دو سمت مجاز

جهت عبور در میدان

تابلوهای انتظامی

فقط عبور دوچرخه

فقط عبور پیاده

فقط عبور اسب سوار

حداقل سرعت ۳۰ کیلومتر

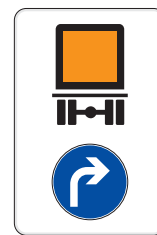
پایان حداقل سرعت ۳۰ کیلومتر

عبور فقط با زنجیر چرخ

مسیر کامیون حامل کالای خطرناک

مسیر کامیون حامل کالای خطرناک

مسیر کامیون حامل کالای خطرناک

فقط عبور دوچرخه و پیاده

فقط عبور دوچرخه و پیاده

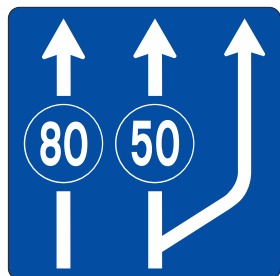

فقط عبور دوچرخه و پیاده

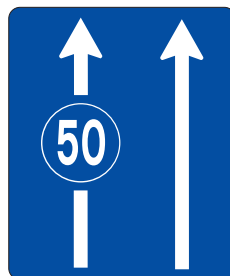
تابلوهای انتظامی

فقط عبور دوچرخه و پیاده

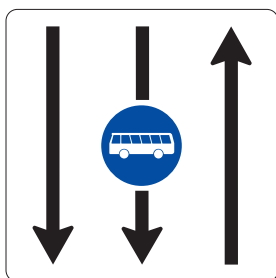
حداقل سرعت در خطهای عبور

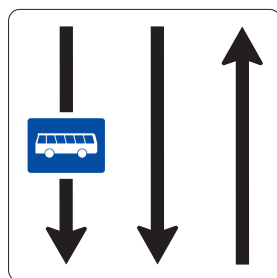
حداقل سرعت در خط عبور

حداکثر سرعت در خطهای عبور

خط ویژه عبور

خط ویژه عبور

راه یکطرفه

خیابان یکطرفه

پیش انتخاب مسیر

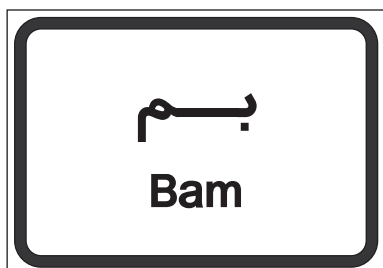
تابلوهای اخباری

آزاد راه

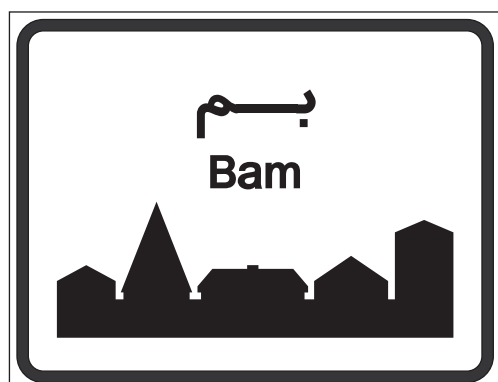
پایان آزاد راه

ورود به شهر

ابتدای منطقه مسکونی

ابتدای منطقه مسکونی

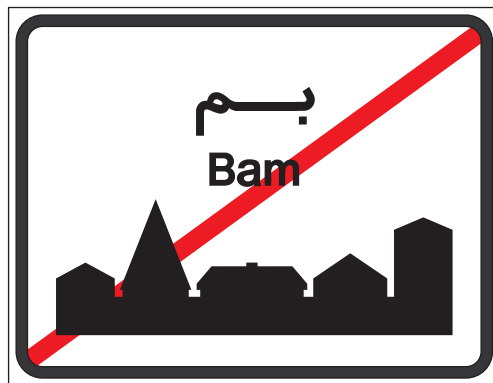

ابتدای شهر

تابلوهای اخباری

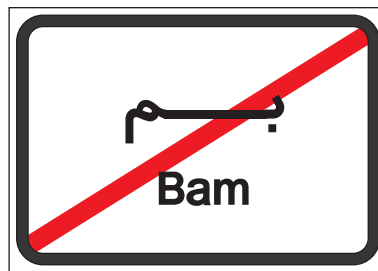
پایان شهر

پایان منطقه مسکونی

پایان منطقه مسکونی

پایان شهر

تابلوهای اخباری

محدوده توقف ممنوع
در طول شبانه روز

پایان محدوده توقف ممنوع

محدوده توقف ممنوع
در ساعات معین

پایان محدوده توقف ممنوع
در ساعات معین

محدوده پارک آزاد

پایان محدوده پارک آزاد

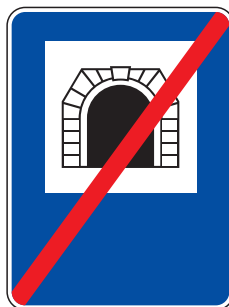
منطقه محدودیت سرعت

پایان منطقه محدودیت سرعت

تونل

پایان تونل

تابلوهای اخباری

گذرگاه پیاده

گذرگاه پیاده

گذرگاه پیاده

گذرگاه پیاده

بیمارستان

پارکینگ

پارک سوار

پارک سوار

پارک سوار

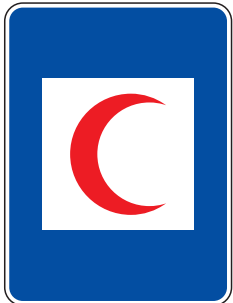

ایستگاه اتوبوس

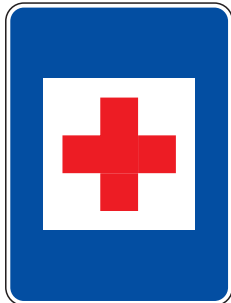

ایستگاه قطار شهری

تابلوهای اخباری

پست امدادی

پست امدادی

تعمیرگاه

تلفن عمومی

جایگاه سوخت

هتل

غذاخوری

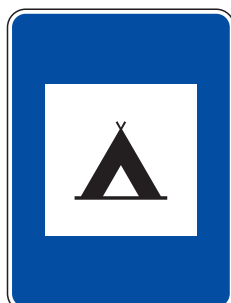
چایخانه

تفرجگاه

شروع محل پیاده روی

استرختگاه (چادر)

استرختگاه (کاروان)

تابلوهای اخباری

استراحتگاه

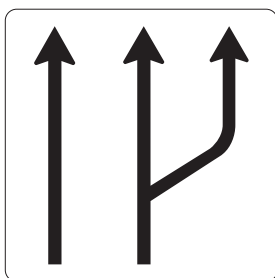
مهمانسرا

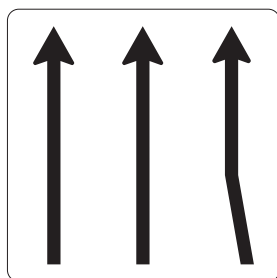
دستشوئی

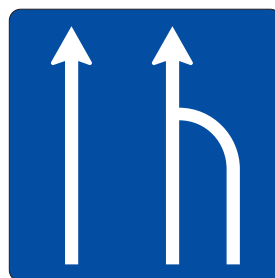
سمت راست بن بست

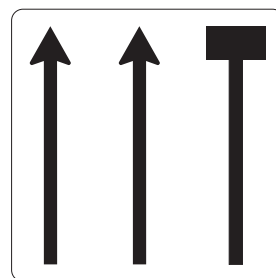
افزایش خطوط عبور

افزایش خطوط عبور

کاهش خطوط عبور

بسته بودن یکی از خطوط عبور

بن بست

سرعت توصیه شده

مسیر توصیه شده
برای وسایل سنگین

خط عبور برای گریز

تابلوهای آخباری

زیرگذریا روگذر

زیرگذریا روگذر

زیرگذریا روگذر

زیرگذریا روگذر

خروجی از آزاد راه
۳۰۰ متر

خروجی از آزاد راه
۲۰۰ متر

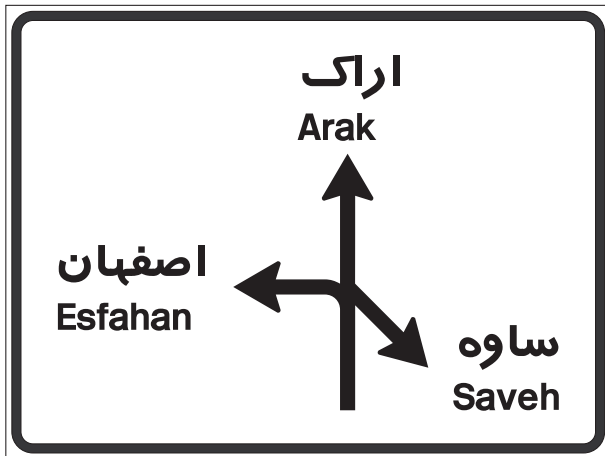

خروجی از آزاد راه
۱۰۰ متر

پارکینگ مخصوص افراد معلول

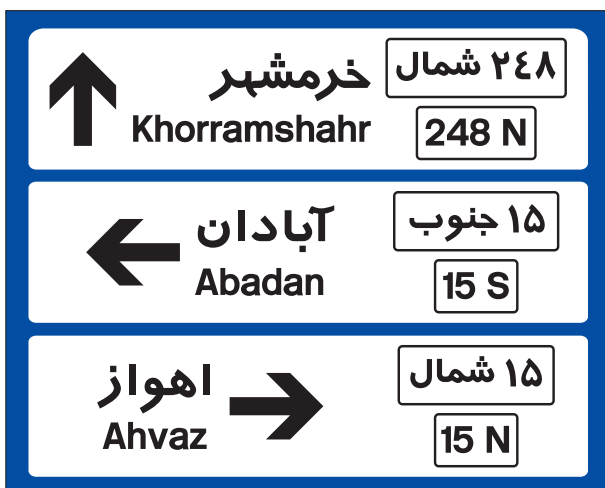
تابلوهای راهنمای مسیر

راهنمای مسیر

راهنمای مسیر

راهنمای مسیر

راهنمای مسیر

راهنمای مسیر

راهنمای مسیر

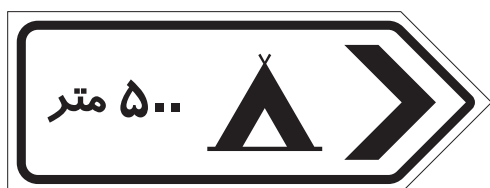
تابلوهای راهنمای مسیر

راهنمای مسیر

راهنمای مسیر

استراحتگاه (چادر) ۵۰۰ متر

مهمانسرا ۵۰۰ متر

پارک سوار

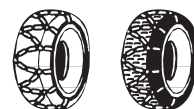
پارک سوار

محدودیت سرعت در کشور همسایه

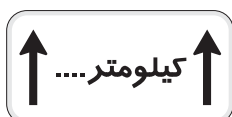
باز یا بسته بودن جاده کوهستانی

تابلوهای مکمل

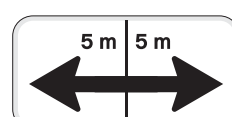
فاصله از محل نصب تابلو تا شروع قسمت خطر

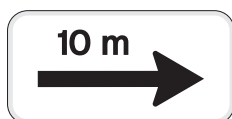
طول محدوده خطر

طول ممنوعیت
بامحدودیت پارکینگ

طول ممنوعیت
بامحدودیت پارکینگ

طول ممنوعیت
بامحدودیت پارکینگ

اختصاص علائم انتظامی به
گروه خاصی از وسایل نقلیه

اختصاص علائم انتظامی به
گروه خاصی از وسایل نقلیه

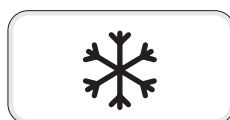
اختصاص علائم انتظامی به
گروه خاصی از وسایل نقلیه

تقاطع فرعی با اصلی در قوس

تقاطع فرعی با اصلی در قوس

در مواقع برف و یخبندان
جاده لغزنده است

تابلوهای محلی

پایان جداکننده

شروع جداکننده

هدایت مسیر با جداکننده

هدایت مسیر با جداکننده

جریان همگرا

جریان همگرا

مدرسه

حاشیه نمای چپ

حاشیه نمای راست

حاشیه نمای دو طرفه

حاشیه و جهت نما به چپ (گروهی)

حاشیه و جهت نما به راست (گروهی)

حاشیه و جهت نما به چپ (تکی)

حاشیه و جهت نما به راست (تکی)

نظارت با دوربین پلیس

برچسب‌ها

راننده معلول

راننده ناشنوا

خودرو طویل

خودرو طویل